

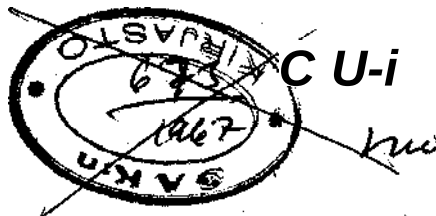

PÖYTÄKIRJA

Sj&Offl^ Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK) r.y:n

seitsemännestä varsinaisesta edustajakokouksesta

Helsingissä 21. 6.-1. 7. 1956

LAATINUT UUNO HIIRONEN

&Qc (

Pöytäkirja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) r.y. Helsingissä, HTY:n juhlasalissa 27. 6.—1. 7. 1956 pidetystä seitsemännestä sääntömääräisestä edustajakouksesta.

ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ

Keskiviikkona, kesäkuun 27 päivänä 1956 kello 10

SAK:n seitsemäs varsinainen edustajakokous alkoi keskiviikkona, kesäkuun 27 p:nä 1956 klo 10 HTY:n juhlasalissa, joka oli tilaisuutta varten aistikkaasti koristeltu laakeripuun ja kukkasin. Puheenjohtajakorokkeen yläpuolella oli suuri-kokoinen SÄK:n merkki ja korokkeen vasemmalla puolella tunnus "SAK Työtä — Turvallisuutta". Korokkeen oikealla puolella oli salkoon kiinnitettynä suuri-kokoinen Suomen lippu sekä vasemmalla puolella aakkosjärjestyksessä, niiden maiden liput, joista kokoukseen oli saapunut kutsuvieraita. Ulkomaisten kutsuvieraiden pöydillä oli kunkin maan pienikokoinen pöytälippu. Kokoustalon edustalla Paasivuorenkadulla sekä Siltasaarenkadulla Pitkäsillan molemmin puolin hulmusivat kokouspäiväil ajan korkeissa saloissa Suomen ja' ulkomaisten kutsuvieraiden liput.

Avajaisohjelmaa

Sen jälkeen kun kokousedustajat, koti- ja ulkomaalaiset kutsuvieraat sekä muut kokouksen osanottajat ovat asettuneet paikoilleen, Helsingin Työväen Orkesteri kapellimestari Helge Fransilan johdolla esitti Erkki Melartinin Juhlamarssin ja Heino Kasken Vienan-Karjalaisten rapsodian, joille kokouksen osanottajat osoittivat vilkkaasti suosiotaan.

Kokouksen avaus

Orkesterin sävelten tauottua puhujakorokkeelle astui SAK:n puheenjohtaja Eero Antikainen, joka suoritti kokouksen avauksen seuraavin sanoin:

Kunnioitettu rouva Ministeri!

Arvoisat kutsuvieraat!

Hyvät edustajatoverit!

Maamme ammattiyhdistysliikkeen yhteisen keskusjärjestön, SAK:n edustajakokous on viiden vuoden tauon jälkeen taas koolla.

Edellisestä edustajakokouksesta on maailmankuva ympärillämme suuresti muuttunut. Ammatillinen liike on eroittamaton osa elävästä elämästä. On sen vuoksi oikein ja välttämätöntä, että liikkeemme ja sen¹ piirissä tapahtuvat kannanotot ja ratkaisut ovat oikeassa suhteessa yleisen tilanteen ja siinä tapahtuvan kehityksen kanssa sekä otat omalta osaltaan myöskin kehitystä johtamassa. Tässä mielessä on ollut aihetta taas määrävuosien jälkeen kokoontua toimintamme kaikenpuoliseen tarkasteluun, samoin myöskin tämänhetken tilanteen ja eri kysymysten arviointiin, johtopäätösten tekoon ja uusien tavoitteiden asettamiseen seuraavaa toimintajaksoa varten.

Kansainvälisen tilanteen osalta ovat kuluneet viisi vuotta sisältäneet osittain avointa sota, osittain ns. kylmän sodan olemassaoloa, mutta samalla myöskin pyrkimystä kestävämmän rauhantilan aikaansaamiseen maailmassa. Ilahduttavana asiana voimme todeta, että varsinkin pienten kansojen, kuten oman maamme osalta hartaasti kaivattu ja odotettu rauhanomaisen turvallisuuden ja sovitteluhengen ilmapiiri on maailmassa tullut entistä arvostetummaksi. Maamme suhteet muihin maihin ovat menneitten vuosien aikana kehittyneet erittäin suotuisasti. Esimerkkinä mainittakoon, että Neuvostoliitto on palauttanut Porkkalan takaisin Suomelle ja että Suomi viime vuoden lopulla tuli hyväksytyksi myöskin Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenyyteen. Pohjolan kansojen yhteistyön kannalta annamme erikoisen arvon sille, että Suomi on saanut paikkansa myöskin Pohjoismaiden Neuvoston jäsenyydessä. Kaikki tämä tässä mainittu, yhdessä muun kanssakäymisen kanssa, on merkittävästi vakiinnuttanut maamme kansainvälistä asemaa ja olemme saavuttaneet hyvät ja luottamukselliset suhteet kaikkien naapurikansojemme kanssa.

Sisäpoliittisia olojamme tavallaan kuvaa, että kuluneen viiden vuoden aikana olemme yhteensä kahdeksan kertaa olleet vakavan hallituspuolan edessä ja varsinainen hallituksen vaihdos on tapahtunut keskimäärin useammin kuin kerran vuodessa, nimittäin kokonaista kuusi kertaa. Kuvaavalla tavalla osoittamassa ammattiyhdistysliikkeen merkitystä ja tehtäviä tuona aikana on se, että ratkaisevaa osaa sisäpoliittisista kriisitilanteista on syntynyt talouspoliittisten kysymysten merkeissä. Taistelu tulon jaosta sanan varsinaisessa merkityksessä, johon SAK ja koko liikkeemme on joutunut jatkuvasti osallistumaan, onkin muodostanut erään keskeisen osan viime vuosien sisäisestä taloudellisesta elämästämme.

Jos sodan jälkeisten vuosien aina vootea 1951 asti voidaan sanaa olleett

SÄK:n toiminnan nousukauden ja sisäisen kamppailun vuosia, niin viimeksi kulunut toimintakausi voidaan tähän verraten katsoa olleen järjestöemme sisäisen elämän ja ulospäin kohdistuvan aseman osalta merkittävästi jo vakiintuneempaa aikaa. Taisteluista ammatillisen liikkeen aseman ja saa vuttairuemme ^tavoitteiden puolesta emme suinkaan ole voineet välttyä, mutta asemamme ja äänioikeutemme yhteiskunnassa on tullut entistä vakavammaksi samalla kun itse järjestönä olemme saaneet kokemusten ja taistelujenkin kasvattamaa vastuuta.

Valitettavana toteamuksena on mainittava, että näidenkään kuluneiden viiden työvuoden aikana ei ammattiyhdistysliikkeemme toiminta ole saanut sellaista sisäistä työrauhaa, jonka se olisi ansainnut ja jota se välttämättömästi olisi myös kaivannut. Se vastuuntunnosta piittaamaton poliittinen spekulointi, joka kommunistisen johtoryhmän taholta on ollut ominaista edellisenä edustajakokouskautenaamme, jatkui pitkälle myöskin viimeksi kuluneiden viiden toimintavuoden aikana ja sai aikaan sen, että rintamamme niissä monissa koettelemuksissa, joita se on saanut vastaanottaa viime edustajakokouksen jälkeen, ei ole ollut aina tarpeeksi yhtenäinen.

Ulkonaisesti katsoen on tilanteessa viime aikoina, kenties myöskin yleismaailmallisessa kommunistisessa politiikassa tapahtuneen suunnanmuutoksen vuoksi, tapahtunut muutos maassammekin ja sen mukaisesti liikkeemmekin piirissä. Jos tämä muutos, jonka näkyvänä tunnusmerkkinä on ollut se, etteivät kommunistimme ole enää viime aikoina käyttäneet entisellä tavalla koko toimintatarmoa yksinomaan sen ennen harjoittamansa propagandan ylläpitämiseen, että liikkeemme johto pitää johtotähtenään vain liittoutumista kapitalistien kanssa ja pyrkii pettämään maamme työväestöä, johtaisi myöskin kommunistien osalta yhteiskunnastamme ja sen palkansaajien asemasta vastuuta tuntevaan asennoitumiseen, niin tietäisi tämä tulevaisuudessa osaltaan entistä parempia mahdolli* suuksia vastaamme kohdistettujen hyökkäysten lyömiseksi ja uusien tavoitteittemme toteuttamiseksi. Luottamusta tähän ei kuitenkaan voi varmistaa kommunistien puolelta annetut lupaukset eivätkä yksinomaan tilapäiset mielenmuutokset, vaan käytännön tosiasioiden piirissä tapahtuva jatkuva asennoituminen.

Jos katsomme kokonaisuutena toimintakautta 1951—56, niin eräs yleinen kehityspiirre on siinä ollut taloudellisten järjestöjen ja etupiirien vaikutusvallan selvä kasvu yhteiskunnassamme. Erikoisen voimakasta on tämä kehitys ollut myös ja nimenomaan ammattiyhdistysliikkeen osalta. Saman aikaisesti kun voimme todeta huomattavaa taloudellisen demokratian laajentumista, talouselämän kansanvaltaistamista, on myöskin syvien kansankerrosten omaksumille ja edustamille yhteiskuntataloudellisille käsitteille saatu asioiden hoidossa laajempaa kantavuutta. Ammattiyhdistysliike on omalta osaltaan viimeksi kuluneina vuosina pannut voimakkaasti alulle kehityksen, joka merkitsee pureutumista tuotantoelämään entistä enemmän sisälle, osalliseksi sen merkitsemästä vallasta ja osalliseksi myöskin sen merkitsemästä vastuusta. Kuluneena toimintajaksona on viety käytännölliseen päätökseen SAK:n koko olemassaolon ajan eräs keskeinen

taistelukysymys, taistelu vapaan ja laajan työehtosopimusjärjestelmän asemasta palkansaajien turvallisuuden lähtökohtana ja lakina. Työehtosopimusjärjestelmä saatiin yleiseksi maassamme tosin melko välittömästi sotien jälkeisinä vuosina, mutta sen merkitys oli rajoitettu niin kauan kuin palkka- ja työehtoja koskevat kysymykset olivat valtion välittömien säännöstelyvaltuuksien piirissä. Palkkasäännöstelyn vuoden 1955 alusta oleellisesti lieventyessä ja kuluvan vuoden alussa kokonaan loputtua on maassamme nyt vasta kahtena vuonna käyty lävitse laaja työehtosopimuskierron järjestöjen itsensä vastuulla ja näiden suvereniteetin toimivallan puitteissa.

SAK:n kuudennen edustajakokouksen kokoontuessa kesällä 1951 olimme parasta aikaa tilanteessa, joka merkitsi huomattavaa ja tärkeää käännettä koko sodanjälkeisessä talous- ja työmarkkinapolitiikassa. Pientä keskeytystä lukuunottamatta aina vuodesta 1939 jatkunut inflaatio ei ollut onneksi maallemme sen paremmin kuin palkansaajakuultajille. Järjestöjen myötävaikutuksella oli juuri solmittu ns. taloudellinen linnarauhassopimus, joka sittemmin johti saman vuoden syksyllä solmittuun ns. vakauttamissopimukseen. Vakauttamissopimuksen mukana annettiin myös uusi jalkkasäännöstelypäätös, johon sisältyi automaattien palkkojen indeksiehto.

Vuodet 1951—52 olivat ns. Korean suhdanteiden vuosia. Yhteisillä ponnistuksilla onnistuttiin tänä aikana säilyttämään oma talouselämäme suhteellisen vakaana. Vaikka tilanne yleisesti ottaen olikin tyydyttävä, mutta nopeasti nousseiden vientitulojen vaikutuksia emme kuitenkaan pystyneet hillitsemään emmekä käyttämään kansantaloutemme näin saamaa tulonlisää koko kansakunnan hyväksi. Ammattiyhdistysliikkeen monista ponnisteluista huolimatta suhdannevoitot tulivat myös vientimme kustannustekijöiksi, joka asiantila sitten vuoden 1953 alussa oli koitua koko kansantaloudellemme kohtalokkaaksi, kun vientihinnat jälleen alenivat normaalille tasolle.

Näin syntyi tunnettu kustannuskriisivuosi 1953, jolloin ammattiyhdistysliikkeen voimin kykenimme torjumaan laajasuuntaisia tulonsiirtoyrityksiä, joiden avulla maamme pääomapiirit pyrkivät asettamaan oman suhdannepoliittisen uppinniskaisuutensa laskut palkansaajaväen kannettaviksi. Muistamme vielä K-ohjelmat, niukkasbudjetit ja silloisen huomattavan työttömyyden. Onneksi myös reaali-taloudellinen kehitys osoitti nopeasti pääomapiirien offensiivin todellisen luonteen ja torjuntataistelumme johti palkansaajien entisen elintason säilyttämiseen.

Vuosina 1952—54 jouduimme useaan otteeseen sellaiseen tilanteeseen, että elinkustannusindeksi oli lähellä nousta silloisen palkkojen indeksisidonnaisuuden mukaan palkkojen indeksikorotusta merkitsevän 105 pisteen rajan yli. Näissä oloissa hallitukset ryhtyivät määrättyihin keinokeinoisiin toimenpiteisiin, joilla alennettiin hintoja joidenkin toisarvosten tarvikeryhmien kohdalla niin, että palkankorotuksesta voitiin välttyä. Tällainen tilanne oli jälleen jatkunut koko alkuvuoden 1954 ajan. Uudelleen normalisoituneissa olosuhteissa ei SAK voinut tällaista sallia emmekä myöskään katsoneet enää tiukan palkkasäännöstelyn ja kaikkien sen merkitsemien epäkohtien jatkumista tarkoituksenmukaiseksi. Tästä

syystä esitti SAK kesällä 1954 vaatimusohjelmansa, jossa vaadittiin mm. elinkustannusten alentamista lokakuun 1951 tasolle sekä uuden väljemmän palkkasäännöstelypäättöksen aikaansaamista.

SAK joutui julistamaan yleislakkouhan, kunnes asetetut tavoitteet saavutettiin lokakuussa ja vahvistettiin muodostetun uuden hallituksen hallitussopimuksessa. Taloudelliset ja erikoisesti hintojen ja palkkojen tasapainoa koskevat kysymykset joutuivat sittemmin kokonaan uuteen vaiheeseen vuosien 1955—56 vaihteessa. Jouduimme tapahtumasarjaan, joka myös järjestöllisesti ylitti kaikki keskusjärjestömme tähänastisen toiminnan mittasuhteet, mutta tämän asian ja kehityksen käsittely kuuluu kuluvan vuoden toiminnan tarkastelun piiriin.

Huolimatta siitä tapahtumien ja vaiheiden kirjavuudesta, jota viimeksi kulunut 5-vuotisjakso toiminnassamme merkitsee, jää kokonaiskuva ammattiyhdistystoiminnan kannalta positiiviseksi. Toimintaedellytykset ovat parantuneet normaalisti. Niin kansantulon, tuotannon kuin ulkomaankauppammekin kehitys on ollut yleisesti katsoen tyydyttävä. Reaalinen elintaso on maassa noussut suhteellisen tasaisesti niissä puitteissa, johon tuotannon kasvu yleisesti ottaen on luonut edellytykset. Huomattavaa myönteistä kehitystä on tapahtunut myöskin työllisyyskysymyksen hoidossa. Tällä alalla voimme merkitä muistiin sellaisia niin periaatteellisia kuin käytännöllisiäkin saavutuksia, jotka vastaavat niitä käsityksiä, joita ammattiyhdistysliike on edustanut ja ajanut. Sosiaalisen turvallisuuden ja sitä tarkoittavan lainsäädännön kehitys ei ole ollut yhtä ripeää kuin välittömästi sodan jälkeen. Tämä saa kuitenkin selityksensä osittain myös siitä, että laajat pääkysymykset sairaus- ja työttömyysvakuutuksesta sekä työajan lyhentämisestä, ovat olleet ja ovat edelleenkin valmistelutyön alaisina. Kansaneläkejärjestelmän uudistaminen on myös joka tapauksessa huomattava edistysaskel, vaikka uusi laki ei joka suhteessa vastaakaan ammattiyhdistysliikkeen omaksumia käsityksiä.

Tämän kokouksen käsiteltäviksi tulevat kysymykset kuvastavat parhaalla mahdollisella tavalla toimintakentässämme tapahtunutta laajentumista. Kokoukselle on ammattiliittojen ja perusjärjestöjen toimesta tehty runsaasti yli 700 erilaista esitystä. SAK:n työvaliokunnan alustukset ovat myös tavanomaista laajempia ja koskettelevat lähes kaikkia toiminnallemme elintärkeitä kysymyksiä. Suhteellisen laajassa talouspoliittisessa alustuksessa pyrkii työvaliokunta viitoittamaan kokonaislinjaa talouspolitiikkamme niin periaatteellisiin kuin käytännöllisiinkin tavoitteisiin. Sosiaalisen turvallisuuden laajentaminen ja asian nykyvaihe erikoisesti työttömyysvakuutuksen ja yleisen sosiaalivakuutuksen laajentamisen ja työajan lyhentämisen mielessä on toinen käsiteltävänä olevista pääkysymyksistä. Edelleen vaativat järjestömuoto- ja järjestäytymiskysymykset kokoukselta osakseen ansaittua huomiota. Keskustelun piiriin tulevat edelleen mm. kysymykset SAK:n ja ammattiyhdistysliikkeen yhteisen julkaisun aikaansaamisesta keskusjärjestöme arvон mukaisessa muodossa sekä kysymys SAK:n suhteesta kansainväliseen ammattiyhdistysliikkeeseen. Pitemmälle tätä luetteloa jatkamatta on todettava myös se, että edustajakokous sattuu ajallisesti sellaiseen

ajankohtaan, jolloin jälleen vielä kerran tarvitsemme kannanoton myös parhailaan kriisivaiheessa oleviin ajankohtaisiin talouspoliittisiin ongelmiin ja erikoisesti hinta- ja palkkatilanteeseen.

, Toverit! Kokouksemme tunnuksena ovat: SAK, Työtä — Turvallisuutta. Me itse tiedämme, mitä nämä sanat merkitsevät. Ne tietävät yhteisen järjestöemme nimissä ja sen suojeluksessa tapahtuvaa pyrkimystä tehdä työtä ja rakentaa yhteiskuntaamme sen olotilan aikaansaamiseksi, joka merkitsee jatkuvasti suurempaa turvallisuutta yhteiskunnallisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa mielessä. Suomalainen ammattiyhdistysliike on pyrkinyt samoja tavoitteita kohden niin kauan kuin liikkettämme on ollut olemassa. Jos nämä tavoitteet on liikkeemme alkuaikoina tunnettu kenties epämääräisinä, niin ajan ja kokemusten avulla ne ovat sitä selvempinä koko järjestöllemme ja sen jäsenistölle selventyneet.

Runsaat kolme kuukautta, sitten elimme päiviä, jotka tekivät myös entisen taistelevan työväenliikkeen meille läheiseksi. Saimme elävän kosketuksen siihen henkeen ja siihen alttiuteen, joka jo ennen meitä on ollut yhteiskuntakehityksemme eteenpäin vetäjänä ja yhdistämässä tämän maan työväestöä. Me oman aikamme ihmisinä emme enää saa, emmekä tarvitse tuntea olevamme tämän yhteiskunnan ulkopuolella. Olemme päinvastoin merkittävä ja vastuullinen osa siitä. Työmme onnistuminen vaatii tuekseen myös vastuuta. Samalla se vaatii meiltä myös todellista työväen toimintahenkeä. Ilman tätä emme onnistu, mutta ilman riittävää todellisuustajua hapuilemme myös voimattomina.

Onnistuakseen parhaalla tavalla työssään, on järjestöelämässä kyettävä yhdistämään menneen ajan kokemukset nykyisyyteen. Tästä syntyy oikea perusta tuleville toimintatavoitteillemme. Sellaisen tehtävän edessä on osaltaan myös nyt alkava edustajakokouksemme.

Ammattiyhdistysliikkeen jäsenrivit ovat entisestään taajentuneet ja tiivistyneet. Meillä on enemmän ystäviä kuin aikaisemmin. Mutta myös vastustajamme ovat tiivistäneet rivejään. Parhailaan käydään monipuolista kampanjaa liikettämme vastaan. Syyt tähän voivat olla erilaiset. Ehkä toiset menettelevät näin tietämättöminä kehityksen välttämättömyydestä ja ehkä toiset taas näistä tietoisina, mutta pyrkien kuitenkin viimeiseen saakka vastustamaan sitä taloudellisen kansanvallan toteuttamista, joka on liikkeellemme välttämätön ja joka tapauksessa myöskin toteutuva tavoite. Siihen ovat olleet kehitystä johtamassa jo ne järjestötoverit, joiden elämän työlle jo ennen meitä eläeinä taikka viime vuosina riveistämme poistuneina olemme heidän työnsä jatkamisen myös velkaa.

Muistosat vainajille

Avaspuheensa tässä vaiheessa SAK:n puheenjohtaja Eero Antikainen lausui seuraavat muistosat ammattiyhdistysliikkeen riveistä poistuneista tovereista: *

Kaiken inhimillisen elämän yläpuolella on omat ja väistämättömät lakinsa. Näin siitä huolimatta, että niihin useasti on vaikeata tottua ja mukautua.

Työmme" ja taistelumme ihanteittemme ja vakaumuksemme puolesta on tuloksiltaan riippuvainen osittain meistä itsestämme, osittain myöskin meitä ympäröivistä olosuhteista. Aikarajaa työmme ja elämämme pitiudelk emme kuitenkaan voi määrätä. Emme siinäkään tapauksessa, että inhimillisesti katsoen pitäisi olla mahdollisuuksia elämän ja vakaumuksemme mukaisen työn jatkumiseen. Viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana olemme yhteisen järjestöemme piirissä joutuneet saattamaan viimeiselle matkalleen monia tovereitamme, jotka kaikki ovat olleet viemässä yhteistä toimintaamme eteenpäin ja suorittaneet sen hyväksi arvokasta työtä. Unohtamatta ketään tänä aikana riveistämme poistuneita tovereita, haluan kuitenkin palauttaa mieliin seuraavat heistä:

SAK:n piiriasiamies Atte Räisänen koko elämänsä ajan eli ja toimi työväenliikkeen piirissä. Hänen kokemuksensa, hänen iloinen elämään suhtautumisensa ja halunsa auttaa lähimmäisiään jättivät meihin valoisan muiston raskasta kenttätöytä tekevästä järjestömiehestä. — SAK:n valtuustossa kaikki kunnioitimme erikoisella hartaudella noin 80-vuotiaasta työväenliikkeen uranuurtajaa, Merimies-Unionin edustajaa, Hemming Kankaanpäää. Kankaanpää jo 1890-luvulla oli Teiskossa perustamassa työväenyhdistystä ja 1905 Tampereella ammattiosastoa. Hänen järjestötyönsä jatkui hänen elämänsä loppuun saakka. — Erittäin pitkän ja myöskin ammattiyhdistysliikettä monella tavalla edistäneen elämäntyön suoritti työväenliikkeen veteraaneihin kuuluva Miina Sillanpää. Hänen muistonsa me voimme yhdistää työväenliikkeen alku aikojen vaikeudet, opiskelutyön välttämättömyyden ja kaikin voimin vaikeuksien voittamistahdon, millä hän nousi palvelustyöstä työväenliikkeen ja myöskin valtiovallan vaativia luottamustehtäviä suorittavaksi henkilöksi. — Frans Hiillos ehti toimia monenlaisissa tehtävissä ammattiyhdistysliikkeen piirissä. Hän oli mm. SAK:n työvaliokunnan ja valtuuston jäsenenä. Hänessä tyypillisenä ilmeni se elämänasenne, että vaikka asiat riitelisivät, niin ihmiset voivat ja heidän tulee pyrkiä elämään sovinnossa. — Monipuolisen elämäntapaomuksen saaneena ja ammattiyhdistysliikkeen vastuunalaisilla paikoilla toimineena toverina muistamme toveri August Raatikaisen. — Laura Härmä ankarat vaatimukset itselleen asettaneena, työväenliikkeen monilla toimintasarjoilla ja myöskin muissa yhteiskunnallisissa luottamustoimissa voimiaan käyttäneenä edusti SAK:n työvaliokunnassa ja naisjaoston puheenjohtajana liikkeemme naisjäsenistöä. Hän joutui kestämaan myöskin sen kärsimysten, joka niin monelle työväenliikkeen vanhemman polven luottamushenkilöille tuli osaksi. Mutta vaikeuksista ja kärsimyksistä huolimatta hän toimi keskuudessamme iloisena ja avarakatseisena toverina. — Bruno Airola eli niinkään ikäpolvensa myötä- ja vastoin käymiset. Hän ryhtyi erilaisiin työväenliikkeen tehtäviin jo nuorena ja suurella antaumuksella. Elämänsä loppuaikoina hän oli Vaatetustyöläisten Liiton puheenjohtajana ja SAK:n työvaliokunnan jäsenenä. — Aarre Vasenius, Puutyöväen Liiton järjestäjänä, nuoresta iästään huolimatta ehti toimia monilla työväenliikkeen aloilla. Aloitekykyisenä ja rehtinä ihmisenä hän oli keskuudessamme pidetty toveri. — Edvin Kulmala, Kunnantyöntekijäin Liiton liittokunnan ja SAK:n valtuuston jäsen, uhrasi suuren osan ajastaan työväen-

liikkeen yhteisissä pyrkimyksissä. — Emil Viljanen kuului uranuurtajapolveen. Hän oli mm. Ammattijärjestön perustavassa kokouksessa ja Paperiteollisuustyöntekijäin Liiton ensimmäisenä sihteerinä. Tampereen kaupungin sosiaalijohtajana hän osallistui vaikuttavalta paikalta työläisten elinehtojen parantamiseen. — Jussi Raitio sekä sanomalehtimiehenä että runoilijana suoritti pitkän elämäntyön työväenliikkeen ja myöskin ammattiyhdistysliikkeen toiminnan edistämiseksi. — Vihtori Väänänen Ammattijärjestön ja Metallityöväen Liiton perustajajäsen toimi elämänsä loppuun saakka ammattiyhdistysliikkeen luottamustoimissa. — Anders Emil Leino pitkäaikainen Muurarien Liiton sihteeri ja sanomalehtimies toimi monien muiden luottamustehtäviensä ohella vielä vanhanakin meidän liikkeemme riveissä. — Alvar Pekkala Autoalantuöntekijäin Liiton varapuheenjohtajana ajoi uskollisesti ammattiyhdistysliikkeen asiaa. — Kauko Laurila, Työläisliiton sihteeri, tunnettiin tunnollisena ja vakaumuksellisena ammattiyhdistysmiehenä. — Nestor Aronen oli Ammattijärjestön perustajajäsen ja Puutyöväen Liiton puheenjohtaja Ammattijärjestön aikana. Hänen harrastupiiriinsä kuuluivat monet muut työväenliikkeen alat, eikä vähiten ammattiyhdistysliike. — Kalle Kukkonen sanomalehtimiehenä teki suuria palveluksia liikkeemme hyväksi, samoin E. O. Kotiranta, joka kuului Sos.dem. sanomalehtimiesliiton perustajajäseniin. — Yrjö Kilpeläinen monilla julkisen elämän aloilla ja varsinkin sanomalehtimiehenä ja sanomalehtimiesliitossa käytti sanan säilää myöskin ammattiyhdistysliikkeen puolesta. — Pitkän ja arvokkaan työn ammattiyhdistysliikkeen hyväksi suoritti Heikki Alfred Pyhäluoto veturimiesten piirissä, toimien liiton puheenjohtajan 22 vuotta. — Kunniaveteraani Ida Aalle-Teljo poliittisessa työväenliikkeessä varsinkin eduskunnan jäsenenä edisti suuresti ammattiyhdistysliikkeen pyrkimyksiä. — Kauko Edvin Valjakka, Veturimiesten Liiton toimitsija, SAK:n työvaliokunnan ja VY:n hallituksen jäsen, antautui perusteellisesti varsinkin virkasuhteessa olevien ammattiyhdistysasioiden ajamiseen ja toimi koko liikkeemme hyväksi. — Armas Salo tunnettiin tarmokkaana järjestömiehenä Työläisliiton toiminnan piirissä. — Juuso Suominen toimi noin 50 vuotta ammattiyhdistysliikkeen luottamustoimissa, kuuluen mm. Ammattijärjestön toimikuntaan. — K. V. Syrjänen toimi mm. Kutomateollisuustyöväen Liiton sihteerinä ja osallistui SAK:n rakennustyöhön monella tavoin. — Aivan erikoislaatuisen kunnia-aseman ammattiyhdistysliikkeen piirissä saavutti Fiina Pietikäinen. Hänen erittäin tarmokas työkykynsä ulottui monille työväenliikkeen aloille. Mutta kun me kunnioitamme hänen muistoaan Ammattijärjestön perustajana, matkapuhujana, Kylvettäjäin ammattiosaston noin 50 vuotta yhtämittäisesti toimineena puheenjohtajana, ja Työläisliiton liittotoimikunnan jäsenenä, niin saanemme ilman muita työväenliikkeen aloja loukkaamatta todeta, että hänen tarmokas, avulias ja valoisa elämänsä kului erikoisesti ammattiyhdistysliikkeen työsaralla, minkä johdosta hänen muistonsa keskuudessamme ja aikakirjoissamme niin antoisana säilyy. — Aleksi Aaltonen hoiti monenlaisia ja vaativia tehtäviä yhteiskunnassa valtioneuvoston jäsenyyttä myöten. Hän osallistui merkittäväällä tavalla myöskin välittömästi ammattiyhdistysliikkeen tehtäviin mm. palkallisena toimitsijana aikanaan. — Antti Timonen sanomalehti-

miehenä osallistui vuosikymmenien ajan ammattiyhdistysliikkeen asioiden käsittelyyn. — Penna Tervo monilla julkisen elämän aloilla toimineena, ja viime vuodet valtioneuvoston jäsenenä voimakkaasti tuki niitä pyrkimyksiä, joita SAK ajoi palkkatyöntekijäin elinehtojen parantamiseksi. Hän antoi panoksensa myöskin siinä, aikamme kiistakysymyksessä, saako valtio puuttua talouselämään vai ei, niiden periaatteiden puolesta, joita myöskin ammattiyhdistysliike ajaa.

Me kaikki olemme suuresti kiitollisia pois menneille tovereille, joitten joukossa on ollut eräitä yhä vähäisemmäksi harvenevasta liikkeemme uranuurtajien ryhmästä.

Heidän joukossaan on ollut eräitä liikkeemme uranuurtajia, joita todella harvoja on enää elossa sekä varttuneen polven ammattiyhdistystyöntekijöitä samoin kuin vielä nuoruuden innolla asiamme ja tehtävänsä omanneita koko liikkeemme toimintakentällä aina työpaikoilta johtaviin toimitsijaportaisiin saakka.

Pyydän, että kiitollisina hetken hiljaisuudella kunnioitamme keskuudestamme poistuneitten muistoa.

Muistosanojen päättyessä virittää väliverhon taakse sijoittunut orkesteri Leevi Madetojan sävellyksen "Pieni satu". Läsnaolijat nousivat seisaalleen ja kunnioittivat hetken hiljaisuudella vainajien muistoa.

Tämän jälkeen puheenjohtaja Eero Antikainen päätti avauspuheensa seuraavin sanoin:

Hyvät edustajatoverit!

Te edustatte täällä lähes 300 000 henkilöä käsittävää SAK:n jäsenkuntaa. Meidän edessämme on asioita ja ratkaisuja, jotka sivuavat jokaisen suomalaisen palkansaajaperheen arkipäivän elämää ja koko yhteiskuntamme kehitystä. Toivon, että voimme suorittaa tehtävämme tässä kokouksessa asiallisella harkinnalla ja liikettämme rakentavan hengen vallitessa.

Näillä sanoilla lausun SAK:n työvaliokunnan nimissä, teidät kokousedustajat, tervetulleiksi nyt alkavaan Suomen Ammattiyhdistysten' Keskusliiton seitsemänteen varsinaiseen edustajakokoukseen ja julistan edustajakokouksen avatuksi.

Valtiovalln tervehdys

Eero Antikainen: Meillä on täällä kokouksessamme laaja ja arvovaltainen kutsuvierasjoukko. Tässä yhteydessä pyydän esitellä heistä valtiovalln edustajat ja Helsingin kaupungin edustajat.

Valtiovaltaa täällä kokouksessamme edustaa ministeri Tyyne Leivo-Larsson ja hallitusneuvos Vehilä sosiaaliministeriöstä sekä ylitarkastaja Uuno Nurminen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöstä.

Helsingia kaupunkia edustaa kokouksessamme kaapaaginjahtaja Juho Kivistö. Pyydän luovuttaa puheenvuoron valtiovallan edustajalle, ministeri Tyyne Leivo-Larssonille.

Ministeri Leivo-Larsson: Herra Puheenjohtaja! Arvoiset kokouksen osanottajat! Hyvät naiset ja herrat!

Samalla kun kiitän kutsusta tähän edustajakokoukseen, on minulla erityinen ilo ja kunnia valtiovallan puolesta esittää tälle nyt kokoontuneelle SAK:n edustajakokoukselle kunnioittava tervehdys ja parhain onnen ja menestyksen toivotus.

Ammattiyhdistysliike on meidän maassamme ja muissakin sosialidemokraattisissa maissa tunnustettu yhteiskunnallinen valtekipä. Nimenomaan on meillä sosiaalisen lainsäädännön ja taloudellisten kysymysten kehittämisessä valtiolta saanut SAK:lta sekä asiantuntija-apua että tukea kehitettäessä lainsäädäntöä niinkuin myös aina eri ryhmien kysymyksiä ratkaistaessa. Se harjoitettu työehtosopimuspolitiikka, jota SAK on ollut osaltansa harjoittamassa, on myös ollut omalta osaltaan sosiaalisen lainsäädännön kehittämistä edeltävää, sillä vapaaehtoisuuden tietä toteutettuna monet kysymykset ovat vähitellen painuneet yleiseen tietoisuuteen ja luoneet maaperän niiden toteuttamiselle myöskin lainsäädäntöteiste, joskin kohta meillä useimmiten on kuljettu päinvastaista tietä. Se, että kehitys ei ole ollut niin nopea ja ripeä kuin olisi ollut toivottavaa, johtuu suurelta osalta siitä, mistä Herra Puheenjohtaja avauspuheessaan mainitsi, nimittäin että meillä hallitusvaihdokset ovat olleet niin tavattoman useita. Työntekijän asema yhteiskunnassa on voimakkaan ammattiyhdistysliikkeen ansiosta kuitenkin vakautunut. Työntekijäin ja työnantajajärjestöjen yhteistyö on helpottanut työmarkkinakysymyksen kehittämistä sopimuspuhjalta ja kaikin tavoin muutoinkin edistänyt näitä ja valtiovallalle yhteisten pulmakysymysten ratkaisemista sekä keskeisen arvonannon säilymistä. Tämä on erityisellä kiitoksella mainittava.

Ammattiyhdistysliikkeen suuri merkitys on myöskin siinä, että sen avulla työntekijäin oma vastuu sekä työstään että kansantaloudellisista ratkaisuista lisääntyy. Mitä moninaisimmissa asioissa joudutaan vetoamaan järjestöihin ja välillisesti näiden alajärjestöihin, mistä johtuen asiat joutuvat pohdittaviksi työntekijäjärjestöjen ammattiosastoissa, liittotoimikunnissa ja SAK:n eri hallintoportaissa. Sosialidemokratian kulmakivi onkin se, että ne, joita asia kulloinkin koskee, saavat itse olla mukana sanomassa mielipiteensä ratkaisuista, ennenkuin ne tehdään. Näin ovat nykyajan yhteiskunnassa asioista päätettäessä ja niiden valmisteluvaiheessa mukana ammatilliset järjestötyöntekijät. Näiden valistunut vastuuntunto ja tahto ratkaista asiat oikeudenmukaisesti ja kestäväälle pohjalle rakentaen määrää tuloksen. Tässä mielessä on erityinen tunnustus annettava sille kasvatustyölle, jota SAK sekä toimitsija- että rivimieskasvatusta silmälläpitäen on jo monen vuoden aikana omassa opistossaan Kiljavalla ja erilaisilla kursseilla harjoittanut. Tieto on valtaa. Se on elävästi ja omakohtaisesti koettu ammattiyhdistysväen piirissä. Tämän kokouksen ohjelmaan tutustuessaan saa jokainen selvän kuvan siitä, miten monipuolisia ja suuria kysymyksiä on tälläkin hetkellä ammattiyhdistysväen ratkaistavana. Tämän kokouksen päätökset tunnut laajalti koko yhteiskunnassa ja maan talouselämässä. Kokouksen suuren vastuun huomioiden toivotan sille rakentavaa henkeä ja yksimielisiä tuloksellisia päätöksiä, joiden toteuttaminen merkitsisi jatkuvaa kehitystä ammattiyhdistysliikkeelle ja koko Suomen kansalle. Se merkitsee tämän kokouksen tunnuslauseen toteuttamista, työtä ja turvallisuutta.

Puheenjohtaja Antikainen: Pyydän kokoukseen puolesta kiittää ministeri Tyyne Leivo-Larssonia näistä arvokkaista ja ystävällisistä sanoista.

Helsingin kaupungin tervehdys

Puheenjohtaja Antikainen: Pyydän antaa puheenvuoron Helsingin kaupungin edustajalle, kaupunginjohtaja Kivistölle.

Kaupunginjohtaja Kivistö: Herra Puheenjohtaja! Minulla on HBehimen tehtävä tuoda tämän kokouksen osanottajille Helsingin kaupungin tervehdys» Helsingin asemasta maan pääkaupunkina johtuu, että se varsinkin näin kesäisenä aikana joutuu olemaan hyvin monen merkittävän kongressin pitopaikkana. Valtaisempiin näistä kokouksista epäilemättä kuuluu SAK:n edustajakokous, sillä onhan SAK maamme palkansaajien ylivoimaisesti suurimpana yhteenliittymänä luonut itselleen sellaisen aseman yhteiskunnassa, ettei kenellekään yhteiskunnan jäsenelle liene yhdentekevää, millaisiksi tämän järjestön päätökset ja toiminta muodostuvat. Niinpä tämänkin kokouksen työtä tullaan varmaan mitä suurimmalla mielenkiinnolla seuraamaan koko maassa ja vieläpä sen rajojen ulkopuolellakin.

Helsingin kaupungin puolesta pyydän toivottaa tämän edustajakokouksen «yölle mitä parhaita menestystä. Samalla pyydän lausua kaikki vieraspaikkakantalaiset tervetulleiksi Helsinkiin toivoen, että hekin viihtyisivät täällä hyvin ja että he kotiseudulle palatessaan voisivat viedä mukanaan täältä miellyttävän muiston.

Puheenjohtaja Antikainen: Kokouksen puolesta parhaat kiitokset kaupunginjohtaja Kivistölle.

Kutsuvieraiden esittely

Puheenjohtaja Antikainen: Jo esitettyjen lisäksi meillä on ilo nähdä täällä kokouksessamme varsin runsas ja arvovoltainen sekä ulkomainen että kotimainen kutsuvierasjoukko. Me annamme erittäin suuren arvon tälle huomaa- vaisuudelle, jota meidän vieraittemme joukko osoittaa ja erikoisesti ulkomaisten edustusten osalta ilomielin merkitsemme tämän vierailun toteamiseksi ja huomioimiseksi meidän järjestömme kansainvälisessä yhteistyössä.

Pyydän esitellä ensiksi ulkomaalaiset kutsuvieraat:

Ruotsin veljesjärjestöä edistää kokouksessamme Ruotsin ammattijärjestön puheenjohtaja Axel Strand. Axel Strand edustaa kokouksessamme samalla myöskin vapaata ammattiyhdistysinteraalia, jonka toimeenpanevan valiokunnan jäsen hän on». Samoin edustaa Ruotsin ammattijärjestöä kokouksessamme järjestön pääsihteeri Otto Westling.

Norjan ammattijärjestöä edustaa täällä järjestön puheenjohtaja Paul Mentsen sekä toimittaja Bjarne Dahlberg.

Tanskan ammattijärjestöä edustaa sen pääsihteeri Kai Nissen.

Englannin ammattijärjestöä edustaa sen keskusneuvoston jäsen George Lawthian.

Neuvostoliiton ammattijärjestöä edustaa sen keskusneuvoston puheenjohtaja Leonid Solovjev.

Amerikan AFL—CIO ammattijärjestöä edustaa sen Euroopan asiamies Irving Brown.

Länsi-Saksan ammattijärjestöä edustaa kokouksessamme järjestön toinen puheenjohtaja Georg Reuter.

Itävallan ammattijärjestöä edustavat sen pääsihteeri Fritz Klenner ja taloudenhoitaja Josef Zak.

Pyydän toivottaa ulkomaiset kutsuvieraat tervetulleiksi tähän meidän edustajakokokoukseemme ja toivomme heidän hyvin viihtyvän meidän vieraanamme.

Kotimaisista kutsuvieraista Suomen Sosialidemokraattista Puoluetta edustaa puolueen puheenjohtaja ministeri Emil Skog.

Suomen Kommunistista Puoluetta edustaa kansanedustaja Yrjö Murto.

Kulutusosuuskuntien Keskusliittoa edustaa pääsihteeri Jorma Jalava.

Työväen Urheiluliittoa edustaa kokouksessamme liiton puheenjohtaja Pekka Martin.

Lomaliihtoa ja Työväen Matkailuliittoa edustaa sosiaalineuvos E. K. Louhikko.

Työväen Sivistysliiton edustajana kokouksessamme on johtaja Yrjö Kallinen.

Suomen Sosialidemokraattista Raittiusliittoa edustaa liiton pääsihteeri Yrjö A. Saarinen.

Kokouksessamme on kutsuvieraana myöskin kansaneläkelaitoksen johtaja Aku Sumu. Hän on kutsuvieraana vain osittain sen johdosta, että johtaja Sumu aikaisempaan puheenjohtajana on osittain myös vastuussa SAK:n toiminnasta.

Pyydän toivottaa myös arvoisat kotimaiset kutsuvieraat tervetulleiksi meidän kokokoukseemme ja toivomme Teidän täällä viihtyvän. Tervetuloa!

Puheenjohtaja Antikainen: Pyydän jättää ensimmäisen puheenvuoron Ruotsin Ammattijärjestön puheenjohtaja Axel Strandille, joka niinkuin todettiin, edustaa täällä myöskin vapaata ammattiyhdistysinternaalia. Tämä puhe suomennettuna jaetaan puheen kestäessä.

Ulkomaiden kutsuvieraiden tervehdykset

Axel Strand: Ilolla ja tyydytyksellä Otto Westling ja minä olemme käyttäneet hyväksemme sitä tilaisuutta, jonka ystävällinen kutsunne on meille varannut, ollaksemme saapuvilla edustajakokouksessa ja siinä esittää Ruotsin Ammattijärjestön veljellisen tervehdyksen ja lämpimän toivomuksen siitä, että edustajakokouksen meno tuottaisi hyvän tuloksen.

Minulla on myöskin Vapaan Ammattiyhdistyksen Internationaalin pääsihteeri Oldenbroekin henkilökohtaisesti antama tehtävä esittää edustajakokoukselle Internationaalin tervehdyksen sekä sen puolesta menestyksen ja onnen toivotukset edustajakokoukselle ja teidän vastaiselle toiminnallenne. Muut tehtävät ovat estäneet sekä pääsihteriä itseään että muita toimeenpanevan valiokunnan edustajia saapumasta edustajakokoukseen. Pääsihteeri Oldenbroek on ilmaissut valittelunsa tämän asiantilan johdosta ja pyytää teitä olemaan vakuuttuneita siitä, että hän seuraa ammatillista työtä Suomessa yhtä suurella hartaudella kuin hän seuraa vastaavaa toimintaa muissa maissa

Westling ja minä olemme käyneet Suomessa useita kertoja ja olemme tavanneet suomalaisia tovereita eri yhteyksissä, mutta kumpikaan meistä ei ole aikaisemmin ollut saapuvilla Suomen ammatillisen keskusjärjestön edustajakokouksessa. Sen vuoksi tulemme seuraamaan lähipäivien kongressikeskusteluja suurella mielenkiinnolla. Paljon siitä mitä astuu päiväjärjestykseen täällä on

varmaankin sen laatuista, että sillä on vataavia piirteitä suhteessa tai toisessa muissa pohjoismaissa ja niiden ammatillisissa järjestöissä, mutta silti kehitys täällä osoittaa suuria eroavaisuuksia sekä järjestöillisessä että kenties ennenkaikkea taktillisessa mielessä. Arvatenkin tämä oleellisesti liittyy työmarkkinoiden eroavaisuuksiin eri maissa, työmarkkinoiden osapuolten välisiin suhteisiin, luotamusellisen yhteistoiminnan poliittisiin edellytyksiin ja — mielessä pidettävään — kansanluonteeseen ja perinteiden eroavaisuuksiin. Kaikesta tästä huolimatta Suomen ammatillisella rintamalla viimeksi kuluneiden vuosien aikana on tapahtunut paljon sellaista, joka meistä lievästi sanoen tuntuu hieman oudolta. Sen vuoksi meitä kiinnostaa erikoisesti yrittää hankkia itsellemme jonkinlainen käsityksen siitä, mikä on sen takana, jonka haluaisimme määritellä erottavaksi verrattuna muuhun pohjolaan sekä taktillisessa mielessä kuin myös kysymyksen ollessa työmarkkinoiden pelisäännöistä. Kongressi joutuu arvatenkin askartelemaan myöskin näitten tehtävien parissa. Kielieroavaisuudet estävät tosin suoranaisten vaikutelmien saamisen keskusteluista, mutta tulkin avulla meidän kuitenkin onnistunee täydentää tietojamme täkäläisistä olosuhteista samalla tiedon kongressiedustajien ajatuksista ja mielipiteistä tai oikeammin sanoen lausunnoistaan viimeksi kuluneen kongressikauden tapauksista ja vastaisuuden toiminnasta.

Kotonamme Ruotsissa olemme voineet iloita täystyöllisyydestä ja hyvinvoinnin kehityksen edullisesta suunnasta jo monen vuoden aikana. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että ihmiset yleensä loistaisivat tyytyväisyyttä, eivätkä tuntisi mitään -rajppa viihtyisyydelleen ja tyytyväisyydelleen. Päinvastoin tuntuu siltä, ettei yleinen elintason nousu näytä suurempaa osaa nimenomaan tältä kannalta katsoen. Mielenkiinto kohdistuu huomattavasti suuremmassa määrässä kysymykseen lisääntyvien resurssien jakautumisesta. Ammattiyhdistysliikkeen ilmaiseva pyrkimys tuotannon tuloksen oikeudenmukaiseen jakautumiseen ja voimakas yhtyminen vaatimukseen solidaarisesta palkkapolitiikasta ei ole pystynyt estämään sitä, että teollisuudessa esiintyy huomattavia eroavaisuuksia palkkatason kehityksessä. Tyytyväisyys yleisestä yhdistymisestä ei ole pystynyt tasoittamaan epätasaisen jakautumisen aiheuttamia tyytymättömyyden ilmauksia. Ammatiiyhdistysliikkeellä on siis edelleen omat ongelmansa myös täystyöllisyyden yhteiskunnassa. Eikä kukaan liene uskonutkaan, että pääsisimme koskaan niin pitkälle, ettei jäljellä olisi mitään muuta kuin saavutettujen asemien puolustaminen.

Kehitys on kuitenkin ollut erittäin suotuisa. Tilaston mukaan reaali-palkka on noussut yli 50%:lla viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana. Tutkijamme ja teknikkomme arvioivat saman vauhdin jatkuvan lähinnä seuraavien vuosien aikana. Nykyinen elintaso kaksinkertaistuu kahdenkymmenen tai kahdenkymmenenviiden vuoden kuluessa. Näin kuuluu heidän lohdullinen sanomansa. Arvioinnit tai ennustelut rakentuvat uusiin teknillisiin edistysaskeleisiin, jotka automatisoinnin tai muun sen tapaisen muodossa aiheuttavat tuotannossa vallankumouksen ja tehostavat tuotantoa.

Tämä uudelleen järjestely aiheuttaa varmasti huomattavia ja vaikeasti ratkaistavia ongelmia myöskin työntekijöille ja heidän järjestöilleen. Tätä seuraamusta en kuitenkaan ajattele ensisijaisesti juuri nyt, vaan ajatukseni kiertävät kysymystä siitä, missä muodossa jatkuva elintason nousu on saatettava työntekijäin käytettäväksi tai otettava irti. Kysymys työajan lyhentämisestä on ollut ajankohtainen jo pitemmän ajan. Automatisoinnin aikakautena tämä kysymys astuu kenties entistä voimakkaammin etualalle. Kysymystä vanhuuden turvasta järjestettyjen työläiseläkkeiden kautta on myös korostettu kasvavalla voimalla Ruotsissa viimeksi kuluneiden vuosien aikana. Lienee yleinen toivomus järjestöjemme piirissä, että mainitut molemmat kysymykset-siirretään esiin korkealle tärkeysasteelle niiden lisääntyvien resurssien yhteydessä, joiden tuotannon odotetaan asettavan käytettäviksemme tulevien vuosien aik*na. On kysymys kustannuksista vaativista uudistuksista, mutta lienee realistista ottaa huomioon niiden toteutumis-

mahdollisuudet järkyttämättä nykyistä aineellista tasoa, jos tuotannon vastainen lisääntymisvauhti voidaan pitää arviodulla tasolla.

Ehdotus työajan lyhentämisestä 45 tuntiin viikossa on odotettavissa lähiaikoina Ruotsissa. Komitean mietinnössä edellytetään työajan lyhentämistä yhdellä tunnilla viikossa kunakin vuotena vuosien 1958—1960 aikana. Viime mainittuna vuotena olisi siis 45-tuntinen työviikko toteutettu. Todellisuussyyt puhuvat sen puolesta, että tällainen ohjelma on toteutettavissa.

Myös eläkekysymys on edistynyt oikeaan suuntaan. Eräs komitean mietintö kysymyksessä, joka annettiin viime vuonna, on työn alla sosiaaliministeriössä, sen jälkeen kun siitä on hankittu tavanmukaiset lausunnot. Periaate-ehdotus kysymyksen ratkaisemiseksi voidaan luultava-sti antaa ensi vuoden eduskunnalle. Kun kaikki näyttävät olevan myönteisellä kannalla ratkaisuun nähden, rohkenemme olla siinä määrin optimistisia, että odotamme esitystä eduskunnalle ja ensi vuoden aikana.

Olemme vakuuttuneet siitä, että pohjoismaisilla kansoilla jatkuvasti on tarve ylläpitää yhteyksiä keskenään ja yhtenäistä tahtia taloudellisissa, sosiaalisissa ja sivistyksellisissä kysymyksissä ja että etenkin ammattiyhdistysväellä on tarve ja myös pyrkimys mahdollisimman yhtenäisten olosuhteitten luomiseen pohjoismaiden työmarkkinoilla. Perusteluissa tällaisen politiikan puolesta on voimaa ja sen toteuttamispyrkimyksissä on innoitusta. Kaikkea tätä ajatellen esitämme tervehdyksen, edustajakokoukselle.

Puheenjohtaja Antikainen: Pyydän kiittää meille esitetystä tervehdyksestä ja luovutan seuraavan puheenvuoron Norjan ammattiyhdistyksen edustajalle Paul Mentsenille. Myöskin tämä puhe jaetaan sen kuluessa suomennettuna.

Paul M e n t s e n : Arvoisat kongressin osanottajat!

Toverillani Dahlbergilla ja minulla on kunnia edustaa Norjan ammattiyhdistysliikettä tässä edustajakokouksessa.

Norjan Ammattijärjestön puolesta kiitän kutsusta edustajakokoukseen. Samalla esitän Suomen ammattiyhdistysliikkeelle Norjan ammattiyhdistysväen tervehdyksen.

Norjan ammattiyhdistysliikkeen piirissä olemme aina seuranneet kehitystä Suomessa ja Suomen ammattiyhdistysliikettä suurella valppaudella. Tämä on meille aivan luonnollista, koska olemme naapureita ja koska kuulumme samaan kulttuuripiiriin. Me perustamme toimintamme samoille ihanteille ja periaatteille, ja meillä on sama käsitys demokratian käsitteestä ja ammattiyhdistysliikkeen osasta ja asemasta demokratian piirissä. Meillä on sen vuoksi sellainen tunne, että olemme ystävien piirissä ollessamme yhdessä suomalaisten ammattiyhdistystovereiden kanssa. Ymmärrämme toisiamme siitäkin huolimatta, vaikka suomenkieli on aivan toisenlainen kuin Skandinaviassa käyttämämme kielel.

Kuluvan vuoden aikana olemme Norjan ammattiyhdistysliikkeen piirissä seuranneet kehitystä Suomessa erikoisen suurella mielenkiinnolla. Tämä liittyy siihen, että meillä Norjan ammattiyhdistysliikkeessä osittain on ollut ratkaistavina saman tapaisia ongelmia kuin mitä teillä Suomessa on ollut. On kysymys lisääntyvän tuotannon ja nousevan hyvinvoinnin tuloksien jakautumisesta. Meillä kuten muissakin maissa käydään jatkuvasti eri yhteiskuntapiirien välistä taistelua tuotannon ylijäämän jakautumisesta.

Teidän kuluvan vuoden aikana suorittajaanne työehtosopimusten tarkistus samoin kuin se, jota me olemme suorittamassa kuuluu jaksona pyrkimykseen yhteiskunnan arvojen oikeudeuakukaiseh' jakautumiseen.

Meillä olemme päässeet niin pitkälle kolavan vuode' työehtosopimusneuvotteluissa, että uskon voivani sanoa, että pystymme suorittamaan ne loppuun

ilman mainittavampia työtaistelutilanteita. Siinä mielessä meillä on ollut parempi onni kuin teillä, joiden oli pakko käydä työtaistelu, joka oli kustannuksia vaativa ja kenties myös osittain vaikutti repivästi. Meillä tuotti kuitenkin iloa suomalaisten tovereittemme voimassa ilmoittaa työtaistelun ratkenneen ammattiyhdistysliikettä tyydyttävällä avulla.

En tiedä, millä tavalla te Suomen ammattiyhdistysliikkeen piirissä tavallisesti arvioitte työehtosopimusvaatimuksia suhteessa vallitseviin reaalityöelämänsä mahdollisuuksiin — en tiedä yritätekö ottaa huomioon onko tuotannossa ja ulkomaankaupassa katetta asetettaville vaatimuksille, joita pyritään toteuttamaan.

Norjan ammattiyhdistysliikkeen piirissä olemme jokatapauksessa kiinnittäneet suurta huomiota näihin seikkoihin sodan jälkeisinä vuosina. Olemme pyrkineet pitämään vaatimuksiamme sellaisissa puitteissa, ettei palkkojen nousu sinänsä johtaisi huomattavaan yleiseen hintojen nousuun. Tähän näkemykseen olemme myöskin perustaneet kuluvan vuoden työehtosopimusten tarkistuksen. Toivomme myös voivamme toteuttaa työehtosopimusten uusimisen sillä tavalla, ettei se sinänsä aiheuta hintojen nousua.

Meidän maamme ammattijärjestö samoinkuin kenties useimpien muiden maiden ammattiyhdistysliikkeen pääkysymyksenä on kysymys siitä, voidaanko hinnat, vakauttaa tai ainakin aikaansaada hintojen kehitys, joka ei johda siihen, että työehtosopimusten uusimisen yhteydessä annettavat palkkojen korotukset mitätöidään. Tämän ongelman ratkaisuun ammattijärjestön on myötävaikutettava. Tämä on tärkeä tekijä pyrkimyksissä varmistaa palkansaajille heille kuuluva oikeudenmukainen osuus tuotannon lisäyksestä.

Sodan jälkeisten vuosien aikana ammattijärjestön on suurin piirtein onnistunut vähin erin turvata jäsenilleen huomioonotettavan reaalityöelämän nousu. Tämä on tapahtunut ammatillisen toiminnan kautta, mutta kenties ensisijaisesti poliittisen ja ammatillisen työväenliikkeen läheisen yhteistoiminnan kautta. Vähitellen käy yhä selvemmäksi kaikille, että palkansaajien elintason kannalta katsoen elintärkeät kysymykset usein ratkaistaan poliittisella taholla. Ammattiyhdistysliikkeen on sen vuoksi voimakkaammin suuntauduttava poliittiseen toimintaan. Sen tulee toimintansa kautta myötävaikuttaa siihen, että luodaan poliittinen hallinto, joka suhtautuu myönteisesti ammattiyhdistysliikkeen toimintaan. Näiden suunta-aviivien mukaan pyrimme ohjaamaan toimintaamme omassa maassamme ja tämä lienee sopusoinnussa muiden pohjoismaiden keskeisen näkemyksen kanssa.

Täten haluan uudelleen kiittää kutsusta tähän edustajakokoukseen. Tuon sydämellisen tervehdyksen Norjan Ammattijärjestöltä kaikille suomalaisille tovereille.

Toivotan kokoukselle menestystä. Toivon täällä tehtävien päätöksiä laskevan hyvän perustan Suomen ammattiyhdistysliikkeen toiminnalle. Toivon niiden myös muodostavan hyvän perustan Suomen ja Norjan ammattiyhdistysliikkeen vastaiselle yhteistoiminnalle.

Puheenjohtaja: Pyydän kiittää meille esitetystä tervehdyksestä. Seuraava puhenvuoro on Tanskan Ammattijärjestön edustajalla Kai Nissenillä.

Kai Nissen: Tanskan Ammattijärjestön puolesta (De samvirkende Fagforbund i Danmark) kiitän kutsusta edustajakokoukseenne ja tuon sydämelliset terveiset toivoen, että kongressi sujuisi suotuisasti sekä järjestönne että sen jäsenten kannalta katsoen. Me olemme — kuten meillä on tapahtunut pohjoismaissa — seuranneet kehitystä Suomen ammatillisella rintamalla huomattavalla mielenkiinnolla eikä vähiten nimenomaan sen vuoksi, että myöskin me Tanskassa joudumme käyttämään lakkoasennetta taivuttaaksemme työnantajat myönnetyksiin ja toivot-

tavasti tämä on vaikuttanut siihen suuntaan, että vaatimuksiimme kuunnellaan herkemmin, kun seuraavalla kerralla joudumme käymään neuvotteluja työehtosopimuksistamme.

Työehtosopimuksiemme uusiminen merkitsisi tällä kerralla palkkojen keskimääräistä nousua n. 4 %:lla naisille ja n. 3 %:lla miehille ja tämän ohella saavutettiin määräyksiä sairausajan palkasta sellaisilla aloilla, joilla niitä ei ollut aikaisemmin, parannuksia vuorotyöläisiin sekä arkipyhien palkkoihin vihdoin myönnytys eräissä toisarvoisissa kohdissa.

Edelleen meidän onnistui säilyttää työpalkkojen automaattinen indeksidonnaisuus, jonka kumoamisen puolesta työnantajapuolella ja porvarillisella poliittisella taholla oli tehty paljon työtä.

Työehtosopimuksiemme uusimisen yhteydessä syntyi eräitä selvästi taktillisluontoisia eroavaisuuksia sosialidemokraattisen työväenpuolueen ja ammattiyhdistysliikkeen kesken ja tietenkin sekä kapitalistiset että kommunistiset piirit olivat käyttämässä tätä tilannetta hyväkseen, ne kun aina liikkuvat samoilla linjoilla kun on kysymys hyökkäyksistä demokraattista työväenliikettä vastaan.

Nämä piirit ovat kuitenkin kokeneet pettymyksen toivoessaan demokraattisen työväenliikkeen hajaantumista.

Selvitetty työehtosopimustilanne on kuitenkin aiheuttanut sen, että on asetettu komitea tutkimaan lähemmin työväenliikkeen rakennetta ja jo ennakkoon on selvä, että Tanskan demokraattinen työväenliike kokonaisuudessaan edelleenkin vahvistuu tämän kautta varsinkin, kun Tanskassa emme tietenkään koskaan ole uneksineet puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen välisen yhteistoiminnan katkeamista, koska sen kautta olemme saavuttaneet nykyisen asemamme.

Ei ole siis olemassa vähäisintäkään mahdollisuutta siihen, että ne harvalukuisat kommunistit, joita meillä on Tanskassa, saavuttaisivat nykyistä vahvemman aseman Tanskan työväenliikkeen piirissä — paremmin kehitys kulkee päinvastaiseen suuntaan.

Tanskassa kuten muissakin maissa heille tuottaa mitä suurinta huolta selittää kannattajilleen suuren Stalinin romahdusta ja omaa tietämättömyyttään, ja kaikki viittaa siihen, että jo ennestään heikko ja kesy Tanskan kommunistipuolue lähi-aikoina kärsii vakavia menetyksiä.

Tämän tapahtuessa sosialidemokraattinen työväenpuolue ja ammattiyhdistysliike vahvistavat asemiaan.

Tanskan Ammattijärjestö onkin viimeksi kuluneen kertomuskauden aikana saavuttanut huomattavan jäsenmäärän lisäyksen ja jäsenmäärä joka nykyään on n. 750000, lisääntyy jatkuvasti.

Tanskassa pidämme kansainvälisiä suhteitamme korkeassa arvossa ja tietenkin tämä koskee erikoisesti yhteistoimintaa muiden pohjoismaiden ammatillisten keskusjärjestöjen kanssa ja täten pohjoismaisen demokraattisen työväenliikkeen kanssa kokonaisuudessaan.

Tuskin lienee liikaa sanottu, kun väittää pohjoismaiden työväenliikkeen yhteistyön voimakkaammin vaikuttaneen Pohjoismaisen Neuvoston perustamiseen, joka vasta nyt, sen jälkeen kun Suomi on liittynyt siihen, vastaa nimeään täydellisesti.

Tanskassa toivomme huomattavia tuloksia Pohjoismaisen Neuvoston työstä, sillä meillä on sellainen käsitys, että kiihkeä teknillinen kehitys tekee jatkuvasti voimistuvan pohjoismaisen yhteistyön välttämättömäksi.

Tämä yhteistyö muodostuu varmaankin välttämättömäksi maittemme työtekeville kansalle. Vakaa käsityksemme onkin, että lähempi taloudellinen yhteistyö muodostuu välttämättömäksi, jos mielimme jatkuvasti puolustaa korkeata tasoamme.

^v Kulkekoon työväenliike nyt kuten ennenkin kärjessä. Toivoen jatkuvaa hyvää yhteistoimintaa järjestöjemme kesken, toivotan menestystä edustajakokouksen työille.

Puheenjohtaja: Parhaat kiitokset meille esitetyistä sanoista. Seuraavana on Englannin Ammattijärjestön (TUC) edustajan G. H. Lowthian'in tervehdys.

G. H. Lowthian: Minulla on ilo ja kunnia saada tilaisuus tuoda Englannin Ammattijärjestön yli 8 miljoonan jäsenen parhaat tervehdykset ja onnentoivotukset suomalaisille tovereillemme, jotka ovat täällä edustajina suuressa kongressissanne.

Vajaan kolmen kuukauden kuluttua on meillä Englannissa oma vuosikongressimme ja ammattiliitot ovat parhaillaan valitsemassa edustajia keskustelemaan ja äänestämään niistä kysymyksistä, jotka tulevat kokouksessamme esiin.

Ammattiyhdistysliike on Englannissa nyt numerollisesti voimakkaampi kuin koskaan ennen. Viime vuosina olemme jatkuvasti saavuttaneet eri aloilla järjestöllisiä voittoja, joiden ansiosta jäsenmäärämme on ylittänyt 8 miljoonan rajan. Nyt olemme työskentelemässä saavuttaaksemme 9 miljoonan rajapaalun, jotta demokraattisen ammattiyhdistysliikkeen voima käytännössä levittäytyisi yhä laajemmalle työntekijäin keskuuteen.

Ensi syyskuussa pidettävän kongressimme jälkeen tulemme aloittamaan uuden luvun Englannin järjestäytyneen työväenliikkeen historiassa. Vaikka me olemme ehkä vanhin ammatillinen keskusjärjestö maailmassa, ei meillä ole koskaan ollut "omaa kotia". Tänä vuonna tämä asia saatetaan kuntoon. Lontoon sydämeen valmistuu lähiaikoina hieno nykyaikainen jakennus. Se on Englannin ammatillisen keskusjärjestön uusi päämaja. Se tulee antamaan arvokkaan lisän myös pääkaupunkimme arkkitehtuuriin. Mielenkiintoinen näkökohta on se, että siitä tulee samalla muistomerkki niille maamme työntekijöille, jotka uhrasivat kahdessa sodassa paljon luodakseen maailman rauhan ja demokratian turvallisuutta. Koska on kysymyksessä rakennus, jossa itsekin työskentelen, olen tuntenut asiaan suurta kiinnostusta ja olen varma, että tämä uusi seitsemänkerroksinen rakennus tulee sopivaksi kodiksi Englannin järjestäytyneelle työväestölle ja sen keskusneuvostolle — liikkeemme keskeiselle johtoelimelle — niin että pystymme myöskin palvelemaan jäsenkuntaamme yhä paremmin. Eräs suunnitelmista on laajentaa sitä huomattavaa ammattiyhdistystietouden opetustoimintaa, jota TUC jo harjoittaa. Me aiomme lisätä niiden avainasemassa olevien työntekijöiden määrää, jotka aktiivisesti ovat mukana ammattiyhdistysliikkeen toiminnan kehittämisessä ja tässä tarkoituksessa uuteen rakennukseen tulee erinomaisesti varustettu oppilaitos omine luento- ja opintohuoneineen ja kirjastoineen.

Tästä rakennuksesta käsin aiomme jatkaa ja laajentaa sitä toimintaa, jota ^{*} ammattiyhdistysliikkeemme suorittaa brittiläisissä territoreissa (siirtomaissa ja hallintoalueissa). Varsinkin sodan jälkeisinä vuosina on Englannin ammattiyhdistysliike ojentanut auttavan kätensä veljille vähemmän kehittyneissä maissa. Me toivomme, että näiden maiden työläiset voivat nauttia vapaan ammattiyhdistysliikkeen tuomia samoja etuja, joita me nautimme ja meidän jäsenemme ovat olleet valmiita ojentamaan auttavan kätensä rahallisen avustustoiminnan,, erilaisten tarvikkeiden, neuvonnan ja koulutuksen avulla. Tähän ei sisälly tietenkään mitään tietoista suunnitelmaa valaa siirtomaiden ammattiyhdistykset samaan kaavaan tai vastaavaa, joka on Englannissa järjestönujodon yksityiskohdissa. Tehtävänä on rakentaa näiden maiden ammattiyhdistysliikettä niin,, että ne pystyvät seisomaan omilla jaloillaan, että ne työskentelevät ja kasvavat riippumattomina ja itseään hallitsevina turvaten jäsenistöään ja nostaen heidän

elintasoan. Haluan lisätä tähän, että Englannin ammattiyhdistysliike ei hyväksy mitään diskriminaatioita rodun tai värin vuoksi sen paremmin kotimaassa kuin ulkomaillaakaan. Merkinä tästä on meidän viime kongressimme tekemät päätökset tällaisen diskriminoinnin kieltämisestä.

Olisi miellyttävää kertoa teille enemmän meidän tavoitteistamme vapaan ammattiyhdistysliikkeen laajentamisesta ulkomailla. Mutta minun täytynee muutamilla lauseilla kääntyä takaisin kotoisiin asioihin ja omiin probleemeihimme. Eräs suurimmista — me kutsumme sitä "jokapäiväisen leivän" asiaksi — on huolehtia siitä, että kansainvälinen terveyspalvelumme, kansanvakuutus ja muut hyvinvointivaltioita rakentavat tekijät toimivat moitteettomasti. Ammattiyhdistysjohtajat ovat yhdessä valtion edustajien kanssa valvomassa näiden laitosten toimintaa ja TUC:n itsensä sisällä työntäyteisin komitea on sosiaalivakuutuskomiteamme, joka pyrkii turvaamaan maamme työläisille parhaan mahdollisen suojan sairautta ja työtapaturmia vastaan ja tulee tapaturmien sattuessa työntekijäin ja hänen perheensä avuksi, jotta hän saa täydet ja riittävät sosiaalisen turvallisuuden järjestelmän merkitsemät oikeudet.

Toinen asia, jonka kanssa nykyisin suuresti teemme työtä, on kysymys teollisuuden automaatiosta. Englannin työläiset uskovat, että jokainen kehitys, joka auttaa tuotannon nousussa, ansioiden lisääntymisessä ja tekee työn puhtaammaksi, turvallisemmaksi ja vähemmän työlääksi on tervetullut. Mutta me edellytämme, että jokaisesta muutoksesta on neuvoteltava ja että kaikissa teollisuuden kehittämiskysymyksissä tulee työntekijöillä olla oikeus saada äänensä kuuluviin.

Toivon, että nämä lyhyet huomiot ovat antaneet teille tuokiokuvan ammattiyhdistysliikkeestämme, joka toisaalta uskollisena säilyttää suuret traditionsa ja joka toisaalta täydellä toimintatarmollaan luottavaisesti kulkee eteenpäin tulevaisuuteen, joka tuo meille uusia tehtäviä.

Englannin ammattiyhdistysliikkeen puolesta kiitan sydämellisesti teitä ja kaikkia teidän järjestöjanne siitä lämpimästä vastaanotosta, jonka olen saanut. Olkoon teidän työenne hedelmällistä ja olkoon teidän tulevaisuutenne täynnä menestystä.

Puheenjohtaja: Kokouksen puolesta kiitan meille osoitetuista tervehdyksistä. Seuraavana kuulemme Neuvostoliiton Ammattijärjestön edustajan, Leonid Solovjevin tervehdyksen. Tästä puheesta ei ole käännöstä, joten sen kääntää tulkki puheen aikana.

Leonid Solovjev: Kalliit toverit ja ystävät.

Sallikaa minun Neuvostoliiton ammattijärjestön puolesta lausua Teille — Suomen Ammattijärjestön 7 edustajakokouksen edustajille ja osanottajille, sekä Jcauttanne kaikille Suomen työtätekeville lämmin veljellinen tervehdys.

Sallikaa myöskin lausua sydämelliset kiitokset Suomen Ammattijärjestöjen Keskusliitolle ystävällisestä kutsusta saapua edustajakokoukseenne, jonka me käsitämme hyvien ystävyyssuhteiden ilmauksena kansojemme välillä.

Ystävälliset 'suhteet' jotka vallitsevat Neuvostoliiton ja Suonien kesken parhaiten todistavat rauhanomaisen rinnakkaiselon mahdollisuuden, niin suurten — kuin pientenkin valtioiden välillä, riippumatta niiden yhteiskuntajärjestelmien eroavaisuuksista.

Itse elämä ja viime vuosien kokemukset osoittavat, että vilpiton yhteistyö Neuvostoliiton ja Suomen kesken täydellisesti vastaa niin Neuvostokansan kuin Suomen kansankin kansallisia etuja.

Huomattavasti ovat laajentuneet maittemme välillä kauppa- ja kulttuuriyhteydet: edelleenkin kehittyvät ja lujittuvat myös yhteydet Neuvostoliiton ja Suomen ammattiliittojen välillä.

Suuri määrä Suomen kansan edustajia, työläisiä eri ammattialoilta, talonpoikia, tiede- ja kulttuuriyöntekijöitä, eri poliittisten katsantokannan omaavia henkilöitä on vierailut maassamme.

Samoin oh myöskin Neuvostoliiton työtätekevien, ammattiliittojen, tiede- ja kulttuuriyöntekijöiden edustajilla ollut tilaisuus vierailla Suomessa, tutustua kansan elämään ja Suomen ammattijärjestöjen toimintaan.

Neuvostokansa kunnioittaa ututteraa ja lahjakasta Suomen kansaa ja pyrkii tulevaisuudessakin lujittamaan ystävyysuhteitaan edelleenkin säilyttämään maittemme välillä hyvät naapuruussuhteet, joka vastaa niin Suomen kuin Neuvostokansankin elämää koskevia pyrkimyksiä ja edistää rauhan säilymistä koko maailmassa.

Rauha — on yksi kallein ja läheisin sana kaikkien maiden työtätekeville. Neuvostokansa uurastaa rauhanomaisessa työssään, toteuttaa käytännössä uuden, kuudennen viisivuotissuunnitelman asettamia tehtäviä kansantalouden alalla. Tämä suunnitelma on uutena askeleena meidän elämässämme.

Kuudennen viisivuotiskauden aikana teollisuuden tuotantomäärä tulee kasvamaan 65 prosentilla. Työläisten reaalipalkka kasvaa 30 prosentilla. Työpäivän pituus tullaan kuluvaan viisivuotiskautena supistamaan seitsemään — ja muutamilla teollisuusaloilla kuuteen tuntiin.

Suurta huomiota kiinnitetään Neuvostoliitossa asuinrakennustuotantoon kaupungeissa ja maaseudulla. Viisivuotissuunnitelmassa on huomioitu valtion varoilla rakennettavaksi lähes 205 miljoonaa neliometriä asuinpinta-alaa, joka käsittää yli 4 miljoonaa, 2—3 huoneen asuntoa.

Mitä merkitsee neuvostokansalle kuudennen viisivuotissuunnitelman täytäminen? Se merkitsee — tuhansia uusia kouluja, sairaaloita, lasten päiväkoteja, seimiä ja valistuslaitoksia. Se antaa mahdollisuuden kohottaa vanhuuseläkekeitä, suurentaa avustuksia suurperheellisille, luoda parempia työoloja kaikille työläisille, supistaa työpäivää ja työviikkoa. Sanalla sanoen, se merkitsee neuvostokansalle voimakasta hyvinvoinnin kasvua.

Sähkö, atomienergia — kaikki mitä on ihmisjärki kyennyt luomaan, tullaan käyttämään laajalti rauhanomaisiin tarkoituksiin kansamme hyväksi.

Siksi Neuvostoliitossa kuudes viisivuotissuunnitelma kaikkien työläisten ja toimihenkilöiden taholta otettiin vastaan suurella innostuksella. Parhailaan maassamme on käynnissä vauhdikas työ tämän suunnitelman toteuttamiseksi, rakennetaan uusia sähkövoimalaitoksia, tuotantolaitoksia, raivataan uudismaita, valloitetaan luonnonrikkauksia, laajennetaan tieverkostoa ja niin edelleen.

Suuret tehtävät ovat myöskin Neuvostoliiton ammattiliitoilla.

Ammattiliitot ovat laajojen työläisjoukkojen aloitetoiminnan järjestäjinä kuudennen viisivuotissuunnitelman tavoitteiden täyttämiseksi, avustavat työläisiä, toimitsijoita ja insinööriteknillisiä yöntekijöitä heidän työssään, jatkuvasti huolehtien heidän elinehdoistaan.

Neuvostoliiton ammattiliittojen toimintaan kuuluu työsuojelu, työturvallisuus, sosiaalivakuutus, ammattitaidon edistäminen, asunto- ja huoltotoiminta, sekä valistus- ja lepoajan järjestäminen työläisten keskuudessa.

Neuvostoliiton ammattiliitot, samoin kuin koko neuvostokansa esiintyy taistelijana rauhan puolesta koko maailmassa ja ystävyiden lujittamisen puolesta kansojen kesken. Ainoastaan rauha ja rakentava työ turvaavat kansoille yhäkin paremmat elinehdot.

Me kannatamme rauhaa, kansojen ystävyyttä, kaikkien maiden työväenluokan murtumatonta yhtenäisyyttä, laajaa eri suuntiin kuuluvien ammattiliittojen kansainvälistä yhteistoimintaa. Työväenluokan yhtenäisyydellä on ratkaiseva

merkitys sotien ehkäisemiselle. Nykyisellä aikakaudella, jolloin sotien väistämättömyyttä ei ole olemassa, työväenluokan kansainvälinen yhtenäisyys ja proletariinin solidaarisuus voi — ja sen tulee olla, ylitse pääsemättömänä esteenä sodan voimille,

Niin, että taistelkaamme käsikädessä työväenluokan yhtenäisyyden puolesta kaikkialla, rauhan säilyttämisen puolesta koko maailmassa.

Kalliit ystävät.

Sallikaa minun Neuvostoliiton ammattiliittojen puolesta luovuttaa tämä vaatiman lahja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestölle ja toivottaa kaikille Suomen Ammattijärjestöjen 7 edustajakokouksen edustajille suurta menestystä ja Jiedelmällistä työtä Suomen työväenluokan ja kaikkien työtätekevien hyväksi.

Eläköön murtumaton ystävyys Suomen ja Neuvostoliiton kansojen kesken.

Eläköön Suomen ammattiliitot.

Eläköön rauha koko maailmassa.

Leonid Solovjev luovutti SAK:lle lahjana elokuvakoneen äänilaitteineen, jonka puheenjohtaja Antikainen otti vastaan.

Puhe en johtaja: Pyydän kiittää Neuvostoliiton Ammattijärjestön edustajan ystävällisistä tervehdyksistä, sekä hänen luovuttamastaan lahjasta. Seuraava puheenvuoro on Yhdysvaltojen Yhtyneiden Ammattijärjestöjen (AFI—CIO) edustajalla Irving Brownilla.

Irving Brown : Herra puheenjohtaja!

On suuri henkilökohtainen ilo minulle palata jälleen kerran teidän pieneen, mutta suureen maahan ja tuoda Amerikan työväenliikkeen veljelliset terveiset ja parhaat onnentoivotukset tähän loistavaan edustajakokoukseen.

Viimeaikaisia Suomessa sattuneita tapauksia me olemme seuranneet suurella mielenkiinnolla maassamme. Olemme erittäin onnellisia yleislakon lopputuloksesta ja haluamme onnitella teitä ja luottamushenkilöitänne niistä taloudellisista tuloksista, jotka saavutettiin. Me toivomme, että Suomen työväenliikkeen jatkuvasti suorittama edistys vapautensa ja riippumattomuutensa kehittämisen ja laajentumiseen suuntaan tulee jatkumaan entistä menestyksellisempänä myös kansallisen elämänne taloudellisella ja sosiaalisella alalla.

Kun viimeksi tulin Suomeen edustaakseni AFL:ää kongressissanne 1951 edustin vain toista osaa liikkeestä, joka oli jakautunut kahtia — AFL:ään ja CIO:hon. Tänäpä minä olen täällä teidän edessänne yhden, yhdistetyn vapaan kansallisen ammattiyhdistysliikkeen edustajana, AFL—CIO:n edustajana, joka sulkee piiriinsä 15 miljoonaa työntekijää. AFL—CIO:n puheenjohtaja Georg Meany on pyytänyt minua tuomaan työtätekevien miesten ja naisten veljelliset terveiset teille ei ainoastaan hänen henkilökohtaisena edustajanaan vaan koko ammattiyhdistysliikkeen puolesta. AFL—CIO:n puolesta, jota minulla on kunnia edustaa täällä tänään. Samanaikaisesti minä haluan vakuuttaa teille syyän toivomukseemme siitä, että kongressinne menestyisi ja että kulkisitte eteenpäin täyttäessänne valtavaa tehtävää työtätekevän väestönne elintason ja työolosuhteiden parantamiseksi vapaan, demokraattisen ja itsenäisen kansallisen elämänne piirissä. Tämä päämäärä mielessäme me haluamme teidän tietävän, että järjestömme tulee tekemään kaiken mikä on sen mahdollisuuksien rajoissa avustaakseen ja vahvistaakseen kaikkia niitä pyrkimyksiä omassa maassamme ja teidän maassanne, joiden tarkoituksena on saavuttaa tämä vapaan ammattiyhdistysliikkeen kaksinaisen päämäärä, nimittäin taloudellinen ja sosiaalinen* oikeudenmukaisuus vapaan ja demokraattisen yhteiskunnan sisällä.

Edustaessani järjestöäni täällä tässä edustajakokouksessa pidän aiheellisenä antaa teille kuvan siitä, mitä tämä ammattiyhdistysliike AFL—CIO on voimatekijänä nykyisessä amerikkalaisessa yhteiskunnassa ja mitä se merkitsee tulevaisuudelle sekä kotona että ulkomailla. Nämä 15 miljoonaa jäsenmaksuja suorittavat ammattiyhdistysliikkeen jäsenet ovat järjestäytyneet 141:een liittoon, jotka peittävät käytännöllisesti katsoen kaikki teollisuudet ja ammatit USA:ssa ja Kanadassa. Meillä on enemmän kuin 60 000 paikallista ammattiosastoa liittyneinä näihin liittoihin kaikissa osavaltioissa, kaupungeissa ja Pohjois-Amerikan eri alueilla kaukaisista Hudson Bey'stä aina alas Meksikon lahteen asti ja Meksikon valtion rajalle saakka. Enemmän kuin 100 000 työehtosopimusta on solmittu AFL—CIO:hon liittyneiden liittojen toimesta.

Mutta nämä yhdistyneet 15 miljoonaa ammattiyhdistysihmistä eivät ole pelkkä tilastollinen tai matemaattinen kaava. Siitä on tulossa magneettinen voima, joka vetää pupleensa tuhansia työläisiä, jotka eivät ole järjestäytyneet tai jotka ovat riippumattomissa ammattiliitoissa. Me toivomme, että lähitulevaisuudessa rautateiden ja kaivostyöläisten ammattiliittojen sadattuhammet työläiset liittyvät AFL—CIO:hon. Tämän lisäksi on pantu täytäntöön suunnitelmia, joiden tarkoituksena on hankkia jäseniä niiltä aloilta ja alueilta, missä työntekijät eivät vielä ole liittyneet ammattiosastoihin. Järjestösuunnitelmia ja kampanjoja on laadittu nopeassa tahdissa ja ne toteutetaan pian. Ei ole liian optimistista uskoa, että 5 vuoden sisällä Amerikan uusi ammattiyhdistysliike lähestyy 20 miljoonan jäsenen rajaa.

Järjestyneiden työläisten valtava voima on tähän mennessä vaikuttanut myönteisesti valtavan korkean taloudellisen ja sosiaalisen tason saavuttamiseen, joka voidaan kouriintuntuvasti osoittaa kertomalla, että:

1. Palkkojen osuus kansantulosta USA:ssa saavutti viime vuonna 70%:n tason, mikä on korkein maailmassa tänään.

2. Sosiaali- ja työttömyysvakuutusjärjestelmä, joka on koko kansakunnan käsittävä ja jossa työntekijöillä on edustajansa monissa Vakuutuslautakunnissa maassa, sulkee piiriinsä työntekijöiden valtavan enemmistön.

3. Ammattiyhdistysten ja työnantajien välinen laaja työehtosopimussysteemi ei ole yksinomaan antanut työntekijöille ratkaisevaa asemaa omien kohtaloidensa hallitsemisessa, vaan on se laajentanut työehtosopimusten alaa ohi palkka- ja työolosuhteiden sulkien piiriinsä erilaisia työttömyys- ja eläkevakuutuksia, joita hoitavat ja kontrolloivat ammattiosastot itse.

4. Sen ohella, että 40 tunnin viikko ja 8 tunnin työpäivä on melkein kaikkialla käytännössä Amerikassa, monet ammattiosastot ovat alkaneet saavuttaa 35 ja 30 tunnin työviikkoja työehtosopimuksissaan.

5. Kansallisen vähimmäispalkan saavuttaminen, joka on yksi dollari tunnissa (330 mk). Tämän luonnollisesti ammattiyhdistykset ovat huomattavasti ohittaneet omissa sopimuksissaan. Viimeaikaisten tilastojen mukaan työntekijän todellinen keskimääräinen palkka Amerikassa saavutti 72 dollarin tason viikossa (23 760 mk) eli keskimääräisesti tuntia kohti 1,80 dollaria (594 mk). Koska hinnat ovat olleet suhteellisen vakaita viime kuukausina, työntekijöiden ostovoima on jatkuvasti noussut varsinkin kun työttömyys on alhaisessa 3 1/2 %:n määrässä ja työvoiman määrä on saavuttanut huippunsa maan historian aikana.

6. Taloudellisten ja sosiaalisten saavutusten lisäksi työntekijät ovat viime vuosina alkaneet ammattiyhdistystensä poliittisten järjestöjen kautta muodostaa kasvavan tekijän politiikassa. Työväenliikkeen osuuden kasvu poliittisessa elämässä on myöskin alkanut suuresti vaikuttaa sekä liittovaltion että osavaltioiden lainsäädäntöön.

Yhdistyneeseen ammattiyhdistysliikkeeseen pääseminen merkitsee sitä, että se edistys, joka on aikaisemmin saavutettu, nyt muodostaa todella pohjan jolta tulevaisuutta voidaan suunnitella. Kansallista taloutta ajatellen yhdistynyt työ-

väenliike ei odota pääsevänsä uusiin saavutuksiin ainoastaan lisäparannusten aikaansaamisessa työntekijöiden jo korkeassa elintasossa, vaan se haluaa myöskin tukea taloudellisia ja sosiaalisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on talouselämän jatkuva laajentaminen täystyöllisyyden politiikalle rakentuen. AFL—CIO:n edustajakokouksen äskeiset päätökset osoittavat, että ohjelmaan pitäisi kuulua muiden asioiden ohella seuraavat vaatimukset:

1. Pitäen kiinni siitä periaatteesta, että ostovoimaa ei saa vähentää työviikko pitäisi lyhentää 35 tuntiin ja mahdollisesti 30 tuntiin vuosien 1960—65 välillä. Tämä on mahdollista automaation ja työn tuottavuuden jatkuvan kasvun ansiosta.

2. Taatusta vuosipalkasta on tultava kansallinen päämäärä ja se on toteutettava niissä teollisuuksissa ja ammateissa missä mahdollista niin pian kuin suinkin.

3. Kansallinen vähimmäispalkka, joka nyt on yksi dollari (330 mk) tunnissa, olisi nostettava 1,25 dollariin (412 mk) tunnissa.

4. Sosiaalisen turvallisuuden järjestelmää on laajennettava niin, että se sulkee piiriinsä terveys- ja sairausvakuutuksen sekä lisää avustuksia, joita maksetaan työttömyyden sattuessa.

5. Asunto-ohjelman laajentaminen, joka jo on saavuttanut yhden miljoonan yksikön tuotannon vuotta kohti (mikä suhteessa väestöön merkitsee, että nykyinen rakentaminen Amerikassa on kaksinkertainen verrattuna vastaavaan suomalaiseen) siten, että tuotanto on 2 miljoonaa asuntoa.

6. Uudistettu ja laajennettu kampanja rotudiskriminaation viimeisten jäänösten poistamiseksi, jota johtaa erikoinen AFL—CIO:n piiriin luotu Kansalais-oikeuksien Erikoisjaosto. Paljon edistystä on saatu aikaan, työtä tehdään enemmän ja tullaan vielä tekemään erikoisesti niissä kahdessa tai kolmessa kovaniskaisessa osavaltiossa, missä viimeiset diskriminaation edustajat aiheuttivat rumia ja inhottavia tilanteita.

Siispä tämä uusi yhdistynyt ammattiyhdistysliike USA:ssa ei ole vain pelkkä aritmeettinen yhtälö, jota voidaan ajatella pelkissä numero- ja voimatermeissä. Ammattiyhdistysliikkeellemme antavat voimaa tietyt peruseriaatteen, jotka luonnehtivat todellista vapaata ammattiyhdistysliikettä siellä, missä sitä esiintyy ja missä tahansa taloudellisissa ja sosiaalisissa järjestelmissä ne toimivatkaan. Se mikä todella on antanut moraalisen voiman vapaalle ammattiyhdistysliikkeelle kaikkialla ja Vapaiden Ammattiyhdistysten Kansainvälisen Liiton peruseriaat-teille voidaan ytimekkäästi kertoa pääkohdittain seuraavasti:

1. Puolustaessaan työntekijöiden taloudellisia ja sosiaalisia etuja ja vaatimuksia ammattiyhdistysten tulee olla vapaita ja riippumattomia työnantajasta, valtiosta, poliittisesta puolueesta ja uskonnollisista järjestöistä (sellaisesta kuin kirkon kontrollista j.n.e.).

2. Ilman poliittista demokratiaa ei voi olla vapaita ammattiyhdistyksiä ja päinvastoin ilman vapaita ammattiyhdistyksiä poliittista demokratiaa ei voi koskaan olla olemassa. Vastustus totalitarismin ja diktaturismin kaikkia muotoja vastaan sekä se, että millään ehdolla eivät vapaat ammattiyhdistykset voi liittyä yhteen eikä hyväksyä samoihin ammatillisten järjestöjen kansainvälisiin elimiin sellaisia ns. ammattiyhdistyksiä, jotka toimivat tällaisten diktatuureiden työrintamilla.

3. Työehtosopimustoimintä työnantajien — joko valtion tai yksityisten — ja vapaiden ammattiyhdistysten välillä muodostaa sen päävälineen, jolla työntekijöiden taloudellisen edistyksen ja suojelun päämäärät, palkat sekä työehdot, saavutetaan. Tämä on vielä tärkeämpää sellaisissa yhteiskunnissa, joissa valtio alkaa hallita ja omistaa enemmän taloudellisia yrityksiä.

4. Työntekijöillä ei pidä olla yksinomaan oikeutta muodostaa ammattiosastoja oman halunsa mukaan vaan myöskin oikeus valita omat toimihenkilönsä (vain 4 kuukautta sitten me olemme voineet todeta sen narripelin, joka on tehty

tästä periaatteesta kun erään tietyn totalitäärisen valtion poliittiset suurhenkilöt eroittivat "todellisen ammattiyhdistysliikkeen" johtohenkilön käsikyllä ja korvasivat hänet tuntemattomalla, jolla ei koskaan ollut ollut mitään tekemistä ammattiyhdistysliikkeen kanssa tai joka korkeintaan kaukaisesti oli ollut yhteydessä siihen.)

5. Lakko-oikeus on taattava. Kaikki yritykset tämän oikeuden kaventamiseksi tai kumoamiseksi merkitsevät vapauden ja demokratian peruseriaatteiden kieltämistä.

Yhdistyneenä ammattiyhdistysliikkeenä AFL—CIO:n merkitystä ja valtaa ei tunneta ainoastaan kotimaisissa ja sisäisissä ongelmassa, vaan on se myöskin tavattoman huomattava ja tärkeä kansainvälisissä kysymyksissä. Niinkuin meidän julkilausumamme kansainvälisistä ongelmista osoittaa: "Meillä on 3 toiminnan pääalaa pyrkimyksissämme auttaa maatamme sen, nyt historiallisien tehtävönsä täyttämässä. Nämä ovat: 1. Avustaa ammattiyhdistystemme voiman ja poliittisen toiminnan kautta paremman ja vahvemman Amerikan rakentamisessa, hyvinvoinnin ja edistyvän maan, joka on vapaa taloudellisista ja sosiaalisista erilaisuudesta ja kaikista rotu- ja muusta diskriminaatiosta. 2. Demokraattisen toiminnan kautta auttaa kansakuntaamme luomaan ja toimeenpanemaan tehokasta demokraattista ulkopoliitiikkaa. 3. Olla yhteistyössä Vapaiden Ammattiyhdistysten Kansainvälisen Liiton kanssa tarkoituksella auttaa vapaata työväenliikettä kaikkialla missä se on tulossa voimakkaammaksi tekijäksi sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, kansallisen ja yksilöiden vapauden, taloudellisen hyvinvoinnin ja maailmanrauhan edistämässä. Me toivomme, että se päivä ei ole liian kaukana, jolloin suomalaiset ammattiyhdistysveljemme ovat liittyneet yhteen kanssamme suureen kansainväliseen ammattiyhdistysliikkeeseen VAKL:ään. Suoritettaessamme tehtäviämme sekä kotona että ulkomailla me olemme tietoisia siitä, että nykyinen kansainvälinen kriisi aivan eri tavoin kuin ristiriita valtaryhmien kesken 1800-luvulla on ristiriita kahden elämäntavan välillä, — demokratian kaikkine puutteellisuuksineen tai jota voitaisiin kutsua suhteelliseksi vapaudeksi ja totalitarismin tai jota voitaisiin kutsua ehdottomaksi diktatuuriksi sen täydellisessä kontrollissa yhteiskunnan kaikkien aineiden kohdalla olkoonpa ne sitten yksilöllisiä tai kollektiivisia. Tämän ristiriidan luonne ei ole muuttunut yhden diktaattorin kuoleman ja arvovähentämisen kautta ja hänen muilla korvaamisen kautta. Miehet saatavat tulla ja mennä mutta tähän mennessä järjestelmä ja menetelmät eivät ole pohjaltaan muuttuneet. Tämä on taistelu, joka ylittää taloudelliset, poliittiset ja sotilaalliset kysymykset ja muodostuu pohjaltaan moraaliseksi kriisiksi, sillä kukaan ei voi olla puolueeton suurissa moraalisisissa kysymyksissä.

Kolonialismi ja imperialismi kaikkien muotojen tuomitseminen ja niitä vastaan taisteleminen on eräs pääopinkappale kansainvälisessä ohjelmassamme. Me olemme antaneet käytännössä todistuksia tästä yhä uudelleen ja uudelleen siinä, mitä me olemme sanoneet ja tehneet sellaisissa kysymyksissä kuin Pöhjois-Afrikka, Goa, Kypros jne. missä me olemme taistelleet riippumattomuuden, kansallisen vapauden ja itsemääräämisoikeuden politiikan puolesta ja missä me olemme avoimesti ja voimakkaasti olleet eri mieltä omaa hallituksemme kanssa. Me olemme tehneet täysin selväksi joka tapauksessa, että me emme hyväksy lännen vanhanmallista sen paremmin kuin uuttakaan totalitäärismityyppistä kolonialismia.

Olen pahoillani, että minulla ei ole mahdollisuutta viipyä edustajakokouksessanne loppuun asti, mutta sallikaa minun — lopettaessani nyt esitykseni — välittää vielä kerran tervehdyksemme ja onnentoivotuksemme siitä, että kokouksenne olisi menestyksellinen. Olemme varmoja siitä, että ne päätökset, jotka täällä tehdään, vievät kehitystä eteenpäin työntekijäin ostovoiman säilyttämiseksi ja lisäämiseksi sekä heidän elintasonsa turvaamiseksi. Näiden taloudellisten ja sosiaalisten päämäärien saavuttamiseksi meidän molempien järjestöjemme

on pysyttävä yhdistyneinä siinä yhteisessä vakaumuksessa, että vapaassa yhteiskunnassa sellaisen vapauden poliittinen takuu kulkee käsikädessä todella vapaan työehtosopimustoiminnan kanssa.

Puheenjohtaja Antikainen : Pyydän kiittää mr Brown'ia meille osoitetusta tervehdyksestä.

Mainitsen, että Solovjevin puheen suomensi myöskin neuvostoliittolainen täällä oleva vieraanime Martti Susi ja että toveri Brown'in puheenvuorosta käännetyn osan suomensi maisteri Jaakko Rantanen.

Seuraavana esittää tervehdyksensä Länsi-Saksan ammattijärjestön puheenjohtaja Georg Reuter. Puheen suomentaa maisteri Ola Wickström.

Georg Reuter : Herra Puheenjohtaja! Arvoisat vieraat! Rakkaat toverit!

Saksan Ammattiliittojen Keskusliiton liittotoimikunta kiittää SAK:ta kutsusta tähän edustajakokoukseen.

Liittotoimikunta on antanut minulle tehtäväksi edustaa liittotoimikuntaamme ja sen nimissä esitän tälle edustajakokoukselle tervehdyksemme ja parhaat menestyksen toivotuksemme.

Olemme olleet erittäin iloisia tästä kutsusta ja osallistumalla tähän edustajakokoukseen haluamme osoittaa, että yhteenkuuluvaisuuden tunne yhdistää meidät Suomen ammattiyhdistysliikkeeseen.

Tämän lisäksi haluaisimme tutustua teidän ongelmiinne ja lähitavoitteisiinne, sillä meidän käsityksemme on, että sosiaalinen ja taloudellinen kehitys Euroopan jokaisessa maassa vaikuttaa myös muiden maiden oloihin. Sallittakoon minun muutamien sanojen kuvata nykyistä tilannettamme ja nykyisiä pyrkimyksiämme:

Maamme ja kansamme kärsivät vielä natsiherruuden ja sen aiheuttaman sodan seurauksista. Olemme edelleenkin — ja sen tunnemme varsin kipeästi — kahtia jaettu kansa. Länsi-Saksan liittotasavallassa vaikuttaa vapaa ja riippumaton ammattiyhdistysliike, mutta samaa emme valitettavasti voi sanoa maamme neuvostomiehityksen alaisesta osasta.

Me pyrimme yhdessä muiden saksalaisten voimien kanssa pikaiseen maamme yhdistämiseen, sillä tiedämme ettei meidän kansallemme sen paremmin kuin Euroopan kehityksellekään ole hyvä, että yksi sen kansoista jaetaan kahtia ja jää sellaiseksi vastoin tahtoaan.

Viime edustajakokouksessamme loimme liittoamme varten toimintaohjelman ja se on nykyisen työme perustana. Ohjelman kärkevaatimuksena on 5 työpäivän ja 40 työtunnin viikko. Uskomme, että nyt on tullut aika, jolloin työtätekeillä ihmisillä on oikeus lyhyempään työaikaan. Tuotantomenetelmät ovat viime vuosina ja vuosikymmeninä muuttuneet siten, että ihmisiltä vaaditaan yhä suurempaa henkisten ja ruumiillisten voimien kulutusta joten työajan lyhentäminen on aivan välttämätön toimenpide työkyvyn ja terveyden säilyttämiseksi. Olemme äskettäin tällä tiellä saavuttaneet eräitä alustavia menestyksiä ja tulemme jatkamaan ponnistuksiamme kunnes 5 päivän ja 40 tunnin viikko on saavutettu.

Tuotanto ja tuottavuus ovat viime vuosina maassamme jatkuvasti nousseet. Valitettavasti eräät työläiset, henkisen työn tekijät ja virkamiehet eivät ole pystyneet turvaamaan itselleen heille kuuluvaa osuutta tästä noususta.

Niin työajan lyhentämiskysymyksessä kuin elintason nostamisessakin huomaamme lisääntyvää vastustusta julkisten ja yksityisten työnantajain taholta mutta myös lainsäädännön ja hallituksen taholta.

Liittomme tärkeimpiin tehtäviin kuuluu myös hädästä vapaan vanhuuden turvaaminen ihmisille. Olemme jo kauan olleet tyytymättömiä sosiaalivakuutuksen suhtautumiseen työhön kyvyttömiin ja vanhoihin ihmisiin. Ponnistuksistamme

johtuen alkaa kohta eläkevakuutusjärjestelmämme uudistaminen ja toivomme tällä sosiaalisesti tärkeällä alalla voivamme kuluvan vuoden aikana astua askeleen eteenpäin.

Olemme myös vaatineet uutta nuorten työntekijäin suojelujakia, sillä käsitksemme mukaan rasittavat uudenaikaiset tuotantomenetelmät nuoria ihmisiä liian paljon.

Toimintaohjelmaamme kuuluu myös yhdeksannen kouluvuoden vaatimus. Ös- valtioittemme opetusministerit ovat näinä päivinä tunnustaneet vaatimuksemme oikeaksi sekä yhtyneet meidän käsitykseemme.

Onneton, niin sanotun kolmannen valtakunnan aikakausi antoi meille sen suuren opetuksen, että demokraattista järjestystä on edistettävä kaikin mahdollisin tavoin ja mikäli tarvitaan, myös puolustettava sekä valtion että talouselämän ja yhteiskunnan puitteissa."

Demokraattisen valtion ja demokraattisen yhteiskuntajärjestyksen edellytyksinä ovat riippumattomat ja demokraattiset ammattiyhdistykset. Toivomme sen päivän tulevan, jolloin voimakkaat ja demokraattiset ammattiyhdistykset voivat toimia kaikissa maailman maissa. Niiden yhteistoiminnan avulla käy silloin mahdolliseksi edistää kansojen välistä sopua, varmistaa rauha sekä lisätä kansojen hyvinvointia.

Tässä mielessä tervehdimme yhteistyötämme ja toivotamme vielä kerran tälle edustajakokoukselle menestystä sen työssä Suomen työtätekevien ihmisten hyväksi.

Eero Antikainen: Pyydän kiittää toveri Reutteria meille esitetystä ystävällisestä tervehdyksestä.

Seuraavana Itävallan ammattijärjestön pääsihteeri Fritz Klenner.

Fritz Klenner: Kunnioitettava puhemiehistö! Rakkaat toverit!

Minulla on kunnia välittää Teille Itävallan Ammattiyhdistysten Keskusliiton ja sen 16 jäsenliiton terveiset. Olemme ilolla noudattaneet kutsuamme sillä sydämelinen ystävyys on molempien maittemme yhdyssiteenä ja maittemme kuten myös ammattiyhdistysliikkeittemme kehityksessä on paljon yhteistä.

Teidän maanne on alueeltaan monta kertaa suurempi kuin Itävalta, mutta väestönne on n. 3 miljoonaa Itävallan väestöä pienempi. Kummankin maan nykyisen valtiomuodon syntymähetki liittyi ensimmäisen maailmansodan loppuun ja molemmat ammattiyhdistysliikkeet joutuivat 30-luvulla kärsimään fascistisesta sorrosta, ja molemmat olemme rohkeasti taistelleet fascististä terroria vastaan. Toinen maailmansota aiheutti molemmille maille kauheita haavoja ja molemmat ovat suorittaneet ihmeitä kovia kokeneitten maittensa jälleenrakentamiseksi. Molemmat jouduimme elämään sodan jälkeisen rasituksen ja paineen alaisina ja olimme vaarassa menettää vapautemme ja riippumattomuutemme pitkäksi ajaksi. Molemmat kansamme ovat järkähtämättömästi p/täneet kiinni isänmaastaan.

Taloutemme vahingoittui pahasti sodan seurauksena. Te suorittite sodan-korvausten taakan yhteisin ponnistuksin, jotta maanne vapaus tulisi turvatuksi. Mekin otimme kannettavaksemme valtiosopimuksen, joka velvoitti meitä toimitamaan 10 vuodessa 10 milj. tonnia öljyä ja suorittamaan 6 vuodessa 150 milj. Amerikan dollaria Neuvostoliitolle. Molemmilla mailla on suuret metsärikkauudet ja molemmissa maissa on metalliteollisuuden kapasiteetti noussut voimakkaasti sodan jälkeen perusaineteollisuuksien ollessa Itävallassa 95-prosenttisesti valtion omistuksessa ja lopuksi on molemmilla mailla suuret vesivoimavarat ja vaikkakin me molemmat kiihtyvällä vauhdilla pyrimme laajentamaan voimallaitoksiamme, on tähän asti pystytty hyväksikäyttämään vain osaa näistä voimallhteistä.

Niin Teidän kuin meidänkin maastamme ovat kansantalousmiehet väittäneet, että maa tulee sortumaan sodan haavoihin ja sodanjälkeisiin taakkoihin. Mutta molemmat maat ovat suorittaneet ihmeen ja pystyneet etupäässä omin voimin

ratkaisemaan vaikeat taloudelliset ja sosiaaliset pulmakysymyksensä, tällöin olemme kuitenkin saaneet myös ulkomaista apua, josta olemme kiitolliset. Itävallan nykyisestä, lähes seitsemään miljoonaan nousevasta väestöstä on työläisten ja henkisen työn tekijäin lukumäärä yli 2 100 000 ja näistä kuuluu 1400000 ammattiyhdistyksiin. Itävallassa on vain yksi ammattiyhdistysjärjestö, johon kuuluu 16 liittoa. Itävallan amatillinen järjestö on puolueiden yläpuolella oleva ja huomattava valtatekijä valtiossa. Käytännössä ei mitään ratkaisevaa voi tapahtua ilman sen suostumusta.

Ammattiyhdistysjärjestö vaalii työläisten ja henkisen työn tekijäin etuja valtiossa ja yhteiskunnassa. Sen lisäksi on olemassa työläisiä ja henkisen työn tekijöitä varten kamareita julkis-oikeudellisina laitoksina, mutta nekin ovat ammattiyhdistysmiesten johdossa. Tuotantolaitoksissa valvovat tuotantoneuvostolain suojassa toimivat tuotantoneuvostot sosiaalisten lakien ja työehtosopimusten noudattamista.

Itävallan työväestön elintaso on toistaiseksi vielä alempi kuin useimpien läntisten maiden, mutta se on asteittain parannettavissa. Olemme vuodesta 1945 lähtien luoneet esimerkiksi sosiaalilakeja, olemme sanotun vuoden jälkeen parantaneet Ensimmäisen Tasavallan jo sinänsä hyviä sosiaalilakeja ja äskettäin olemme säännöstelleet koko sosiaalivakuutuslaitoksen toiminnan edistykseksen lain avulla. Viime vuoden liittokokouksemme, jossa saimme ilon lausua Teidänkin edustajanne tervetulleiksi, löi toimintaohjelmassaan kiinni lähimmän tulevaisuuden päämäärät.

Toverit, te olette äskettäin käyneet suuren taistelun, jota Itävallan työväestö mielenkiinnolla on seurannut. Nopeasti nousevat elinkustannukset, ennen kaikkea maataloustuotteiden kohonneet hinnat, pakottivat Teidät palkankorotusvaatimuksiin. Mielenkiintoista on tässä yhteydessä todeta, että meilläkin jo kauan on vaadittu valtion subventioita nauttineen maidon hinnan korottamista. Tähän asti olemme pystyneet torjumaan tämän. Meilläkin nousivat hinnat nopeasti viime vuoden loppupuolella. Kompensaationa vaati Itävallan ammattiyhdistysliike hintojen palauttamisen lisäksi kaikille työläisille ja henkisen työn tekijöille kertakaikkisena erikoismaksuna yhden viikon palkan eli 25 % kuukausipalkasta. Yleislakon uhalla pystyimme lyhyessä ajassa läpiviemään tämän vaatimuksemme. Teillä kesti lakko 3 viukkoa, mutta päättyi voittoon. Suomen ammattiyhdistysliike on tällä lakollaan antanut todistuksen voimastaan ja yksimielisyydestään ja seuraavalla kerralla tulevat yrittäjät varmaankin pohtimaan asiaa kahdesti ennen kuin antavat asioiden kehittyä tällaiseen ankaraan voimien mittelyyn.

Ammattiyhdistysjärjestön iskuvoiman ratkaisee sen vahvuus ja yksimielisyys. Järjestömme voimasta johtuen olemme vuoden 1945 jälkeen joutuneet käymään vain eräitä pieniä lakkotaisteluja, jotka kaikki ovat olleet menestyksellisiä. Suuria lakkoliikkeitä ei ole syntynyt lainkaan. Tekin tulette menestymään työssänne järjestäytymättömien liittämiseksi järjestöönne ja sen vaikutusvallan lisäämiseksi. Neuvottelunne tulevat varmaankin tapahtumaan äskeisen kovan taistelun merkeissä. Pyydän Teitä vastaanottamaan Itävallan työväestön veljellisen tervehdyksen ja sen parhaat toivotukset liittokokouksenne työn onnistumiseksi.

Eero Antikainen : Pyydän kiittää Fritz Klenneriä meille esitetystä tervehdyksestä ja samalla kiitän vielä kerran kaikkia meidän ulkomaisia vieraitamme niistä ystävällisistä sanoista, joita meidän kokouksellemme on esitetty. Me pyrimme kokouspäätöksissämme ja toiminnassamme edistämään niiden tavoitteiden saavuttamista, jotka ovat yhteisiä työväestölle kaikkialla maailmassa. Kiitoksia!

Ulkomaisten kutsuvieraiden tervehdysten päätyttyä Helsingin Työväen Orkesteri johtajansa Helge Franssilan johdolla soittaa "Kansainvälisen", jota kokouksen osanottajat seisoaalleen nousten kuuntelevat.

Kotimaisten kutsuvieraiden tervehdykset

" Eero Antikainen: Seuraavana jatkamme kotimaisten kutsuvieraittemme tervehdyksiä.

Ensimmäisenä Suomen Sosiaalidemokraattisen Puolueen puheenjohtaja, ministeri Emil Skog.

Ministeri Emil Skog: Arvoisa puheenjohtaja, arvoisat edustajat. Kiitän kutsusta saapua seuraamaan edustajakokoustanne ja esitän Sosiaalidemokraattisen Puolueen, Sosiaalidemokraattisen Raittiusliiton, Sosiaalidemokraattisen Naisliiton ja Sosiaalidemokraattisen Nuorisoliiton sekä oman tervehdykseni maamme ammattiyhdistysliikkeelle.

Ammattiyhdistysliikkeen asema maassamme nyt on aivan toinen kuin mitä se oli vielä 15 vuotta sitten tai milloinkaan aikaisemmin. Varsinkin sodan jälkeen SAK:n vaikutusvalta työ- ja palkkakysymyksiä selvitettäessä on ollut ratkaiseva. Seurauksena tästä on ollut vähäväkisen kansanosan elämätason kohoaminen ja elämisen turvan vahvistuminen. Myös kehitys sosiaalisella rintamalla viimeisten 12 vuoden aikana on ollut erittäin huomattava. Kokonaisuksi ottaen elintasomme ehkä nyt on korkeampi kuin koskaan aikaisemmin, mutta valittaen on todettava, että ammattiyhdistysliikkeen vastaiset taantumukselliset voimat yrittävät nyt pysäyttää tämän edullisen kehityksen. Oikeiston ryhdistäytyminen, joka on eräs ilmiö tässä pyrkimyksessä, on ollut havaittavissa ennen yleislakkoa ja varsinkin sen jälkeen. On tietenkin hyödytöntä näiden lainsuojamiesten kanssa ryhtyä väittelemään siitä, miltä suunnalta pelurit viime keväänä olivat löydettävissä. Vastausta emme voi saada, mutta kaikkien oikeamielisten ihmisten on myönnettävä, että syyllisiä ovat ne, jotka panivat alulle hintavyöryn. Totuushan on, että oikeisto esti ns. valtalain hyväksymisen, viime talvena eduskunnassa ja tällä tavalla riisti hintoja kurissa pitävän asean hallituksen käsistä. Tällä edesvastuuttomalla teolla oikeisto avasi portit hintojen korotukselle ja sen jälkeen maataloustuottajat lähtivät liikkeelle. Maataloustuottajain keskusliiton johtajia varoitettiin lähtemästä tälle tielle. Myös senaikainen hallitus, joka hyvin käsitti, mihin ollaan menossa, jos elintarvikkeiden hintoja korotetaan, pyysi maataloustuottajain johtomiehiä peruuttamaan päätöksensä. Valtioneuvoston tarkoituksena oli maaliskuuhun aikana ryhtyä neuvottelemaan maataloustuottajien, työnantajien ja ammatillisten keskusliittojen kanssa kriisin selvittämiseksi rauhanomaista tietä, mutta vetoamukset olivat turhia. Maataloustuottajat lähtivät liikkeelle ja panivat toimeen hinnankorotuksen. Näissä oloissa oli aivan ymmärrettävissä, että SAK ryhtyi toimenpiteisiin palkansaajien elintason korottamiseksi. Kaikkien kansalaisten mielipide oli, että kohonneiden hintojen korvaukseksi olisi palkkoja korotettava, mutta, kuten kaikki muistamme, työnantajat eivät olleet siihen niinkään halukkaita, ja syntyi yleislakko, koska työnantajat eivät suostuneet korottamaan palkkoja vaaditulla määrällä. Tässä taistelussa on SAK joutunut ajamaan kovaa politiikkaa, se on meidän myönnettävä. Virheitäkin on ehkä saattanut tapahtua, mutta tarkoitus on ollut oikea. Tuottajapiirien häikäilemätön yritys tehdä suuria tulonsiirtoja palkansaajilta varakkaampien yhteiskuntapiirien hyväksi tuli torjutuksi, mutta taistelu myös kirkastaa, sillä lakon aikaisina ankarina päivinä näimme, ketkä ovat työmiehen puolella ja ketkä vastaan.

Jo yleislakon aikana ja sen jälkeen oikeistopiireissä on ollut havaittavissa liikehtimistä, joka on johtanut siihen, että kuukausi sitten Tampereella perustettiin "Lainsuojajärjestö" muuji poliisin ja laillisuuden turvaksi. Tämän järjestön takana ovat patavanhoilliset ainekset jotka pyrkivät ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvallan pienentämiseen, työläisten ja muiden palkansaajien elintason alentamiseen sekä sosiaaliseen taantumukseen 30-luvun esimerkkien mukaan.

Mitään välitöntä vaaraa ei tästä uuslapuallaisuudesta vielä ole, mutta kansanvaltaisten voimien on syytä kuitenkin olla varuillaan. Kaikki riippuu siitä, kyetäänkö maassamme ylläpitämään sellaista hallituskokoomusta, joka kaikissa olosuhteissa on uskollinen demokratialle. Työväenliikkeen yhtenäisyydellä on siinä taistelussa ratkaiseva merkitys. Ainakin on työväenliikkeen hajoittavat pidettävä aisoissa. Joka tapauksessa nämä oikeiston suojelujoukot ovat aivan tarpeettomat meillä. Sitäpaitsi meidän oikeistomme on huono lainvartija. Sen otteet muistamme lapuanliikkeen ajoilta. Silloinhan tämän pahamaineisen liikkeen toimesta muiluteltiin ja murhattiin ihmisiä. Tähän maahan ei tarvita minkäänlaisia puoluekaaneja, tavallinen poliisi ja armeija riittää tähän. Jos poliisi on liian heikko pitämään yllä rauhallista menoa, vahvistettakoon poliisia, muuta emme tarvitse. Valtakuntaa ei rakenneta puoluekaaneja perustamalla. Rauhallisella menolla, työllä ja uutteruudella kykenemme parhaiten hoitamaan maan asiat ja nostamaan kansamme elintasoa. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että eri intressiryhmät ovat vilpittömästi mukana järjestämässä maan asioita yhteiseksi hyväksi. Sama koskee myös eri puolueita ja kansanryhmiä. Se välistäveveto, minkä maataloustuottajat toimeenpanivat, ei tosiaankaan kannattanut. Se rikkoi monen vuoden työn ja pani talouselämän pahasti horjumaan. Kansa siitä ei hyötynyt, mutta kyllä keinottelijat.

Kuluvan kevään lakon jälkeen eräät sanomalehdet harjoittivat verrattain voimakasta mustamaalausta SAK:ta vastaan. Eräs väite oli; että tämän vuoden teollisuustuotanto lakon johdosta tulee olemaan paljon pienempi kuin vuonna 1955. Tällaisella propagandalla pyrittiin ohjaamaan yleinen mielipide palkan-saajia ja erikoisesti SAK:ta vastaan. Mutta miten on näiden asiantuntijoiden ennustusten käynyt? Ensimmäisen vuosikolmanneksen koko teollisuustuotanto jäi vain hiukan viime vuotista pienemmäksi. Eräillä aloilla on kuitenkin tähän mennessä pystytty viittamaanakin edellisen vuoden vastaavan ajan numerot. Koko vuoden huomioonottaen todennäköisesti pääsemme niin vienti- kuin kotimarkkina-teollisuudessa yhtä hyvin tuloksiin kuin viime vuonna ja saattaa käydä niinkin, että pääsemme muutaman, pari kolme prosenttia yläpuolellekin.

Kuluvan vuoden vientinäkyvät näyttävät olevan melko edulliset. Maailman paperin ja selluloosan nälkä tuntuu edelleenkin jatkuvan ja sanomalehtipaperin hinta tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä on kohonnut Englannissa 3 punnalla ja Yhdysvalloissa 5 dollarilla. Koko kuluvan vuoden paperi- ja selluloosatuotanto onkin jo sijoitettu huomioonottaen myöskin tämän vuoden aikana valmistuvan uuden kapasiteetin.

Mekaanisen puunjalostusteollisuuden vientinäkyvät ovat jonkinverran heikommat. Sahojemme kulta-aikaa olivat 30- ja 20-luvut, jolloin maasta vietiin noin miljoona standardia. Senjälkeen ovat ajat heikontuneet. Korean suhdanteiden huippuvuosi oli 875 000 standardia, viime vuonna 786 000 ja tänä vuonna ehkä pääsemme 700 000 standardiin. Jo parin vuoden aikana puuteollisuus on kamppailut vaikeuksien kanssa. Nyt tilanne on sillä taholla vähän parantunut. Uusia markkinoita on löytynyt Amerikasta, ennenkaikkea Columbiasta.

Myös metalliteollisuus toimii nyt suhteellisen hyvin. Viime vuonna kaivos-teollisuuden osalta malminnosto oli 16 % eli 1 800 000 tonnia ja metalliteollisuuden viennin arvo oli 18 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Työntekijöitä, niinkuin tiedämme, sillä alalla on noin 85 000, ennen sotia 30 000—40 000.

Voimme tyydytyksellä todeta, että teollisuustuotteillamme, lähinnä paperin ja selluloosan kohdalla, on jatkuvasti menestystä, mutta kasvava väestö, joka meillä on vuosittain 30 000—40 000, vaatii uusia työkohteita. Teollisuutta on siis pyritävä laajentamaan ja kehittämään, mutta vaikeuksia on pääoman puutteen suhteen. Tähän saakka on voimallaitosten rahoittamiseen käytetty huomattavia summia kansaneläkevaroja. Varat on näin kyllä hyvin sijoitettu tulevien polvien hyväksi, mutta nyt elävät vanhukset ovat siitä joutuneet kärsimään. Tämän

takia on eduskunta hyväksynyt uuden lain, jonka mukaan vuosittain korotetaan näitä eläkkeitä. Mutta voimalaitoksia ei voida jättää rakentamatta, koska se olisi paha takaisku maan teollistamiselle. Onko rahat saatava valtion budjetin kautta, vai onko käytettävissä muita teitä, se nähdään lähiaikana.

Edessäolevat kuukaudet asettavat valtiovallan huomattavien taloudellisten ratkaisujen eteen. Kaikkiaan me toivomme, että kilpajuoksu hintojen ja palkkojen kesken vihdoinkin saataisiin pysähtymään ja infla toorinen kehitys loppumaan. Emme tietenkään voi hyväksyä sellaista talouspolitiikkaa, jota oikeisto suosittelee, että vakaannuttaminen toimeenpantaisiin palkansaajien kustannuksella. Se olisi sitäpaitsi suuri vääryys, että rangaistaisiin ihmisiä, jotka ovat aivan syyttömiä. Varakkaat yhteiskuntaryhmät ovat lähinnä vastuussa inflaatiokehityksestä. Heidät olisi vihdoinkin saatava järjestykseen. Toivoo täytyy, että suuret intressin järjestöt, jotka näyttelevät huomattavaa osaa yhteiskunnassamme, tehokkaasti tukisivat valtiolta tämän oikeudenmukaisen ja kansamme valtavan enemmistön toiveiden mukaisen päämäärän saavuttamiseksi, i

Talouspoliittisia kysymyksiä pohdittaessa on muiden puolueiden taholla väitetty — viimeksi sen teki ministeri Virolainen Nivalassa — että sosiaalidemokraattinen puolue on liiaksi sitonut itsensä ammattiyhdistysliikkeeseen ja sen kannanottoihin. Hän piti kyseessä olevaa ilmiötä valitettavana, joka haitallisena vaikuttaa maan talouspolitiikan hoitamiseen. Vaikka sama syyte yhtähyvin koskeekin maalaisliittoa ja Maataloustuottajain Keskusliittoa, olisi kuitenkin tämä liioiteltua puhetta, sillä ammattiyhdistysliike on yhtenäinen liike, joka toimii omalla alallaan poliittisista puolueista täysin riippumattomana. Samoin puolueemme on täysin itsenäinen järjestö, joka tekee päätöksensä puhtaasti poliittisia päämääriä silmälläpitäen. Painostusta puoluetta kohtaan ei ole harjoitettu, eikä päinvastoin! Mutta sitä emme halua kieltää, että useissa taloudellisissa ja sosiaalisissa kysymyksissä puolueemme ja SAK ovat joutuneet toimimaan käsikädessä. Mielestäni näin pitää ollakin. Ei ole myöskään mitään syytä muuttaa nykyistä käytäntöä. Käsitäkseni eripuraisuudesta olisi vain vahinkoa palkansaajille ja muille vähäväkisille. Sitäpaitsi se hidastaisi ja ehkä kokonaan pysähdyttäisi sen edullisen sosiaalisen suunnan, mikä maassamme on viimeksi kuluneiden 10 vuoden aikana ollut olemassa. Yhteisvoimin on siis tulevaisuudessa pyrittävä poistamaan niitä epäkohtia ja puutteellisuuksia, joita yhteiskunnassamme on. Jotta täystyöllisyyttä voitaisiin ylläpitää, olisi maatalouden, kaupan ja teollisuuden parantamiseen ja laajentamiseen uhrattava työtä ja varoja enemmän kuin tähän saakka on tapahtunut. Asuntopulan poistamiseen, sairauden- ja terveydenhoidon kehittämiseen sekä työaikalakien uudistamiseen ja sosiaalisen turvan lisäämiseen on jatkuvasti kiinnitettävä huomiota, että jokainen suomalainen voisi vieläpä nykyistäkin varmemmin tuntea Suomen yhteiseksi isänniäkseen, meidän kaikkien kodiksi.

Vielä kerran kiittäen kutsulta toivotan ammattiyhdistysliikkeen toiminnalle mitä parhaita menestystä ja tämän edustajakokouksen työlle onnea, sillä teidän ratkaisullanne on suuntaa-antava merkitys koko kansamme tulevaisuudelle. Onnea ja menestystä!

Puheenjohtaja : Suomen Kommunistisen Puolueen tervehdyksen esittää kansanedustaja Yrjö Murto.

Kansanedustaja Yrjö Murto : Arvoisat kokousedustajat! Suomen Kommunistisen Puolueen ja samalla Suomen Kansan Demokraattiseen Liitoon kuuluvien keskusjärjestöjen puolesta kiitän kutsusta ja esitän toverillisen tervehdyksen edustajakokouksellenne ja toivomme työllenne parhaita menestystä.

Edustajakokoukseenne työjärjestyksestä käy selville, että käsiteltävänäanne on lukuisia työläisille erittäin tärkeitä asioita, joiden suhteen te tullette tekemään kauaskantoisia ja merkittäviä päätöksiä. Vaikka ammattiyhdistysliikkeellä onkin oma, kaikkia palkkatyöläisiä käsittävä sarkansa kynnnettävänä, niin on luonnollista, että sen menestykset ja vastoinkäymiset koskevat läheisesti koko työväenliikettä ja työläisten omia puolueita. Suurena joukköjärjestönä ammattiyhdistysliike antaa nykyaikaisissa olosuhteissa suuren panoksensa koko yhteiskunnalliseen elämään, kaikkeen edistyskelliseen taisteluun parempien olosuhteiden, korkeamman sivistyksen ja kaiken rauhanomaisen kehityksen puolesta.

Tässä tilaisuudessa ei ole mahdollista käsitellä niitä lukuisia kysymyksiä, jotka kuluneiden vuosien aikana ovat olleet esillä ja joiden suhteen olemme koko työväenliikkeen piirissä eri toiminta-aloilla pyrkineet aikaansaamaan työläisten etujen mukaisia ratkaisuja. Haluan kuitenkin sanoa, että me emme aina ole olleet yksimielisiä niiden toimenpiteiden suhteen, joihin kulloinkin olisi pitänyt ryhtyä työläisten etujen puolesta.

Emme aina ole arvioineet samalla tavalla niitä mahdollisuuksia, jotka eri tilanteissa ovat esiintyneet. Mutta toisaalta on syytä kiinnittää huomiota siihen tosiasiaan, että silloin kun on kysymys erimielisyyksistä tai yksimielisyydestä ammattiyhdistysliikkeen sisällä, niin suurten asioiden esillä ollessa voidaan suhteellisen lyhyessä ajassa muodostaa luja yksimielisyys yhteisten vaatimusten puolesta. Maaliskuun yleislakko on meille kaikille opettavana esimerkkinä siitä, miten keskinäinen riitelystä eripuraisuus väistyy. Maaliskuun päivinä meillä oli vain yksi tahto, voiton tahto. Yksimielisen ja sitkeän taistelun avulla päätaivoitteisiin nähden voitto saavutettiin. Viime vuosina tapahtuneen myönteisen kehityksen perusteella me voimme nyt sanoa, että puhuminen yhteistoiminnasta ammattiyhdistysliikkeen piirissä ei ole korulauseiden esittämistä vaan tosiasioiden. Tämä ei suinkaan merkitse, etteikö parantamisen varaa edelleenkin olisi. Onpa hyvinkin. Vaikka maassamme vallitsee tyypillinen nousukausi, niin työläisten reaali-palkkojen nousu vieläpä niiden entisellään säilyminenkin on jälleen uhanalaista. Lisäksi nousukauden keskellä esiintyvä työttömyys, vero- ym. rasitukset painava raskaana työläisillä. Työnantajain taholta selitetään, kuinka muka umpikujaan joutuminen vältetään sillä, ettei työläisten palkkoja koroteta, vaikka reaali-palkka alenee hintojen nousussa. On täysin selvää, jos palkkoja ei koroteta, että hinnat kuitenkin nousisivat. Sellaista tilannetta voidaan täydellä syyllä sanoa umpikujaksi. Jos nousukaudenkaan aikana ei voida parantaa työläisten asemaa, niin milloin se sitten työnantajien mielestä tehdään. Totta kai viljan; pitää kerääntyä laareihin nimenomaan sadon korjuun ja puinnin aikana. Selitkööt työnantajat ja "laillisuuden turvaajat", lainausmerkeissä sanottuna, maaliskuun yleislakkoa ja sen vaikutusta miten tahansa, niin arvelisin tosiasiaksi jäävän sen, että ellei palkkojen korotusta olisi pantu toimeen, niin työläisten asema olisi nyt vastaavasti huonompi. Muutamien kuukausien kuluttua joudutaan jälleen ratkaisemaan kysymys palkannauttijain elintason säilymisestä. On syytä epäillä, että sitä ei saada oikeaan ratkaisuun ilman SAK:n vakavia toimenpiteitä. Käsitkemme mukaan nykyisessä tilanteessa samoin kuin aikaisemminkin tarvitaan kaikkien työläisten yhteistä joukkovoimaa. Sen vuoksi on syytä tervehtiä ilolla kaikkia niitä merkkejä, jotka osoittavat SAK:n voiman kasvua. Meidän velvollisuutemme on tukea jokaista toimenpidettä ja pyrkimystä, jotka tähtäävät maamme ammattiyhdistysliikkeen voimistumiseen. Kuta tiiviimmäksi ja yhtenäisemmäksi ammatilliset järjestöt muodostuvat ja kuta enemmän niihin kuuluu työläisfft, sitä helpompi on aikaansaada myönteisiä ratkaisuja.

Kiitän vielä kutsusta ja toivon menestystä edustajakokouksellemme.

Puheenjohtaja Antikainen: Pyydän luovuttaa puheenvuoron Kulutus-
osuuskuntien Keskusliiton edustajalle pääsihteeri Jorma Jalavalle.

Pääsihteeri Jalava: Herra Puheenjohtaja! Arvoiset edustajat! Kulutus-osuuskuntien Keskusliiton ja sen yli puolimiljoonaisen jäsenkunnan puolesta minulla ori ilo esittää SAK:n seitsemännelle edustajakokoukselle kunnioittava ja toverillinen tervehdys. Samalla haluan myös kiittää siitä ystävällisestä huomaavaisuudesta, joka sisältyy kutsuun saapua tänne Teidän kokoukseenne. KK:n kuukausi sitten pidetyssä edustajakokouksessa todettiin, että maamme taloudellinen kehitys on monessa suhteessa kuluttajille ja palkansaajille epäedullinen ja sama tultaneen toteamaan tässäkin kokouksessa. Maataloustuottajajärjestöt edelleen jatkavat itsestä oman edun politiikkaansa. Toisaalta teollisuuspiirit määrätietoisesti muokkaavat maaperää. Molempien tarkoituksena on kuluttajien ja palkansaajien elinehtojen huonontamiseen tähtäävä tulonsiirtopolitiikka. Ammattiyhdistysliike joutuu ensi sijassa taistelemaan näitä pyrkimyksiä vastaan. Mutta samaa tekee omalla tahollaan ja omalla paikallaan myös edistysmielinen osuuskuppaliike. Nämä ovat ne kaksi järjestöä, joihin palkansaajat ja kuluttajat voivat turvautua taistelussaan paikasta yhteiskunnassa. Mutta niinpä kummankin järjestön jäsenkunnan runkona ovat samat valistuneet ja yhteiskunnallisesta asemastaan tietoiset palkansaajat. Nykyisissä olosuhteissa ei liene sopimatonta tässä tilaisuudessa esittää toivomusta, että ammattiyhdistysliike ja edistysmielinen osuuskuppaliike voisivat vielä entistäänkin tiiviimmin työskennellä rinnan ja yhdessä talouspoliittisten kysymysten ratkaisemiseksi palkansaajakuluttajille oikeutta tekevällä tavalla. Osuuskuppaliike on tietysti luonteensa vuoksi myös työnantaja-asemassa, mutta kun sen hallintokuntien enemmistön muodostavat jäseninä olevat palkansaajat, ei olennaisia mielipide-eroavaisuuksia voi olla eikä niitä saisi syntyä. Sen sijaan hedelmälliselle yhteistyölle ovat olemassa kaikki edellytykset.

Suomen ammattiyhdistysliike on joutunut ja joutuu kuluvan vuoden aikana monien kauaskantoisten ja ehkä hyvinkin raskaiden ratkaisujen eteen. Se on kuitenkin tähänastisella toiminnalla osoittanut tehtävänsä kykeneväksi. Se tuntee voimansa, mutta se tuntee myös vastuun. Näin ollen voidaan olla varmoja siitä, että sen ratkaisut tulevat olemaan harkittuja sekä palkansaajia että koko maata ajatellen.

Edistysmielisen osuuskuppaliikkeen puolesta toivon jatkuvaa onnea ja menestystä Suomen ammattiyhdistysliikkeelle ja tämän kokouksen työlle.

Puheenjohtaja Antikainen: Luovutan puheenvuoron Työväen Urheiluliiton edustajalle, puheenjohtaja Pekka Martinille.

Puheenjohtaja Pekka Martin: Herra Puheenjohtaja! Arvoiset edustajat! Työväen Urheiluliiton puolesta pyydän saada kiittää ystävällisestä kutsustanne saapua seuraamaan tätä koolla olevaa SAK:n edustajakokousta.

SAK:n ja TUL:n, näiden työväenliikkeen kahden suuren joukkojärjestön keskinäiset suhteet ovat aina olleet läheiset. Erityisen miellyttäväksi on muodostunut kanssakäymisemme viime vuosina, jolloin työväenliike on jälleen joutunut monilla sektoreilla kamppailemaan oikeudestaan ja mahdollisuuksistaan vaikuttaa ratkaisuihin suomalaista yhteiskuntaa koskevilla kysymyksissä. Paitsi sitä, että keskusjärjestöjemme piirissä vallitsevat käsitykset työväenliikkeen poliittikan toteuttamisesta ovat samansuuntaiset, rakentuvat SAK:n ja TUL:n luottamukselliset suhteet myös liittomme jäsenyyteen ja johtotehtäviin kuuluvien henkilöiden keskinäisen ystävyyden ja lujan toveruuden vahvalle pohjalle. Vakuuttuneina siitä, että henkilökohtaiset ystävyyssiteemme ja niiden välityksellä järjestöjemme yhteistyö jatkuu, toivotan arvoisalle edustajakokouksellemme parhaita menestystä.

Puheenjohtaja Antikainen: Puheenvuoro on Lomaliiton ja Työväen Matkailuliiton edustajalla, sosiaalineuvos Louhikolla.

Sosiaalineuvos E. K. Louhikko: Herra Puheenjohtaja! Hyvät toverit! Minulla on ilo tuoda Lomaliiton, Työväen Matkailuliiton ja myöskin Kansan Matkatoimiston parhaat tervehdykset tälle kokoukselle ja kiitos siitä, että olemme saaneet kutsun saapua tähän tilaisuuteen. Edustan Lomaliittoa, joka lienee ainoa täällä oleva järjestö, jossa ovat mukana kaikki yhteiskuntapiirit, puolueet ja suunnat. Mainitsen, että minun johtokunnassani istuu Eero Antikainen, Tapani Virkkunen ja kokoomuspuolueen puheenjohtaja, hallitusneuvos Vehiläkin sekä kansanedustaja Nurminen, joten ovat takanani kaikki piirit valtiovallasta äärimmäisestä oikeistosta äärimmäiseen vasemmistoon. Kiitän ammattiyhdistysliikettä siitä taloudellisesta tuesta, mitä järjestömme ovat saaneet ja ennen kaikkea niitä — noin 80 %> SAK:n piiristä on Lomaliiton jäseniä — jotka ovat käyttäneet liittoamme varsinkin vanhojen jäsenten lepoa ja virkistystä varten. Se on varmasti hyvää propagandaa.

Pyydän kiittää kutsusta ja toivottaa mitä parhaita menestystä tälle kokoukselle ja SAK:n tulevalle työlle.

Saamen yksityisenä henkilönä vielä jatkaa. Olen katsellut tunnuslausetta tuolla: SAK Työtä — Turvallisuutta. Pyytäisin muuttaa sitä sikäli, että "Työtä SAK:n aseman turvaamiseksi." Sen pitäisi olla tämän hetken tehtävänä. Älkää päästäkö muurinmurtajia rikkomaan sitä muuria, minkä SAK on palkkatyöväelle tässä maassa rakentanut. Se on eräs oppi, jonka olen nähnyt silloin, kun on ollut 5 000 jäsentä. Nyt on jäseniä, voimaa ja asemaa. Säilyköön se ehjänä ja turvatkoon SAK:n asemaa.

Puheenjohtaja Antikainen: Seuraavana ja viimeisenä annan puheenvuoron meidän kaikkien kunrtioittafnran ja meidän opettajamme ja meihä enemmän tietoa ja taitoa vaativan Työväen Sivistysliiton edustajalle, johtaja Yrjö Kallisel.

Johtaja Yrjö Kallinen: Herra Puheenjohtaja! Arvoisat edustajat! Hyvät toverit! Ikivanha ystäväni Louhikko jälleen antoi ohjeita niinkuin aikaisemminkin, moitti minua, miksi tulemme tänne paperien kanssa. Ne ovat sen takia hyviä, että voi jälkeinpäin, jos tarvis tulee, näyttää toteen, että näin minä sanoin, enkä niinkuin väitetään.

Hyvät Toverit! Työväenliike kokonaisuudessaan koostuu kahdesta toimintamuodosta, jotka ovat selvästi erilaisia etten sanoisi eritasoisia, mutta sittenkin vasta yhdessä muodostavat työväenliikkeen. Ulospäin näkyvä ja varmasti myös tuntuva työväenliike on vähäväkisten ihmisten yhteisvoimin suorittamaa kamppailua kansalaisoikeuksien puolesta ja tätä kamppailua työväen täytyy järjestöjensä voimalla, milloin neuvotteluteitä, milloin lainsäädännön avulla ja milloin asettaen kovan kovaa vastaan työtaistelujen muodossa käydä. Tämä toimintamuoto näkyy ulospäin, kuten sanoin, ja monet ulkopuoliset tuskin tietävätkään työväenliikkeestä muuta kuin tämän ulospäin suuntautuvan taistelutoiminnan oikeuksien ja elinehtojen puolesta. Mutta tämän ulospäin suuntautuvan toiminnan takana ja sisällä sen hyvänä voimana on alusta saakka ollut ja jatkuvasti on tänäkin päivänä toinen, sisäänpäin suuntautuva toiminta, joka on henkistä herätystä ja kasvatustoimintaa, joka virittää, selventää ja syventää aatteellista ajattelua, joka herättää tahtoa parempaan ja varaa voimaa tuon tahdon toteut-

tamiseen. Tämä herätys-, kasvatus- ja valistustoiminta on sekin mitä monimuotoisin. Sitä harjoittavat kaikki työväenjärjestöt omassa piirissä omin voimin. Siitä huolehtimaan ja sitä järjestelmällisesti suorittamaan ovat työväenjärjestöt aikoinaan perustaneet mm. Työväen Sivistysliiton.

Kun minulle on tullut tilaisuus tuoda tälle suurelle edustajakokoukselle Työväen Sivistysliiton kunnioittava tervehdys, minun sallittaneen lausua pari ajatusta, jotka ovat kauan askarruttaneet mieltäni ja joita vanhaan valistustyöntekijänä olen monta kertaa ja monella muotoa yrittänyt esille tuoda. Menen aikaa säästääkseni suoraan asian ytimeen. Ei vain tässä nykyisessä talous- ja yhteiskuntamuodossa, jotka nimitämme kastiksi, vaan kautta historian aina antiikin orjain kaukaisista lähtien ovat yhteiskunnan valtapiirit tehokkaasti vaikuttaneet yhteiskunnassa vallitsevien arvostusten ja ajatustottumusten muodostumiseen. Näin ei tapahdu vain valtapiirien omalla voimalla, vaan ennen muuta siten, että valta ja raha sekä houkuttelee että pakottaa arvostusten muodostajia, kirjailijia, puhujia, runoilijia ja opettajia ylläpitämään valtapiirejä ja kaikkea sitä, mitä niiden elämään kuuluu, josta taasen seuraa, että alistetussa asemassa olevat ja heidän elämänsä jäävät varjoon. Heidä ylenkatsotaan. Heidät käsitetään välikappaleiksi, kun taas herrasväki elämänmuotoineen ja harrastuksineen on tarkoitus. Kaikki tämä pitää paikkansa vielä tänä päivänä paljon suuremman määrin kuin yleensä käsitetään edes työväestön omassa piirissä. Edelleen puhutaan ja ilmeisesti täydellä syyllä ainakin nykyisten arvostusten mukaisesti yläluokasta, keskiluokasta ja alaluokasta. Edelleen pidetään itsestään selvänä, että korkeisiin asemiin päässeellä tietysti tulee olla ruhtinaalliset tulot työläisten tuloihin verrattuna, että ihmisen arvo ihmisenäkin on suoraan verrannollinen siihen, miten korkealle hän on onnistunut kapuamaan pois päin työläisen asemasta ja kohti korkeiden herrojen asemaa. Kohtalokkainta asiassa on se, että nyt, kuten aina ennenkin, valtapiirien vaiheilla vaikuttava ajatus, tottumusten ja arvostusten taikakehä on riini voimakas, niin tehokas, että se sangen voimakkaasti vaikuttaa myös niihin, jotka työläisten omasta piiristä nousevat, kuten sanonta kuuluu, kohoavat korkeisiin asemiin. Ei olisi lainkaan ihmettelemistä, jos yksi ja toinen rupeaisi heistä tuntemaan, että kumpi vain nuo työläiset tyytyisivät vähään ja olisivat ahkeria, niin kyllähän tässä sitten pärjättäisiin. Heistäkin rupeaa näyttämään luonnolliselta, että eräillä piireillä on oikeus jopa velvollisuuskkin asettaa oman elämänsä taso monin verroin korkeammalle kuin noiden kiviotsaisten ahertajien elämäntaso. Tarvinneeko sanoa, että en saarnaa mitään tasajaksoa sellaisenaan enkä liioin unohda, että käytettävissä olevien hyödykkeiden määrä on rajoitettu, että emme voi ylittää taloudellisia reaaliiteetteja, mutta sanon ja uudelleen sanon, että olkoon ne niit, jotka ponnistelevat ennen muuta lihaksilla tai niit, jotka rasittavat pääasiallisesti aivojaan tai, kuten yleisemmin on nykyisin asianlaita, suorittavat töitä, joissa sekä tieto, taito että voima tulevat tarkoin käytetyiksi, nämä ahertajat sanan laajemmassa merkityksessä eivät milloinkaan eivätkä missään yhteiskunnassa vapaudu alaluokka-asemastaan, ennenkuin kypsyvät tehokkaasti osallistumaan arvokäsitysten muodostamiseen. Eikä yksikään työläisten valta-asemaan nostama ja sitä tietä herraslaisten taikakehään kohoava ihminen voi ulostyö uuden ympäristönsä vaikutukselta, uusien ystäviensä ja tuttaviensa ajatustartunnalta, ellei hän ole jo aikoinaan syvällisesti herännyt ja henkisesti omavaraistunut. Työväenluokan todellinen ja pysyvä taloudellinen ja yhteiskunnallinen nousu, todellinen ja pysyvä vapautuminen edellyttävät tarmokkaan ja ulospäin suuntautuvan toiminnan ohella myös henkistä ja tiedollista nousua, henkistä ja tiedollista vapautumista.

Samalla kun kiitän ystävällisestä kutsusta tähän tärkeään edustajakokoukseen, pyydän edellä lausutuin ajatuksin tervehtiä kokousta »Työväen Sivistysliiton puolesta ja toivottaa tälle tärkeälle kongressille mitä parhaita menestystä.

Puheenjohtaja Antikainen: Pyydän kokouksen puolesta kiittää kaikkia kotimaisia vieraita meille osoitetuista ystävällisistä tervehdyksistä. Vaikka ammattiyhdistysliikkeellä tässä maassa onkin oma erikoinen työsarkansa, niin tunnemme, että olemme osa tämän maan monitahoisesta kokonaisesta työväenliikkeestä ja omalta osaltamme pyrimme täyttämään paikkamme tämän maan työväestön yhteisissä pyrkimyksissä. Kiitoksia paljon!

Esitän, että näiden tervehdysten jälkeen laulaisimme yhdessä Työväen marssin.

Kokouksen osanottajat lauloivat seisaalleen nousten Työväen marssin.

Kokouksen laillisuus

Puheenjohtaja Antikainen: Seuraavana asiana on kokouksen laillisuuden toteaminen.

SAKm sääntöjen 9 §:n 3 kohdan mukaan työvaliokunnan tulee antaa liitoille tieto varsinaisesta edustajakokouksesta kuusi kuukautta ennen sen alkamista. Tieto edustajakokouksesta lähetetään kiertokirjeellä ja sitä paitsi sanomalehdissä tiedoittamalla viimeistään yhtä kuukautta ennen kokousta. Sääntöjen tämän määräyksen mukaisesti työvaliokunta on 16 päivänä joulukuuta 1955 päivätyllä kiertokirjeellä N:o 39/55 ilmoittanut SAKm jäsenliitoille, että SAKm seitsemäs varsinainen edustajakokous pidetään Helsingissä, Helsingin Työväenyhdistyksen talon juhlasalissa alkaen 27 päivänä kesäkuuta 1956 kello 10. SAK:h äänenkannattajassa, Palkkatyöläisessä on ensimmäisen kerran tiedoitettu edustajakokouksesta 16 päivänä joulukuuta 1955 ilmestyneessä numerossa 50—51. Myöhemmin on sääntöjen edellyttämiä tiedoituksia julkaistu sekä Palkkatyöläisessä että työväen päivälehdissä.

SAKm sääntöjen 9 §:n 9 kohdan mukaan kutsu varsinaiseen edustajakokoukseen lähetetään siten, että työvaliokunta liittää esityksiin ja alustuksiin oman lausuntonsa sekä painattaa ne samoin kuin muutkin, varsinaisessa edustajakokouksessa esille tulevat asiat alustusvihkoihin, jotka lähetetään jäsenliitoille ja niiden piiristä valituille edustajille viimeistään neljä viikkoa ennen edustajakokousta. Alustusvihkojen mukana lähetetään myöskin varsinaisen edustajakokouksen työjärjestys. Tämän mukaisesti on alustusvihko, joka sisältää sääntöjen määräämässä järjestyksessä jätetyt edustajakokouksen käsiteltäväksi tarjotut alustukset, lähetetty jäsenliitoille siten, että ne on postitettu 24 päivänä toukokuuta 1956. Eräitä esityksiä, joita ei esiinny alustusvihkoissa on jaettu edustajille vasta tämän kokouksen muiden asiapapereiden yhteydessä, mutta niiden sisällyttämisestä työjärjestykseen päätetään erikseen.

Edellä mainitsemani johdosta totean, että edustajakokous on kutsuttu sääntöjen määräämällä tavalla ja on todettava lailliseksi SAKm seitsemänneksi "varsinaiseksi edustajakokoukseksi.

Kukaan ei pyytänyt puheenvuoroa.

Puheenjohtaja vahvisti nuijalla kokouksen laillisuuden.

Kokousedustajat

Puheenjohtaja A n t i k a i n e n : Seuraavana työjärjestyksessä on edustajain nimenhuuto. Sen suoritti pääsihteeri Lindblom.

Ennen nimenhuudon toimittamista lausuu pääsihteeri L i n d b l o m :

' SAK:n edustajakokouksen edustajain valtakirjat vahvistaa jäsenliiton toimikunta ja ne on lähetettävä työvaliokunnalle viimeistään yhtä kuukautta ennen varsinaista edustajakokousta, sanotaan SAK:n sääntöjen 9 §:n 7 kohdassa. Tällaiset valtakirjat on SAK:n työvaliokunnalle lähetetty ja työvaliokunta on ne tarkistanut ja siinä muodossa ne tähän osanottajaluetteloon liittänyt.

Nimenhuuto toimitettiin ja todettiin seuraavien liittojen valitsemien edustajien olleen saapuvilla:

Js
/

S. AUTOALANTYÖNTEKIJÄIN LIITTO: °

Ilkka Hyvönen, Tuure Lehtonen, Toivo Pyhäkö, Unto Rautiainen ja Johan Laaksonen.

S. ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO: &

Arvo Hautala, Yrjö Meriharju, Mertsu, Haarre, Aarne Dunder, Tauno Sinijärvi ja Erkki Klockars.

S. HOTELLI- JA RAVINTOLAHENKILÖKUNNAN LIITTO: ^4

Yrjö Karisalmi, Ahti Fredriksson, Eero Nurmi ja Heikki Ahonala.

S. JALOMETALLITYÖNTEKIJAIN LIITTO:

Tarmo Pellikka.

KANSAKOULUJEN MIESOPETTAJAIN YHDISTYS: 1

E. Hakkarainen.

S. KIINTEISTÖTYÖNTEKIJAIN LIITTO: S

Väinö Marjamäki, Arvo Siro ja Ahti Linnala.

S. KIRJATYÖNTEKIJÄIN LIITTO: <>

Hulda Böhling, Uuno Uoma, Veikko Virtanen, Väinö Kalervo, Vilho Taskinen, Aarne Koskinen, Toivo Suominen ja Ahti Pohjanhovi.

S. KUNNANTYÖNTEKIJÄIN LIITTO: f^~

Almer Virtanen, Jonnu Kallio, Rauha Ruohonen, Otto Päivinen, Juho Pajunen, Vilho Hyvärinen, Eino Palander, Pertti Kunnari, Risto Jakomaa, Aarne Nieminen, Oiva Huikkonen, Johan Laine, Yrjö Pirhonen, Veikko Verho, Heikki Matikainen, Reino Turunen ja Antero Järvenkorpi.

KUTOMA- JA NEULETYÖVÄEN LIITTO: -J

Veikko Oksanen, Vilho Helin, Eino Tuominen, Antti Tuominen, Väinö Kujanpää, Edith Pohjasto ja Emma Kapanen.

S. LASI- JA POSLIINITYÖVÄEN LIITTO: ^

Eino Mannonen, Tauno Tamminen ja Ilma Suvinen.

LIIKETYÖNTEKIJÄIN LIITTO:

Arvi Hautamäki, Kauko Mäentausta, Kalle Virenius, Martti Nyman, Uuno Kaukinen, Pentti Koskinen, Sulo Lehtonen, Erkki Toivo, Otto Lindgren, Martta Penttinen ja Ebba Keskinen.

MAASEUDUN KUNNALLISTEN VIRANHALTIJAIN LIITTO:

Martti Lahtinen.

S. MAASEUTUTYÖVÄEN LIITTO:

Onni Jänis, Juho Saarinen, Lauri Salo, Hikan Snabb, Yrjö Raki, Kalle Tuominen ja Veikko Pennanen.

S. MEKANIKKOJEN LIITTO

Kalervo Kanninen.

S. METALLITYÖVÄEN LIITTO:

Vilho Korhonen, Lauri Holappa, Paavo Lehtinen, Viljo Pousi, Toivo Kuivainen, Erkki Makkonen, Viljo Hellman, Veikko Salomaa, Johan Sandell, Matti Ahonen, Frans Vilkmann, Antero Grönlund, Onni Okka, Matti Järvinen, Pentti Hurme, Veijo Paavola, Antti Kinnunen, Arvo Hoberg, Lauri Virén, Pekka Melasaari, Aulis Komi, Lars Lindqvist, Reino Rintamäki, Arvid Nieminen, Pekka Silander, Lauri Joki, Leo Kulmala ja Uuno Hamari.

SUOMEN MERIMIES-UNIONI

Niilo Wälläri, Aarne Ahti, Bernt Johansson, Olavi Keitele, Johan Lönnroth ja Karl Malmberg.

MIELISAIRAANHOITAJAIN LIITTO:

Väinö Arvola, Ahti Ihonen ja Helmi Kanerva.

S. MUURARIEN LIITTO:

Urho Kilpinen, Oskari Leskinen, Kalle Oksa, Toivo Lang ja Ville Suosalo.

SUOMEN MUUSIKKOJEN LIITTO:

Väinö Arppe ja Eero Linnala.

S. NAHKA-, JALKINE- JA KUMITYÖVÄEN LIITTO:

Artturi Pihala, Rakel Matvejeff, Paavo Koivula, Erkki Lassinen ja Lauri Laine.

S. PAPERITEOLLISUUDENTYÖNTEKIJÄIN LIITTO:

Armas Ahtola, Kalle Asikkala, Olavi Kaipainen, Viljo Hälikkä, Tauno Teperi, Jouko Ikävalko, Elsa Tura, Toivo Helander, Rikki Rätty, Sylvi Katajainen, Bror Lillqvist ja Viljo Martikainen.

S. POLIISIEN LIITTO:

Toivo Laurila, Viljo Töyrylä," Herman Nurminen ja Arvid Ihonen.

S. PUUTYÖVÄENLIITTO

Kaarina Vaden, Vilho Turunen, Sven Hamström, Oiva Jungell, Väinö Puska, Einari Mitikka, Lauri Piironen, Erkki Korhonen, Lauri Vilponiemi, Holger Haaman, Veikko Väisänen, Kalervo Neiglick, Alpo Lindqvist, Orvo Lahtinen ja Veikko Halonen.

S, POSTIMIESLIITTO:

Paavo Markkola, Yrjö Löytönen, Toivo Niemi ja Pentti Hietanen.

S. RAKENNUSTYÖLÄISTEN LIITTO:

Uuno Syrjä, Lauri Grönberg, Sulo J. Ojanen, Niilo Rantanen, Frans Jalonen, Benjam Hampinen, Arvo Aalto, Eino Piiparinen, Aarne Koskinen, Taavi Haapasaari, Ossian Hasa, Tauno Keloovesi, Ahti Liljander, Emil Haukkamäki, Matti Koivunen, Väinö Lipponen, Pekka Tavi, Arvo Tuomi, Edvin Koisi ja Pentti Paananen.

S. RAUTATIELÄISTEN LIITTO.'

Mauno Alppinen, Niilo Iskola, Torsti Karjalainen, Juho Karvinen, Erkki Pastinen, Adolf Puolanto, Lauri Sakala, Eino Taponen ja Martti Tyyskä.

SOS.-DEM. SANOMALEHTI MIESLIITTO:

Jyrki Antti Juuti.

SUOMEN SUKELTAJAIN LIITTO:

Mauno Tamminen.

S. TEKSTIILILAITOSMIESTEN LIITTO:

Eino Mäkinen ja Karl Immonen.

TULLIMIESLIITTO:

E. Hänninen.

SUOMEN TYÖLÄISLIITTO:

Antti Kuukka, Helge Nordlund, Tapio Malmivuori, Impi Terho, Toivo Pyyhtiä, Veikko Mannermaa, Matti Leviö, Gunnar Sandvik ja Arvid Rokkanen.

S. VAATETUSTYÖLÄISTEN LIITTO:

Urho Laurikainen, Elsa Paasio, Terho Lehto ja Eva Nieminen.

VALTIONVIRKAILIJAIN LIITTO:

Lauri Halme ja Erkki Marttila.

VANKILAIN TEOLLISUUS- JA MAATALOUSVIRKAILIJAIN LIITTO

M. Vainio.

VANKILAVIRKAILIJAIN LIITTO:

H. E. Helameri ja A. Halminen.

S. VETURIMIESTEN LAITTO:

Gösta W. Widing, Eino Rosti, Max Iivo ja Viljo Vuohula.

YLEINEN LEHTIMIESLIITTO:

Keijo Vuorinen.

S. YLEINEN TYÖNJOHTAJALIITTO.

Kalle Ermu.

SAK:N VALTUUSTON VALITSEMAT EDUSTAJAT:

Veikko Ahtola ja Tauno Hänninen

Nimihuudon päätyttyä lausui pääsihteeri Lindblom: Luotsi- ja Majakkaliiton osalta, on käynyt niin, että eräiden liitossa tapahtuneiden erehdysten vuoksi liiton edustajaa ei määrääikaan mennessä ilmoitettu. Sen jälkeen on liitto ilmoittanut SAK:n työvaliokunnalle edustajakseen Väinö Nurmisen, ja työvaliokunta on tästä myöhästymisestä huolimatta päättänyt suositella, että kokous hyväksyisi tämän myöhästyneen ilmoituksen.

Väinö Nurmisen todettiin olevan läsnä.

Puheenjohtaja Antikainen: Työvaliokunta esittää, että Luotsi- ja Majakkamiesliiton edustaja Väinö Nurminen hyväksyttäisiin valtakirjan myöhästymisestä huolimatta täysivaltaiseksi edustajaksi.

Väinö Nurminen hyväksyttiin täysivaltaiseksi edustajaksi.

Puheenjohtaja Antikainen: Suomen Rakennustyöläisten Liiton edustaja Ahti Liljander on lähettänyt seuraavan kirjeen:

"Allekirjoittanut on valittu SAK:n VII edustajakokoukseen Suomen Rakennustyöläisten Liiton edustajana, mutta olen Kotkan raastuvanoikeuden päätöksellä velvoitettu olemaan henkilökohtaisesti läsnä Kotkan raastuvanoikeuden istunnossa 27. 6. 1956 kello 10 vastaamassa virallisen syyttäjän ja Shellin huoltoaseman asemanhoitajan Vilho Parikan syytteen väärästä ilmiannosta ja kotirauhan rikkomisesta, joihin rikoksiin minun väitetään syyllistyneen viime maaliskuun 6 päivänä Kotkan Keskustorilla olevalla Shellin huoltoasemalla.

Pyydän, että allekirjoittaneelle myönnettäisiin edustajavaltuudet, koska on tarkoitus, että saavun oikeudesta välittömästi SAK:n edustajakokoukseen.

Helsingissä, kesäkuun 26 päivänä 1956.

Ahti Liljander."

Esitän, että kokous hyväksyisi edustaja Ahti Liljanderin täysivaltaiseksi edustajaksi sen jälkeen, kun hän on kokoukseen saapunut.

Hyväksyttiin.

Varsinaisten edustajain lisäksi todettiin läsnäoleviksi:

SAK.-N TILINTARKASTAJAT:

Janne Hakulinen, Jorma Jalava (KHT) ja Reino Kolinefi.

SAK.-N TYÖVALIOKUNTA:

Puheenjohtaja Eero Antikainen, toinen puheenjohtaja Vihtori Rantanen. Varsinaiset jäsenet: (Henkilökohtaiset varajäsenet sulkeissa) Valdemar Liljeström, (Viljo Kuukkanen), Aimo Anttila, (Eero Lilja), Reino Heinonen, (Sven Friberg), Lauri Niemeläinen, Walter Backman, Aarre Happonen, Emil Auer, Martti Kitunen, (Kalle Salonen), Erkki Nissilä, (Siivo Koutio), Gunnar Henriksson, Yrjö Kivilinna, Aarne Saarinen, Aapeli Lankinen, Lars Junttila ja Veikko Porkkala.

Yleisvarajäsenet: Olavi Lindblom, Olavi Järvelä, Onni Närvänen, Ragnar Tuori, Otto Turunen, Sulo Ojanen, Erkki Lassinen, Lempi Lehto ja Elsa Aaltonen.

SAK.N TOIMIHENKILÖT:

Pääsihteeri Olavi Lindblom. Taloudenhoitaja Vilho Harinen. Sihteerit: Uuno Hiironen, Olavi Järvelä, Mikko Laaksonen, Keijo Liinamaa, Vilho Pulkkinen, Olli J. Uoti, Jaakko Rantanen. Toimitsijat: Toivo Anttila, Hilarius* Brask, Svea Degerman, Runar Gustafsson, Heikki Helkavuori, Otto Jokinen, Tauno Kaivola, Olavi Lahtinen, Kalle Pirttijärvi, Klaus Kallio, Vieno Mustonen, Leo Piitulainen, Alpo Rantanen, Väinö Vanhanen ja Viljo Valander.

Edustajakokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Puheenjohtaja Antikainen: Seuraavana asiana on kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen. Edustajakokouksen osalta eivät SAK:n säännöt sisällä päätösvaltaisuuteen nähden muita määräyksiä kuin että vähintään yhden tilintarkastajista ja kahden valtuuston jäsenistä on oltava läsnä edustajakokouksessa. Toimitetussa nimenhuudossa on todettu, että kokouksessa on saapuvilla 215 jäsenliittojen valitsemaa edustajaa, 2 SAK:n valtuuston valitsemaa edustajaa, 3 SAK:n tilintarkastajaa ja 16 SAK:n työvaliokunnan jäsentä. Näin ollen katson, että SAK:n seitsemäs sääntömääräinen edustajakokous päätösvaltaisuuden osalta täyttää sääntöjen määräykset ja että kokous näinollen on päätösvaltainen.

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

Kokousvirkilläin vaalit

Puheenjohtaja Antikainen: Seuraavana asiana työjärjestyksessä on kokousvirkilläin vaalit.

Edustajille jaettiin työvaliokunnan ehdotus kokousvirkilläjoitten ja valiokuntien jäseniksi.

Työvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti valittiin kokousvirkilläjoiksi ja valiokuntien jäseniksi yksimielisesti seuraavat henkilöt:

PUHEENJOHTAJAT: E. Antikainen, V. Rantanen SAK, Eino Palander Kunnantyöntekijäin Liitto, Paavo Lehtinen Metallityöväen Liitto ja Toivo Helander Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.

SIHTEERIT: Olavi Lindblom, Uuno Hiironen, V. Pulkkinen ja Mikko Laaksonen.

PÖYTÄKIRJAN TARKISTAJAT: E. Hänninen Tullimiesliitto ja K. Känninen Mekaniikkojen Liitto. Varalle H. Helameri Vankilavirkailijain Liitto ja L. Halme Valtion Virkailijain Liitto.

ÄÄNTENLASKIJAT: Ahti Fredriksson Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto, V. Hyvärinen Kunnantyöntekijäin Liitto, Yrjö Löytönen Postimiesliitto, Matti Järvinen Metallityöväen Liitto, Bernt Johansson Merimies-Unioni, Toivo Lang Muurarien Liitto, Rakel Matvejeff Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto ja Uuno Syrjä Rakennustyöläisten Liitto.

JÄRJESTÄVÄ VALIOKUNTA: E. Antikainen, E. Palander, P. Lehtinen, T. Helander, V. Rantanen, O. Lindblom, U. Hiironen, V. Pulkkinen ja M. Laaksonen.

MENETTELYTAPAVALIOKUNTA: E. Antikainen, V. Liljeström, A. Saarinen SAK, V. Oksanen Kutoma- ja Nealetyöväen Liitto, Jonnu Kallio Kunnantyöntekijäin Liitto, E. Mitikka Puutyöväen Liitto, E. Taponen Rautatieläisten Liitto, H. Snabb Maaseututyöväen Liitto ja G. Widing Veturimiesten Liitto.

LIITTORAJA- JA JÄRJESTÖMUOTOVALIOKUNTA: V. Rantanen, T. Anttila SAK, E. Korhonen Puutyöväen Liitto, T. Pyhältä Autoalantyöntekijäin Liitto, O. Kaipainen Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto[^] A. Virtanen Kunnantyöntekijäin Liitto, T. Malmivuori Työläisiitto, A. Koskinen Kirjatyöntekijäin Liitto ja V. Pousi Metallityöväen Liitto.

SÄÄNTÖVALIOKUNTA: K. Liinamaa, H. Kitunen SAK, U. Uoma Kirjatyöntekijäin Liitto, Veikko Salomaa Metallityöväen Liitto, P. Markkola Postimiesliitto, E. Toivo Liiketyöntekijäin Liitto, O. Jungell Puutyöväen Liitto, E. Mäkinen Tekstiililaitosmiesten Liitto ja A. Hautala Elintarviketyöläisten Liitto.

RAHA-ASIAIN VALIOKUNTA: V. Harinen, W. Backman SAK, O. Lahtinen Puutyöväen Liitto, Y. Karisalmi Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto, U. Laurikainen Vaatetustyöläisten Liitto* T. Tamminen hai- ja Posliinityöväen Liitto, V. Arvola Mielisairaanhoitajain-Liitto, N. Wälläri Merimies-Unioni ja U. Kilpinen Muurarien Liitto.

VALISTUSASIAINVALIOKUNTA: O. Järvelä, J. Rantanen, G. Henriksson SAK, A. Hautamäki Liiketyöntekijäin Liitto, E. Lassinen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto, V. Töyrylä Poliisien Liitto, V. Korhonen Metallityöväen Liitto, T. Teperi Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto ja L. Sakala Rautatieläisten Liitto.

Kokoonkutsujiksi ja valiokuntien puheenjohtajiksi valittiin järjestävään valiokuntaan E. Antikainen, Liittoraja- ja järjestömuotovaliokuntaan V. Rantanen, sääntövaliokuntaan K. Liinamaa, raha-asiaivaliokuntaan V. Harinen ja valistusasiaivaliokuntaan O. Järvelä.

Kokouksen työjärjestyksen ja kokoussääntöjen hyväksyminen

Puheenjohtajaksi siirtyi Eero Antikainen.

Puheenjohtaja : Seuraavana asiana on kokouksen työjärjestyksen ja kokoussääntöjen hyväksyminen.

Alustusviikkosessa "Työjärjestys ja esitykset" alkusivulla on painettu kokouksen työjärjestys, jossa on luettelo edustajakokouksessa esille tulevista asioista. Niinkuin kokouksen laillisuutta todettaessa mainitsin, on sen jälkeen edustajille jaettu vielä liite seitsemännessä varsinaisessa edustajakokouksessa esille tulevista asioista, jotka eivät ole painettuna varsinaisessa alustusviikkosessa. Tähän ovat olleet syynä eräät suuressa määrin teknilliset seikat.

Esitän työvaliokunnan ehdottamana, että työjärjestys, ottaen huomioon myöskin tämän esityksen, joka on jaettu liitteenä, hyväksyttäisiin käytännössä noudatettavaksi työjärjestykseksi.

Työjärjestys ja esitykset sekä liite edustajakokouksen työjärjestykseen ja esityksiin hyväksyttiin.

Puheenjohtaja : Viikkossa "Avajaisten ohjelma, työ- ja järjestyssäännöt sekä osanottajaluettelo" on painettuna ehdotus edustajakokouksen työ- ja järjestyssäännöiksi sivulla 4. Ehdotus on seuraava:

Edustajakokouksen työaika

Edustajakokous alkaa keskiviikkona 27, päivänä kesäkuuta 1956 klo 10, jolloin suoritetaan edustajakokouksen avajaisjuhlallisuuudet.

Varsinainen kokoustyö alkaa juhlallisuuksien päätyttyä. Muiden kokouspäivien työaika on klo 9—18, jolloin klo 12—14 pidetään aamiaistauko.

Edustajakokouksen työ- ja järjestyssäännöt

1. Aamupäiväistunnot aloitetaan kunakin päivänä nimenhuudolla.
2. Puheenvuorot on pyydetävä puheenjohtajalta kirjallisesti.
3. Puheenvuorot annetaan siinä järjestyksessä kuin ne on pyydetty. Työvaliokunnan puolesta selityksen antaja saa kuitenkin puheenvuoron yleisestä puheenvuorjärjestyksestä riippumatta.
4. Puheenvuoro saa kestää, alustajan puheenvuoroa lukuunottamatta, enintään 10 minuuttia. Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen käyttöä ja aika.
5. Puheenvuorojen rajoittamisen jälkeenkin on työvaliokunnan puolesta selityksen antajalle suotava tilaisuus vastata keskustelun kuluessa tehtyihin huomautuksiin ja tiedusteluihin.
6. Puheenvuorot on esitettävä puhujakorokkeelta.
7. Puheenvuoron antaessaan mainitsee puheenjohtaja kenellä on seuraava puheenvuoro, jolloin asianomaisen on siirryttävä valmiiksi odottamaan puheenvuoroaan tätä tarkoitusta varten varatun pöydän luo puhujakorokkeen välitörmään läheisyyteen.

8. Puheenvuorossa on puhuttava vain esillä olevasta asiasta. Jos puhuja poikkeaa varsinaisesta aiheesta, on puheenjohtajan kehoitettava häntä palamaan' asiaan. Ellei puhuja noudata puheenjohtajan ohjeita voi puheenjohtaja keskeyttää hänen puheenvuoronsa.

9. Päättösehdotukset on jätettävä puheenjohtajalle kirjallisesti.

10. Äänestys suoritetaan edustajakorttia näyttämällä tai nimihuudolla.

11. Vaali toimitetaan äänestämällä suljetuin lapuin ellei vaali ole yksimielinen.

12. Äänten mennessä tasan ratkaisee arpa.

13. Äänioikeus on ainoastaan SAK:n jäsenliittojen valitsemilla edustajilla. Puhe- ja esitysoikeus on varsinaisten edustajien lisäksi työvaliokunnan jäsenillä, valtuuston valitsemalla kahdella jäsenellä, tilintarkastajilla sekä SAK:n toimintajäsenillä.

14. Mikäli edustaja aikoo poistua istunnosta yhtä tuntia pitemmäksi ajaksi, on hänen siihen anottava lupa järjestävältä valiokunnalta, joka tiedottaa asian kokouksen pöytäkirjaan merkittäväksi:

15. Kokoussaliin päästetään ainoastaan asianomaista korttia näyttämällä. Kokoussalin parvekkeelle päästetään SAK:n jäsenliittojen jäseniä sikäli kuin -tilaa riittää.

Edustajakokouksen työ- ja järjestyssäännöt hyväksyttiin.

Puheenjohtaja; Kokous keskeytetään tältä päivältä ja kokous'alkaa lyväksytyn työjärjestyksen mukaan huomenna klo 9.

Kokous keskeytettiin klo 14 00.

TOINEN KOKOUPÄIVÄ

Torstaina kesäkuun 28 päivänä 1956 klo 9.00

Puhetta johti Eero Antikainen.

Toimitettiin nimenhuuto.

SAK:n toimintakertomukset vv. 1951—1955

Puheenjohtaja: Otetaan käsiteltäväksi työjärjestyksen kohta 5): Kertomus SAK :n toiminnasta vuosilta 1951—1955. Pyydän ottamaan esille vuosikirjan 1951.

Vuoden 1951 toimintakertomus

Yleiskeskustelua ei syntynyt. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä luvut I—VI (hyväksyttiin keskustelutta).

VII. Palkka- ja työehtosopimukset.

Keskustelu:

U. Syrjä (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät edustajaverit! Toimintakertomuksen kohdassa todetaan, että keskeisimmäksi kysymykseksi palkka- ja

työehtosopiniusksymyksissä vuoden 1951 toiminnassa tuli ns. vakauttamia-yritys. Edellisenä syksynä oli hallitus valtalain nojalla kieltänyt indeksikorotukset paikkoihin. Oli selväkin ja aivan oikein, että SAK:ri tahoita ei voitu hyväksyä tällaista menettelyä, ja vaadittiin päätöksen kumoamista. Kun hallituksen vastaus viipyi, kutsui SAK:n työvaliokunta koolle valtuuston ylimääräisen kokouksen. Tammikuussa 1951 muodostettu hallitus antoi uuo en palkkasäännöstelypäättöksen, joka edellytti aikaisemmin pidätettyjen indeksipalkkojen maksamisen, mutta samalla edelleenkin kiellön indeksiehdon toteuttamisesta. Tähän kiinnitti SAK kirjelmällään huomiota, ja kirjelmässä todettiin aivan oikein, että tällainen palkkasulkupolitiikkaa ei voi olla ammattiyhdistysväkeä tyydyttävä. Valtuuston kokouksen päätöslauselmassa todetaan huoletumisen talouselämän kehitykseen ja korostetaan, että talouselämä on saatava vakaantumaan, mutta kuitenkin niin, sanotaan kirjelmässä, että ammattiyhdistysliikkeen käsityksen mukaan tämä ei kuitenkaan voi eikä saa tapahtua yksinomaan palkannauttijiöihin ja näihin verrattaviin ryhmiin kohdistuvilla toimenpiteillä. Valtioneuvoston taholta myöhemmin esitettiin ns. linnarauha talouselämän vakauttamiseksi, kun SAK yhtyi tähän, valitellen ainoastaan sitä kirjelmässään, että palkkoihin ei sallittu maksettavan maaliskuun elinkustannusindeksin edellyttämää korotusta, ja jatketaan: Tämä olisi käsityksemme mukaan ollut suotuisin lähtökohta linnarauhalle. Jo tässä yhteydessä kun linnarauha luotiin, olisi SAK:n pitänyt pitää kiinni siitä, ettei ennakolta sidota ammattiyhdistysliikkeen käsiä. Käytännössähän päätös merkitsi sitä, että hyväksyttiin valtioneuvoston toimenpide työehtosopimuksen indeksiehdon mitätöimisessä. Myöhemmin suunnitteluneuvostolle lähettämässään kirjelmässä SAK kiinnitti huomiota siihen tosiasiaan, että linnarauhasopimus on ehdottoman kielteinen palkankorotuksille, mutta varauksellinen hinnankorotuksille, ja että hintoja on jo korotettu. Samalla SAK korostaa edelleen, että vakauttaminen ei ole mahdollista palkansaajien kustannuksella, sekä edelleen aivan oikein todetaan, että inflatorinen paine ei johdu palkkojen korotuksesta, koska kerran se on seuras eikä syy. Uudelleen lähetettiin suunnitteluneuvostolle kirjelmä, jossa todetaan, että kehitys on kulkemassa työläisille epäedulliseen suuntaan. Tehty linnarauhasopimus olisi edellyttänyt kaikkien ryhmien pidättäytymistä. Mutta niin ei tapahtunut, vaan hinnat jatkuvasti kohosivat. Heinäkuussa 1951 osoitti indeksi jo nousua joulukuun 1950 tasosta pisteluvusta 998 pistelukuun 1067. Siitä huolimatta, että näin todetaan, ei tehty vakavaa yritystä hintojen nousun pysähdyttämiseksi tai palkkojen korottamiseksi. Kun suunnitteluneuvoston ratkais uun ns. vakauttamisessa sisältyi myöskin esitys uuden elinkustannusindeksin laatimisesta, niin SAK:n taholta esitettiin sen edellytykseksi, että uusi indeksi on saatava paremmin kuvastamaan kulutustarpeita ja rakentumaan laajemmalle tutkimusperustalle sekä varoitettiin uuden indeksin supistamisesta vain harvoihin: välttämättömyystarvikkeisiin. Vielä edellytettiin kirjelmässä, että uuteen indeksiin siirryttäessä on kuluttajien elintaso noustava sille tasolle, joka vastaa uutta indeksiä. Kun uusi indeksi myöhemmin hyväksyttiin, tehtiin silloin aivan päinvastoin. Välttämättömyystarvikkeiden osuutta vähennettiin, indeksibudjetti laadittiin keskeneräisille laskelmille, eikä elintasoa kohotettu vastaavalle tasolle. Uuden elinkustannusindeksin epäedullisuutta osoittaa sekin, että ns. vanha: indeksi, jota alettiin laskea uuden budjetin mukaisesti, aluksi laski, myöhemmin nousi, kun sen sijaan tämä uusi indeksi pysyi muuttumattomana. Tällöin tapahtui se työnantajain esittämä toivomus, että saataisiin kyllin jäykkä indeksi. Uuteen indeksijärjestelmään siirtymistä vastusteltiin, mutta ei pidetty kyllin pontevasti kiinni aikaisemmin tehdyistä päätöksistä. Ryhdyttiin ns. hinnanalennuskompensatioon, joka oli täysin riittämätön eikä missään tapauksessa korvannut niitä menetyksiä, jotka palkkatyöväestöllä oli jo kuluvan vuoden aikana ollut. Lopuksi todetaan tässä kohdassa toimintakertomuksessa, että vuoden päättyessä oltiin

odottavalla kannalla. Keskeisimmäksi toimenpiteeksi muodostui vakauttamistoimenpiteiden selvittäminen jäsenjoukoille. Jos vakauttaminen olisi tuonut työläisille todella taloudellista etua, niin mitään tällaista ei olisi tarvittu. Nyt *mi* voimme kuitenkin jokainen todeta, että tulokset olivat sellaisia, joista SAK alunperin varoitti, Vakauttamista ei voida sallia palkansaajien kustannuksella.

Kun nyt kokoontuva edustajakokous siirtyy käsittelemään sille tehtyjä esityksiä SAK:n talouspoliittiseksi ohjelmaksi, niin on paikallaan korostaa, että menneistä erehdyksistä otetaan oppia ja pyritään luomaan ammattiyhdistysliikkeelle itsenäinen, joka suhteessa palkkatyöläisten etuja ajava vastaava ohjelma. Se tulee varmaan olemaan varmin tae ammattiyhdistysliikkeen merkityksen ja arvovallan kohottamisessa yhteiskunnassamme sekä omiaan kokoamaan entistä suuremmat palkkatyöläisten joukot SAK:n riveihin!

Martti Lahtinen (Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijain Liitto): Minusta nähdäkseni on- tarpeetonta lähteä kahlaamaan näitä vuosien 1951—53, vieläpä vuoden 1954:kin toimintakertomuksia ja vanhoja, jo menneitä tapahtuneita asioita. Minä näkisin, että tällä kokouksella on paljon tärkeämpääkin tehtävää kuin niissä pitkiä aikoja viivytellä, ja minä rohkenisinkin esittää, että ainakin vuosien 1951—53 vuosikertomukset hyväksyttäisiin yksimielisesti ilman muuta, ja jolla on halua täällä kuunnella mielellään omaa ääntään, sillä on mahdollisuus tähän palata sitten myöhemmin tärkeämissä asioissa, mutta ei näissä jo menneiden vuosien vanhojen asioiden johdosta.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Luku VII hyväksyttiin.

Vuosikirjan loppuosa hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtaja: *Vuoden 1951 toimintakertomus on tullut hyväksytyksi.*

Vuoden 1952 toimintakertomus

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä vuosikirja kokonaisuudessaan hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtaja: *Vuoden 1952 toimintakertomus on tullut hyväksytyksi.*

Vuoden 1953 toimintakertomus

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä luvut I—VI hyväksyttiin keskustelutta.

VH. *Palkka- ja työehtosopimukset.*

Keskustelu:

U. Kilpinen (Muurarien Liitto): Hyvät-edustajatoverit! SAK:n vuosikirjassa vuodelta 1952 selvitettiin, miten edellisenä vuonna sovitun vakauttamissopimuksen sisältö on ymmärrettävä, ja todettiin, ettei sitä ole tarkoitettulla tavalla noudatettu, vaan on alettu harjoittaa vuosien 1949—50 tapaan ns. indeksipeliä. Olisi ollut paikallaan, että näihin seikkoihin olisi kiinnitetty vaka-

vaa huomiota myöskin vuoden 1953 vuosikirjaa kirjoitettaessa. Se olisi ollut vähintään yhtä aiheellista kuin vuotta aikaisemminkin.

Tämän vuosikirjan alkupuolella olevasta hintatasoa koskevasta kappaleesta jo ilmeni, että elinkustannusindeksi oli noussut vuoden 1953 lokakuussa 104,49 pisteeseen, siis lähelle indeksiehdon edellyttämää palkankorotusten rajaa. Tämä lokakuussa tapahtunut nousu, noin 1,5 pistettä, johtuu vuokralaskelmien tarkistuksesta, mutta sen jälkeen suoritettiin n. 2,5 pisteen arvoinen pisteosto alentamalla verokahvin ja hedelmien hintoja, joilla alennuksilla indeksi painettiin vuoden loppuun mennessä tilapäisesti 102 pisteeseen. Kun indeksi oli koko mainitun vuoden ajan keskimäärin 103 pisteessä, merkitsi se sitä, että työläisten reaali-palkat olivat koko vuoden ajan 3 % vakauttamistason alapuolella. Tuotaja- ja työnantajapiirit saivat täten työläisten kustannuksella monien miljaardien hyödyn. Työläisten reaali-ansioiden alentamista osoitti myös Kansan Markkinatutkimuslaitoksen reaali-palkkaindeksi. Se oli lokakuussa vuonna 1951 merkitty 100:ksi. Vuoden 1954 ensimmäisenä neljänneksenä miesten reaali-palkkojen osalta indeksi oli 87,4 ja naisten 98 pistettä. Kun kehitys kulki vuonna 1954 edelleen samaan suuntaan, niin arvioitiin, että työläiset menettivät linnarauhan päättymisestä alkaen vakauttamisjakson aikana kymmenien miljaardien markkojen ansiot. Muistelen, että SAK:n puheenjohtaja oli eräässä arviossaan maininnut työläisten menetykset ja kapitalistien vastaavan lisähyödyn 36 miljardiksi.

Vuodelta 1953 on vielä merkillepantavaa, että vaikka teollisuuden tuotto lisääntyi noin 8 %:lla, niin teollisuuden työllisyysindeksi aleni noin 5 %:lla. Tämä ilmiö on selvitettävissä sillä, että työaika oli tuottoyksikköä kohden huomattavasti vähentynyt. Työn tuottavuus oli siis voimakkaasti kasvanut. Se olisi edellyttänyt työntekijäin reaali-palkkojen korottamista eikä alentamista, kuten tapahtui.

Uskon, että näiden seikkojen tarkempi selvittäminen on silloin unohdettu tarkoituksenmukaisuussyistä. En pitäisi sitä kuitenkaan oikeana historiankirjoittamktapana. Jos työläiset jäivät osattomiksi työnsä tuottavuuden lisääntymisestä ja heidän reaali-ansionsa alenevat, olisi se toimintaselostuksessa avoimesti sanottava ja seuraavien toimintavuosien varalle opiksi otettava. Silloin kaikki käsittäisivät, mistä on kysymys. Kun nyt sanotaan, ettei ammattiyhdistysliike aio enää toimettomana sallia 104 pisteen politiikan uusiutumista, tällä sanonnalla myönnetään mm. v. 1953 harjoitettu SAK:n valtapolitiikka virheelliseksi ja epäonnistuneeksi, joka olkoon varoituksena tulevan toiminnan varalta.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Kohta VII hyväksyttiin.

Vuosikirjan loppuosa hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtaja: Vuoden 1953 toimintakertomus on loppuunkäsitelty ja tullut hyväksytyksi.

Vuoden 1954 toimintakertomus

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä luvut I—VI hyväksyttiin keskustelutta.

VII. Palkka- ja työehtokysymykset.

Keskustelu:

Tauno Kelo ves i (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät toverit! Jo edellisen vuoden puolella alkanut teollisuustuotannon kasvu jatkui myös

vuonna 1954 ja varsinkin puunjalosteiden menekki sekä hinnat kohosivat huomattavasti. Suotuisa taloudellinen kehitys olisi sinänsä suonut mahdollisuuden myös palkkatyöntekijäin elintason parantamiselle, mutta se kehittyi päinvastaiseen suuntaan. Sitä mukaa kuin hintasäännöstelyä purettiin, tapahtui hiljalleen hintojen nousua ja samalla elinkustannusten kohoaminen. Syksyyn mennessä kohosi elinkustannusindeksi 104 pisteeseen. Kun uusia hintojen korotuksia oli jatkuvasti odotettavissa, indeksisopimusten mukaisesti olisi pitänyt suorittaa 5 %:n palkkojenkorottaminen, jota melko yleisesti vaadittiin. Kumminkin SAK esitti vaatimuksen hintojen alentamisesta. Muodostettu uusi hallitus sen toteutti valtion varoilla suoritetuilla tärkeiden elintarvikkeiden hintojen alentamisella, jolloin elinkustannusindeksi palautettiin suunnilleen viimeiseen lähtökohtaan. On selvää, että hintojen alentaminen on eduksi palkkatyöntekijöille ja varsinkin eläkettä saaville ihmisille myös silloin, kun se valtion varoilla suoritetaan. Silti se ei ole oikea ja tavoiteltava pyrkimys, silloin kun se vapauttaa samalla työnantajat aikaisemmin hyväksymistään¹ sitoumuksista korottaa työläisten palkkoja elinkustannusten noustessa. Hintojen korotukset merkitsivät lisävoittoja työnantajille. Kun myös työntekijäin elinkustannukset kohosivat hintojen noustua, ei niiden korvaamista asetettu työnantajille, vaan valtiolle. Valtion tulot muodostuvat miltei yksinomaan veroista ja rasitukset lepäävät raskaana vähävaraisten kansalaisten harteilla. Tällaiset toimenpiteet, valtion kassan käyttäminen välillisesti teollisuuden hyväksi on palkkatyöntekijöille epäedullista. Palkansaajien verorasitus pysyy jatkuvasti kohtuuttomana ja valtion talouden heikkoon asemaan vedoten torjutaan kipeän tarpeen sanelemat sosiaaliset uudistukset. Hinnanalennusten suorittaminen teki valtion taloudelle tulojen vähennyksenä ja menojen lisäyksenä yli 30 miljoonaa markkaa. Mahdollisuuden näin suureen hintojen alennusten toimeenpanoon antoi talouselämän nousu, arvioitua parempi valtion talouden tila sekä hinnantasausrahasto valtion kassaan siirretty 9,5 miljoonaa markkaa. Hinnantasausrahasto on perustettu ulkoa tuotavien tavaroiden keskenäisiä hintasuhteita tasaamaan. Siirrot siitä valtion kassaan ovat rahaston tarkoituksesta poikkeavia. Kun esim. ulkoa tuotavista hedelmistä peritään hinnantasausrahaston varoja, nousevat niiden hinnat, jolloin hintojen korkeuden vuoksi niitä käytetään vähän, vaikka ne kuuluvatkin tarpeellisten elintarvikkeiden ryhmään. Muiden ohella myös hedelmistä perittyjä² ylimaksuja siirrettiin valtion kassaan ja Osaksi myös niiden avulla alennettiin leipäviljan, maitotaloustuotteiden, lihajalosteiden ym. hintoja. Tällöin ei voi välttyä siltä ajatukselta, että kysymyksessä on ollut keinotekoinen indeksisopimusten toimeenpannut hintojen alennukset suoritettiin ilman suoranaista palkkatyöläisten verojen korottamista, mutta ne suoritettiin kuitenkin pääasiassa niillä varoilla, jotka aikanaan oli tavalla tai toisella kansalta peritty. Jos olisi käytetty toisenlaista, oikeampaa tietä ja pakotettu suorittamaan työläisille indeksisopimuksen mukainen palkkojen korotus, olisi silloinen valtioneuvoston³ tila suonut suuret mahdollisuudet työntekijäin verotuksen keventämiseksi ja sosiaalisten uudistusten toimeenpanoon. Ammattiyhdistysliikkeen piirissä keskusteltiin aikaisemmin paljon siitä, onko työläisten kannalta hintojen alentaminen parempi tie kuin palkkojen korottaminen. Ainakin tässä tapauksessa se on työläisille epäedullinen, koska indeksisopimuksen mukainen palkkojen korotus kompensoitiin valtion suorittamalla hintojen alentamisella. Asia on toisenlainen silloin kun elinkustannukset eivät ole nousseet, ja ryhdytään suorittamaan toimenpiteitä elinkustannusten kohottamiseksi. Silloin voisi tulla kysymykseen hintojen alentaminen, jos se olisi helpommin toteutettavissa kuin palkkojen korottaminen. 5 %:n indeksikorotus olisi merkinnyt työnantajien palkkamenojen lisääntymistä koko tänä aikana yli 20 miljoonaa markkaa. Kun siitä vähennetään vakion ja kuntien maksamat palkat, ne muutama miljoona, jotka osakeyhtiöveron väliaikainen korottaminen toi, hyötyvät yhtiöt ja yksityiset työnantajat tästä toimenpiteestä

vähintään 10 miljoonaa markkaa. Sen työnantajille tuomasta edusta huolimatta on heidän toimestaan arvosteltu ankarasti hinnanalennusjärjestelmää ja vaadittu sen lopettamista. Sitä ei voi ymmärtää mitenkään muuton kuin siten, että työnantajapiirit halusivat valtion kassasta suorittaa siirtoja ja ottaa paljon enemmän kuin tuon summan. Yleislakon jälkeen heidän saamansa verohelpotukset ja esittämänsä vaatimukset sen hyvin osoittavat. V. 1954 suoritettujen hintaratkaisujen jälkeen hintojen kohoaminen on edelleen jatkunut. Hintojen alentaminen valtion varoilla palkankorotuksen sijasta kasvavassa määrässä ei voi olla mahdollinen, kuten viimeisten hintojen korotusten johdosta ministeri Tiainen on todennut. Se johtaisi ajanoloon luonnottomaan tilanteeseen. Työnantajapiirit vaativat hinnanalennusten lopettamista. Jos niistä joskus joudutaan luopumaan, tulee muistaa se, että ne on toimeenpantu palkkojen korotuksen vastikkeeksi. Hintasubventioita ei saa ottaa pois palkansaajilta, ellei sitä korvata vastaavalla palkkojen korotuksella.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Kohta hyväksyttiin.

Vuosikirjan loppuosa hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtaja: V:n 1954 toimintakertomus on tullut hyväksytyksi.

Vuoden 1955 toimintakertomus

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Luvut I, II ja III hyväksyttiin keskustelutta.

IV. Yhteistyö kotimaisten järjestöjen ja yhtymien kanssa.

Keskustelu:

M. Lahtinen (Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijain Liitto): Herra puheenjohtaja! Minä edustan tässä IV kappaleessa pientä vaatimatonta liittoa. Meillä oli liittokokous Jyväskylässä. Sikäli kuin muistan siellä oli SAK:sta Anttila edustamassa. En tiedä, mikä on ollut syynä, oliko kokous niin pieni, että Sitä ei ole kehdattu tähän toimintakertomukseen painaa. Mutta toivoisin, että tällainen sentään huomioitaisiin.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Tarkistus suoritetaan.

Luku IV hyväksyttiin.

Luku V. Kansainvälinen yhteistyö hyväksyttiin keskustelutta.

VI. Järjestö-, ja opintotyö.

Keskustelu:

V. Pennanen (Maaseututyöväen Liitto): Herra Puheenjohtaja! Hyvät Kokousedustajat! Kohta käsittelee valistus-, järjestö- ja opintotyötä. Tässä kohdassa mainitaan myöskin, että opinto-, valistus- ja järjestötyö on kohdistettu sellaisille paikkakunnille, missä järjestäytyminen on ollut heikompaa. Mielestäni tämä kohta ei oikeastaan pidä totuuden kanssa yhtä, sillä varsinkin saloseuduilla syrjäisemmät seudut jäävät tässä heikompaan asemaan; ja sellaisille paikka-

kunnille, missä järjestäytyminen on voimakkaampaa, myöskin SAK:n toimitsijoilla näyttää olevan suuret mahdollisuudet ohjata välistus- ja opetustyötä. Sanoisin kuitenkin, että maaseutu, joka on heikomminkin järjestäytynyttä, tarvitsisi myöskin SAK:n taholta lujempia otteita siitäkkin huolimatta, vaikka tilaisuuksiin ei saada niin voimakasta osanottoa kuin tiheään asutuilta ja teollisuuspaikkakunnilta. Näkisin tämän toimenpiteen kuitenkin ohjaavan maaseudun työläisiä myös SAK:n piiriin, kun heille teroitettaisiin SAK:n merkitystä ja sitä voimaa, mikä SAK:lla on. Toivoisinkin maaseudun edustajana, että tuleva SAK:n valtuusto kiinnittäisi erityistä huomiota myös maaseutulaisten välistus- ja järjestötyöhön.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Luku VI hyväksyttiin.

VII. Palkka- ja työehtokysymykset.

Keskustelu:

Aarvo Hautala (Elintarviketyöläisten Liitto): Hyvät edustajatoverit! Jäsenistöllemme ei ole tyhjentävästi selvitetty, minkälaisissa olosuhteissa ja minkälaisen neuvottelujen yhteydessä syntyi voimassaoleva sopimus työläisten indeksisidonnaisuudesta. Viime vuoden marraskuun 28 päivänä Työnantajain Keskusliiton ja SAK:n kesken allekirjoitettu sopimus vanhasta automaattisesta indeksisidonnaisuudesta luopumisesta ja uuden heikomman indeksisopimuksen hyväksyminen tuli suurena yllätyksenä koko ammatillisesti järjestyneelle työväestölle. On vaikea käsittää, miksi täytyy tehdä koko järjestön palkkaturvaan vaikuttavia sopimuksia kysymättä! Jäsenliittojen mielipidettä. Kukaan ei voi vakavissaan väittää, etteikö nykyinen indeksisidonnaisuus ole heikompi kuin edellinen, joka sekä oli heikko tasoltaan. Kun olemme sodan jälkeisellä kaudella siirtyneet 'A'-osin ylikompensaatiolla toimivasta automaattisesta indeksisidonnaisuudesta neuvottelujen varassa toimivaan indeksisidonnaisuuteen, niin tämä käsitys ei ole varmaankaan omiaan varoittamaan hintojen ja maksujen korottajia. Tehtyä ei kuitenkaan saa tekemättömäksi, joten en esitä mitään muutosta v:n 1955 toimintakertomuksen tekstiin, mutta uskon tulkitsevani kaikkien edustajien käsityksen, kun esitän toivomuksen, että yleistä palkkapolitiikkaa käsitävien sopimusten teossa ei saa olla niin kiire, ettei ehditä kysyä Helsingissä toimivien liittojen vastuunalaisten elinten mielipidettä. En epäile, ettei liiton jäsenistö olisi viime marraskuussa ollut valmis tukemaan SAK:n neuvottelijoita, jos he olisivat pyytäneet liittojen tukea edullisemman indeksisopimuksen aikaansaamiseksi. Olihan kaikkien tiedossa jo silloin, että pääomapiirit yhdessä kokoomuspuolueen kanssa vaativat palkkasäännöstelypäätöksen kumoamista. Tämä pääomapiirien vaatimus perustui nimenomaan siihen, että kriittiseni rajan indeksipolitiikka ei heitä enää tyydytä, vaan he vaativat suurempaa vapautta elintason alentamiseksi. Toivon, että tämä marraskuussa tehty virne ei toistuisi ja että SAK:n vastuunalaiset toimitsijat muistaisivat joka tilanteessa, että avoin ja kiinteä yhteistyö liittojen johtoon ja elimiin on menestyksellisen toiminnan eräs perusehto.

Samassa yhteydessä haluan puuttua erääseen hyvin ikävään asiaan. Saimme oman liittomme piirissä hyvin konkreettisesti havaita, miten suuri merkitys SAK:n neuvottelijainasenteella on työnantajiiin, silloin kun käydään neuvotteluja heidän kanssaan. Pääsihteeri Lindblomin puheenjohtamalla kertomusvuonna käydyissä liha-alan sopimusneuvotteluissa työnantajat saivat SAK:n *edustajilta tietää, että työnantajien erottamalla makkaratyöläisillä ei ole SAK:h tukea. Seurauksena oli se, että yli 10 makkaratehtaasta luottamusmiehiä ei otettu takai-

sin työhön. On tapahtunut sellaistaikin, että arvovaltainen pääsihteeri on ifr nostanut työnantajien läsnäollessa syyttämään työntekijöitä ja heidän järjestöään sopimuksen rikkomisesta. Kysymyksessä oli työntekijäin vaatimus 30 %:n urakkatakuusta. En esittele näitä epämiellyttäviä asioita siksi, että haluaisin määrättyjä henkilöitä merkittäväksi polttomerkillä, mutta kaikella ystävyydellä on sanottava, että ei luulisi olevan vaadittu liikaa, jos sanotaan, että jätetään perheidiat perheen piirissä selvitettäväksi ja työnantajien kanssa neuvottelevat kaikissa tapauksissa järjestyneiden työläisten edustajat. SAK:n arvovaltaa ei nimittäin vannaankaan kohenneta sillä, että työntekijäin järjestöjä ja jäseniä syytetään työnantajain läsnäollessa, vaikkapa siihen olisi perusteltua aihettakin. Päädyn jälleen siihen, että SAK:n edustajilta neuvotteluille tulee olla aikaa perehtyä työläisten aseisiin ja liittojen tukemiin vaatimuksiin. Täytyy olla intoa ja halua puolustaa työläisten tekemiä esityksiä toiminnassaan työläisten puolesta työnantajia vastaan.

Pääsihteeri Lindblom (SAK): Toveri Hautalan puheenvuorossa kiinnitettiin huomiota siihen muutokseen, joka indeksisidonnaisuusehdossa tapahtui ennen valtalain aikaansaamista, johonka saakka palkkojen indeksisidonnaisuus sisältyi palkkasäännöstelypäätökseen. Jo vuotta aikaisemmin työnantajat syksyllä 1954 kieltäytyivät hyväksymästä minkäänlaista palkkojen indeksisidonnaisuusehtoa ja ehkäpä on parempi sanoa, että he olivat valmiit hyväksymään ehdon, jonka mukaan olisi ollut oikeus tehdä rajoitettu korotusehdotus, jos indeksi olisi noussut määrättyyn pisteeseen. Mutta kun valtalaki kaatui ja oli odotettavissa sen kaatuminen, oli SAK:n johdolla velvollisuus käydä neuvotteluja indeksiehdosta ja me jouduimme silloin tekemään sopimuksen, joka on nyt voimassa kaikissa työehtosopimuksissa. Sopimus on huomattavasti parempi, kuiri syksyllä 1954 esitetty sopimus oli. Tässä suhteessa olisi aihetta kysyä, mihinkä esimerkiksi toveri Hautala olisi sitten ankuroinut koko indeksiehdon, kun kerran tilanne oli sellainen kuin se oli.

Toveri Hautala kiinnitti myös huomiota — kaikessa toveruudessa niinkuin hän sanoi — niihin neuvotteluihin, joita makkaratyöntekijäin osalta kävimme. On muistettava, että tässä tapauksessa osapuolet pyysivät, allekirjoittanutta toimimaan näissä neuvotteluissa molempien puolten hyväksymänä välitysmiehenä. Tällöin minun tehtävänäni oli pyrkiä vastakkaisten kantojen puitteissa etsimään sovitteluehto. Me voimme tässä seurassa sanoa, että Elintarvike- ja elintarviketeollisuuden Liitto oli sikäli heikolla asialla, että työntekijät olivat rikkoneet työehtosopimuksen ja sen mukaisesti heidän työsuhteensa oli katkaistu. Välitysehdotukseni mukaan työntekijöille olisi myöskin turvattu entinen työsuhde. Se liittyi muihin välitysehdotuksen yksityiskohtiin. Tätä ehdotusta Hautala neuvotteluissa ei hyväksynyt, ja sen mukainen kanta myöhemmin liiton taholta ilmoitettiin. Hyväksymisestä tieltäytyminen perusteltiin sillä, että välitysesityksen palkkoja koskeva ehdotus ei ollut liiton vaatimuksen mukainen. Tämä on aivan totta, mutta on syytä tässä yhteydessä sanoa, että myöhemmin liitto teki sopimuksen, jossa palkkaehdot eivät olleet sen kummempia kuin välitysehdotuksessakaan.

Isliitä tulee siihen syytökseen jonka hän heitti perheidiosta, niin minun täytyy sanoa, että jos liiton edustaja neuvotteluissa esittää väitteitä, jotka eivät ole totuuden kanssa yhtäpitäviä — se koskee periaatetta, onko meidän kunnioitettava sopimuksia ja sopimustekstiä vai ei — niin ainakin toistaiseksi minun ohjeeni on noudattaa sitä periaatetta, että ammattiyhdistysliitto kunnioittaa tekemiään sopimuksia, ja lausua käsitykseni siitä.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Luku VII hyväksyttiin.

Vuosikirjan loppuosa hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtaja: *Vuoden 1955 vuosikirja on tullut hyväksytyksi.*

Puhetta ryhtyi johtamaan E. P a l a n d e r.

Tilikertomukset vuosilta 1951—1956

Puheenjohtaja: Seuraa työjärjestyksen 6. kohta, tilikertomukset vuosilta 1951—1956.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK:n) sekä sen kustantamien lehtien, "Palkkatyöläinen" ja "Löntagaren" tilit ja tilikertomukset vuosilta 1951—1956 hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtaja: Koska tilikertomukset vuosilta 1951—1956 ovat tulleet yksimielisesti hyväksytyiksi, totean, että edustajakokous myöntää tilintarkastajain lausunnon perusteella työvaliokunnalle sekä valtuustolle vastuuvapauden toiminnasta ja tileistä toiminnan kyseellisiltä vuosilta.

Vastuuvapaus myönnettiin yksimielisesti.

Katsaus toimintaan vuoden 1956 aikana

Puheenjohtaja Eero Antikainen (SAK): Hyvät toverit! Kuluvan vuoden toiminnassa on hallitsevana kysymysryhmänä ollut maaliskuun yleislakko, siihen johtanut talouspoliittisten tapausten kulku sekä sen taloudelliset ja järjestölliset seuraukset.

Tämän tapahtumasarjan ensinäytökset sattuivat vuoden 1955 puolella, jolloin myös jo SAK:n valtuusto asetti vaatimukseksi, että taloudellisen valtalin kaataminen ja siitä mahdollisesti seuraavat hintapoliittiset ratkaisut eivät saa alentaa palkansaajien reaalista elintasoa. Vallitseva kehityssuunta näkyi heti kuluvan vuoden tammikuun alussa.

Vuoden vaihteessa toimeenpantiin vuokrien korotus vanhoissa taloissa ja lisäksi alkoi välittömästi liikettä hintarintamalla, niin että jo ilman maataloustuottajain tammikuun lopun hintaoffensiivia olisi tammikuun elinkustannusindeksi noussut pistelukuun 104.

Maataloustuottajain Keskusliiton 26. 1. toimeenpanemat hintojen korotukset johtivat tilanteen välittömästi sellaiseksi, että STAK:lla ei ollut mitään mahdollisuutta jäädä odottamaan eikä sivuuttaa tapahtumia vaihtololla. Tämä hintaoffensiivi merkitsi asiallisesti myöskin taloudellisen yhteistoimintaperiaatteen romahtamista, koska se pantiin täysin yksipuolisesti toimeen, ja vielä siten, että tuottajahintojen nostaminen, ei ollut niinkään suuressa määrin päätarkoituksena,

vaan pyrittiin samalla subventioiden poistolla talouspoliittiseen provokaatioon ja hyökkäykseen palkansaajien jo muodostunutta elintasoa vastaan.

SAK esitti välittömästi neuvottelutarjouksen. Pyrimme tässä vaiheessa ensin välittömään kosketukseen työnantajien kanssa, mutta tällä taholla ei näyttänyt olevan etenemisen mahdollisuuksia. Työnantajat asettuivat jyrkästi sille kannalle, että erilliskorotuksen suorittaminen olisi merkinnyt samalla sitä, että palkkojen tuottavuuskorotuksista olisi pitänyt työehtosopimuksen solmimisen yhteydessä luopua. Lisäksi pidettiin heidän tahollaan ehdottomana ratkaisun edellytyksenä, että työnantajat olisivat saaneet täyden kompensaaation palkkojen korotuksista mm. työnantajien lapsilisämaksun poistamisen ja yhtiöveron huomattavan alentamisen muodossa. Neuvottelut katkesivat tässä vaiheessa ja 8. päivänä helmikuuta pidetyssä SAK:n työvaliokunnan kokouksessa saatettiin julkisuuteen tiedoitus, joka samalla merkitsi SAK:n valtuuston koolle kutsumista. Tämä tiedoitus kuuluu seuraavasti:

"Sen jälkeen kun neuvottelut erillisestä palkkakompensaatista elinkustannuksiin vaikuttavien hintojen korottamisen johdosta Suomen Työnantajain Keskusliiton ja SAK:n välillä tuloksettomina katkesivat, on SAK:n työvaliokunta käsitellyt näin syntyntä tilannetta ja tiedottaa päättäneensä ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

1. SAK kääntyy välittömästi hallituksen puoleen ja esittää: että hallitus kaikkia toimenpiteitä käyttäen vaikuttaisi siihen, että tammikuun 1 päivän jälkeen toimeenpannut hintojen ja maksujen korotukset palkansaajien elintasoa alentavina ja inflatiota aiheuttavina peruutetaan. Jos näin tapahtuu kuluvaan helmikuun 15 päivään mennessä, ilmoittaa SAK olevansa puolestaan valmis neuvottelemaan kaikista talouspolitiikkamme ohjelmakysymyksistä, kuitenkin edellyttäen, ettei mahdollisilla myöhemmilläkään toimenpiteillä aiheuteta palkansaajien elintason alentamista.

2. SAK:n työvaliokunta kutsuu keskusliiton valtuuston koolle helmikuun 16 päiväksi käsittelemään tilannetta, ja on päättänyt esittää valtuustolle, että ellei SAK helmikuun 15 päivään mennessä ole saanut ilmoitusta elinkustannusten palauttamisesta tammikuun 1 päivänä vallinneelle tasolle tai ellei vaihtoehtoisesti siihen mennessä ole hyväksytty SAK:n esittämää palkkakompensatiota, SAK:n valtuusto hyväksyisi työvaliokunnan päätöksen yleislakon aloittamisesta valtuuston määräämästä päivästä alkaen."

Tämän tiedonannon antamisesta tehty päätös työvaliokunnassa oli yksimielinen. Sen edellyttämä asian tiedoksi saattaminen maan hallitukselle tapahtui pääministerille 9 päivänä helmikuuta jätetyn kirjelmän muodossa. Tällä tiedonannolla käännyttiin siis sekä valtioneuvoston että työnantajain puoleen. SAK ei halunnut tässä vaiheessa sulkea sen paremmin hinnanalennusten kuin palkkojen erilliskorotustenkaan tietä. Tämän tiedonannon valossa kumoutuu myös itsestään kaikki väitteet siitä, että SAK olisi kiirehtinyt muka liikaa, eikä olisi suonut mahdollisuuksia neuvottelujen loppuun saattamiselle.

Hallitus asetti keskuudestaan ministerivaliokunnan pohtimaan tilanteen ratkaisumahdollisuuksia. Niinpä helmikuun 15 päivänä kokoontuvalle SAK:n valtuuston kokoukselle voitiin hallituksen taholta pääministerin kirjeellä ilmoittaa, että eduskuntaryhmät ovat alustavissa neuvotteluissa suostuneet rajoitettujen hintasäännöstelyvaltuuksien myöntämiseen. Asian luonteesta johtui kuitenkin, että tässä vaiheessa ei voitu enää uskoa, että näiden rajoitettujen valtuuksien turvin olisi voitu palauttaa vuodenvaihteen hintatilannetta. Joka tapauksessa olj tilanne valtuuston kokoontuessa sellainen, että työvaliokunnan antaman viikon määrärajan kuluessa ei kumpaakaan asetettua vaihtoehtoa oltu toteutettu. SAK:n valtuusto asettiikin yksimielisesti yleislakon uhkan vahvistamisen kannalle. Kokouksen julkilausumassa sanottiin ram. seuraavaa: "SAK:n valtuusto toteaa, että palkansaajaväestön yhteisvastuullista ja sovinnollista suhtautumistapaa

talouspoliittisiin kysymyksiin ei ole haluttu ottaa huomioon. Saman yhteisvastuullisuuden ja sovinnollisuuden puutteen tähden on SAK ennenkin joutunut antamaan yleislakkovaroituksen. SAK:n asenne on ollut ja on vain välitön seuraus siitä vastuuttomuudesta, jota maassa on jo aikaisemmin ja jälleen kerran tuottaja- ja yrittäjäpiirien taholta osoitettu. Suomen järjestäytyneet palkansaajat eivät voi tehdä tilanteesta ja tapahtumista muuta johtopäätöstä kuin sen, että sitä talouspoliittista kurinalaisuutta, johon SAK pyrkii, ei ole vielä kukaan muiden yhteiskuntapiirien taholla oivallettu.

SAK:n valtuusto toteaa, että niitä koko kansalle ja erityisesti palkansaajana kuluttajaväestölle tärkeitä talouspoliittisia ratkaisuja, joita SAK:n työvaliokunta 8. 2. 1956 esitti vaatimuksissaan, ei ole asetettuun määräpäivään mennessä saatu aikaan.

Tämän vuoksi SAK:n valtuusto julistaa yleislakon maassa alkavaksi maaliskuun 1 päivänä, ellei keskusliittoa tyydyttävää ratkaisua ole tähän määräaikaan mennessä tapahtunut. Yleislakon rajoista ja muista asiaan liittyvistä seikoista tulee SAK:n työvaliokunta antamaan myöhemmin jäsenistölleen ja julkisuutta Varten tiedoituksen."

SAK:n valtuuston kokouksen jälkeen oli joitakin neuvottelukosketuksia niin maan hallituksen kuin Työnantajain Keskusliiton kanssa. Näissä neuvotteluissa ei kuitenkaan tullut mitään oleellista uutta esille. Suomen Työnantajain Keskusliiton taholla soudettiin ja huovattiin. Eräässä neuvotteluvaiheessa näytti jo siltä, että on olemassa ilmeisiä mahdollisuuksia neuvottelujen ratkaisun syntymiselle, mutta helmikuun lähestyessä loppuaan heidän taholtaan vedettiin takaisin jo kaikki aikaisemminkin tehtyt myönnytykset. Näin tilanne oli se, että hallitus ja pääministeri ilmoittivat helmikuun viimeisenä päivänä, että hallituksen taholta ei ole mitään tehtävissä tilanteen selvittämiseksi ja SAK:n esittämien vaatimusten toteuttamiseksi.

Maataloustuottajain Keskusliiton hallitus oli kokoontunut 10 päivänä helmikuuta ja saattoi julkisuuteen tiedoituksen, jossa ilmoitettiin, että jos SAK ryhtyy yleislakkoon pakottaakseen alentamaan maataloustuotteiden tuottajahintoja ja ajaakseen lävitse sellaisia palkankorotuksia jotka välittömästi tai välillisesti heikentävät maatalouden taloudellista asemaa, maataloustuottajaväestön on pakko yhtyä SAK:n aloittamaan yleislakkoon maataloustuotteiden luovutuksen osalta.

Henkisen Työn Keskusliiton taholta annettiin ymmärtää, ettei se tule yhtymään yleislakkoon, vaan sensijaan tämän järjestön taholta suositeltiin tilanteen selvittämistä valtion tuloveroja lieventämällä. Tätä tietä ei ollut kuitenkaan minkäänlaista mahdollisuutta elinkustannusten nousun kompensoimiseen keski- ja pienituloisten palkansaajaryhmien osalta.

SAK:n taholta todettiin julkisuudessa 28 päivänä helmikuuta, että vaatimusta hintojen alentamiseksi ei oltu toteutettu eikä myöskään työnantajapuolella oltu suostuttu vaatimukseen erillisestä palkkojen korotuksesta. Tiedonannossa todettiin, että ellei viimevaiheessa tosin ilmoiteta, toisin sanoen, ellei viime hetkessä tapahdu myönteinen neuvottelukäänne, alkaa yleislakko SAK:n lakko-ohjeiden puitteissa koko maassa, aikaisemmin määrättyä ajankohtana. Neuvottelukosketusta ylläpidettiin aivan viimeisille tunneille saakka, mutta mitään uutta asiaan vaikuttavaa ei tullut esiin, ja niin ollen yleislakko alkoi maaliskuun 1 päivänä kello 6 00; Maataloustuottajain keskusjärjestöt ilmoittivat samanaikaisesti keskeyttävänsä maataloustuotteiden ja halkojen luovutukset.

Varsinkin lakon alkuvaiheessa esiintyi SAK:n yksityiskohtaisia lakko-ohjeista huolimatta jonkin verran sekaannusta lakon rajojen suhteen. Kokonaisuuteen katsoen kaikki pulmat saatiin kuitenkin tyydyttävästi ja asianmukaisessa järjestyksessä varsin pian kuntoon.

Uuden tasavallan presidentin astuttua virkaansa lakon alkamispäivänä,

muodostettiin uusi hallitus 5 päivänä maaliskuuta. Samana päivänä lopetettiin Maataloustuottajain Keskusliiton julistama luovutuslakko, koska lakon käytännöllinen toteuttaminen oli tuottanut suuria vaikeuksia ja koska maataloustuottajat katsoivat uuden hallituksen hallitussopimukseen sisältyvän maataloustulopäätöksen tässä vaiheessa tyydyttävän tuottajahintojen vaatimuksia. Asiallisesti tämä kuitenkin merkitsi täyttä perääntymistä, koska luovutuslakko oli nimenomaan julistettu palkankorotuksen estämiseksi.

Yleislakko jatkui koko maassa palkansaajien järjestökurille tunnustusta ansaitsevalle rauhallisuudella ja määrätietoisuudella. Tuotannon avainasemassa ei esiintynyt myöskään rikkuruutta. Koko teollisuus ja rautatieliikenne sekä useimmat muut olivat SAK:n lakko-ohjeiden puitteissa käytännöllisesti katsoen 100 prosenttisesti lakossa. Huomattavat vaikeudet koskivat itse asiassa vain maantiliikennettä. Tästä oltiin myös SAK:n työvaliokunnan ja ammattijärjestöjen piireissä oltu jo etukäteen tietoisia. Maantiliikenne on aivan ratkaisevalta osalta yksityisten pienyrittäjien valvonnassa ja toisaalta polttoaineen jakelu on ollut huonosti järjestäytynyt ala ja jakeluyhtiöt suurella määrällä ulkomaisen pääoman hallinnassa.

4 päivänä maaliskuuta annettiin SAK:n taholta kaupunkien ja kauppaloitten kunnallisille elimille kehoitus lopettaa sähkövirran jakelu niille öljy-yhtiöille, jotka jakoivat polttoainetta keskuslakkotoimikunnan ohjeiden vastaisesti myös; lakon alaisille kulkuneuvoille. Eri puolilla maata sattui myös mielenosoituksia niitä polttoaineen jakeluasemia vastaan, jotka rikkoivat polttoaineen jakelusta annettuja ohjeita. 6 päivänä maaliskuuta asetti hallitus sovittelulautakunnan tekemään ratkaisuesityksiä yleislakon lopettamiseksi. Tämän lautakunnan toimesta pidettiin viikon ajan päivittäin yhteyttä SAK:hon ja Suomen Työntantajain! Keskusliittoon tilanteen selvittämiseksi. Samana päivänä neuvoteltiin valtioneuvoston, SAK:n ja öljy-yhtiöiden kanssa sopimuksen aikaansaamisesta polttoaineen jakelusta ja päädyttiin valiaikaratkaisuun, jonka mukaan seuraavana päivänä maassa ei jaettu polttoainetta lainkaan, jonka aikana SAK ja öljy-yhtiöt neuvottelivat uudesta jakelujärjestelmästä. Maaliskuun 8 päivänä SAK ja öljy-yhtiöt tekivät hallituksen suosituksesta sopimuksen, jonka mukaisesti bensiiniä jaettiin puolet normaalista määrästä ja ensisijaisesti lakosta vapaisiin kuljetuksiin.

Yleislakon sovittelulautakunta jätti maaliskuun 12 päivänä täsmällisen esityksen yleislakon lopettamissopimukseksi. Esitys sisälsi 12 markan erilliskorotuksen palkkoihin sekä sen, että työmarkkinajärjestöjen keskusliiton ns. marraskuun indeksisopimus olisi tarkistettu pistelukuun 107. Samassa yhteydessä olisi tullut kuitenkin sopia siitä, että työehtosopimusten yhteydessä ei toimeenpanna minkäänlaisia palkkojen tuottavuuskorotuksia ja että ne työalat, jotka olivat jo saaneet tätä vastaavan palkankorotuksen, eivät olisi saaneet mitään erilliskorvausta. Tämän kaiken ehtona lisäksi olisi ollut se, että työntantajain lapsilisämaksu olisi alennettu 4 %:sta 1 %:iin ja edelleen olisi omaisuusvero alennettu ja poisto-oikeutta huomattavasti lievennetty. Ottaen huomioon myös normaalien palkkojen tuottavuuskorotusten poisjääminen olisi näiden lievennysten merkitys teollisuudelle ollut vähintään yhtä suuri kuin 12 markan palkkojen korotusta merkitsevä lisäkustannus.

Väliesitys ei sellaisenaan merkinnyt mitään oleellista muutosta niihin mahdollisuuksiin, jotka olivat olleet tiedossa jo ennen lakon aloittamista, mutta jotka mahdollisuudet neuvottelujen kuluessa oli poistettu työntantajain toimesta. Välitysesitys hylättiin yksimielisesti SAK:n työvaliokunnassa. Sensijaan Suomen Työntantajain Keskusliiton hallitus oli ehtinyt jo tehdä hyväksyttävän päätöksen. Yleislakon sovittelulautakunta ilmoitti seuraavana päivänä lopettavansa välitystoiminnan. SAK:n työvaliokunnan tekemän päätöksen mukaan ilmoitettiin: maaliskuun 15 päivänä, että ellei neuvotteluissa saavuteta SAK:ta tyydyttävää.

tulosta 18 päivään maaliskuuta kello 18 00 mennessä, lopetetaan seuraavana päivänä teollisuuslaitosten ja niiden konttorien lämmitys sekä aloitetaan teollisuuslaitosten erikoisuunien jäähdytys.

Seuraavana päivänä, maaliskuun 16:mnesta, muodostui historiallinen. Koko maassa toimeenpantiin samanaikaisesti suuria mielenosoitusmarsseja, jotka joukkovoiman osoituksena ja myöskin järjestyneinä melenosoituksina ylittivät kaiken sen mitä meidän maassamme on aikaisemmin nähty. Tilannetta järjestettiin edelleen myös sillä, että SAK sanoi seuraavana päivänä irti polttoaineen jakelusopimukset jotka eräät öljy-yhtiöt olivat useaan otteeseen rikkoneet, ja julisti maan kaikkien öljy-yhtiöitten keskusvarastot saartoon.

Hallitus oli jo ennen tätä saattanut osapuolet välittömään yhteyteen, ja toisaalta lakon kiristämistoimenpiteet, toisaalta joukkomielenosoitukset olivat, voimme sanoa, kypsyttäneet yleistä ajattelua ja myös työnantajain mielialoja. Maaliskuun 18 päivänä tehtiin hallituksen taholta kello 16 30 ensimmäinen sovitteluesitys, joka sisälsi muissa kohdissa suunnilleen ne ehdot, joilla lakon lopettamissopimus sitten syntyi, mutta olisi merkinnyt palkankorotuksen määräämistä naispuolisten työntekijöiden osalta 10 markaksi tunnilta sekä uudiksi palkkojen indeksiehdon perusluvuksi tuntematonta huhtikuun elinkustannusindeksitasoa.

Näistä syistä SAK:ri työvaliokunta joutui vielä tämänkin esityksen hylkäämään. Seuraavana yönä klo 1 esitti hallitus toisen välitysesityksensä, jossa äsken mainitut epäkohdat oli korjattu-SAK:n vaatimusten mukaisiksi. Hallitus ilmoitti samalla, että mikäli osapuolet eivät tätä toista välitysesitystä hyväksy, se katsoo mahdollisuutensa asiassa loppuunkäytetyksi, joka olisi merkinnyt hallituksen eroa. Tämä välitysesitys hyväksyttiin samana yönä alustavasti molempien osapuolien neuvottelijoiden toimesta. Sen perusteella allekirjoitettiin SAK:n ja Suomen Työnantajain Keskusliiton neuvottelijoiden välillä tunnettu yleislakon lopettamissopimus, jata minä en tässä ajan voittamiseksi ryhdy lävitse käymään.

Hallitus joutui osuutenaan yleislakon lopettamiseen lupaamaan nyttemmin toteutetun työnantajain lapsilisän alentamisen 4 %:sta 3 %:iin, samalla kun osekeyhtiöiden ja yhteisöjen tulovero palautettiin ennen vuotta 1955 voimassa olleeseen 32 %:iin ja omaisuusvero 8 %:iin. Edelleen saadaan irtaimesta käyttöomaisuudesta tehdä toistaiseksi 20 %:n suuruiset arvon vähennykset, ja osake-
tulujen kaksinkertaista verotusta lievennettiin myöntämällä osinkotuloista tietty proseattivähennys.

Näiden toimenpiteiden rahallista vaikutusta on osittain vaikea arvioida, mutta kuluvan vuoden osalta se tulee olemaan n. 7 miljardia markkaa. Tällainenkin arvioluku on jonkinverran kyseenalainen, koska ei ollut lainkaan varmaa, olisiko esim. yhtiöiden verot tätä vuodelta vielä peritty entisen suuruisena korotettuna verona.

Hallitus antoi myös lupauksen hintasäännöstelyn osittaisesta palauttamisesta, ja maaliskuun viimeisenä päivänä palautettiin hintasäännöstelyn piiriin 38 tarvikkeen hinnat sekä 9 maksua, jotka muodostavat elinkustannusindeksin tavara-valikoimasta noin kolmanneksen. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että se lupaus, jonka hallitus joutui antamaan tämän maan tuotantoelämälle, ei ole ollut SAK:ii neuvottelijoiden eikä myöskään SAK:n työvaliokunnan käsiteltävänä eikä hyväksymänä, Vaan asia on riippumaton, hallituksen ja tämän maan teollisuuspiirien välinen sopimus.

Yleislakko oli päättynyt asiallisesti ottaen niiden vaatimusten lävitseviemiseen, jotka lakon tavoitteiksi alusta alkaen oli asetettu. Lakon tulokset eivät suinkaan rajoittuneet yksinomaan palkkapolitiikkaan. Lakon järjestölliset seuraukset ehkä voidaan arvioida vielä merkityksellisemmiksi. Oli selvää, että yhteiskunnassamme oli lakon jälkeen -välittömästi monenlaisia tunnelmia ja että lakon oikeudellisesta kulusta ja päätöksestä katkeroitunut porvaristo ei säästännyt eikä vielääkään ole

säästänyt keinoja eikä kunnioittanut sopivaisuuskäsitteitä sen paremmin kuin totuuttakaan hyökätessään järjestöämme vastaan lakon päätyttyä. Sitten kun kirjatyöntekijäin erillinen palkkataistelu päättyi maaliskuun 22 p:nä ja porvarilliset sanomalehdet ja aikakausjulkaisut pääsivät jälleen ilmestymään, sai SAK ottaa vastaan ehkä voimakkaimman parjauskampanjan, mitä lehdistössämme on koskaan käyty. Meidät on haluttu leimata demokratian vihollisiksi, ja lakkolaiset SAK:n johdosta puhumattakaan ovat vähintään puolirikollisia aineksia tämän propagandan mukaan.

Eri puolilla maata alkoivat silloin laajat kuulustelut, jotka ovat jatkuneet tähän päivään saakka. Kuulustelujen aiheeksi näytti ja näyttää riittävän se, että on osallistuttu lakkoon tai oltu lakkotoimikunnan jäseniä taikka muita lakkotoimikunnan valtuuksilla varustettuja luottamushenkilöitä. Myös syytteitä on nostettu aivan selvästi sellaisissakin tapauksissa, joissa ei ole mitään sellaista tapahtunut, joka rikoslain mukaan olisi rangaistava teko. SAK:n taholta on useaan otteeseen käännytty myöskin maan hallituksen puoleen ja esitetty sellaisten kuulustelujen lopettamista ja syytteiden peruuttamista, joihin ei mitään rikollista sisälly. Tähän asti ei tämä ole kuitenkaan johtanut meidän esittämiimme tuloksiin. Olemme riittävän selvästi ilmoittaneet ja tehneet myöskin, itsellemme selväksi, että SAK ei jole eikä tässäkään vaiheessa puolusta rikollisuutta. Mutta kuulustelut, syytteet ja eräät jo annetut tuomiotkin on eräissä tapauksissa annettu sellaisilla perusteilla, joita vastaavia ennakkotapauksia ei meidän oikeuslaitoksemme ai; kaisemmin ole tuntenut. Viitattakoon tässä vain mm. siihen, että lapualaisvuosina, jolloin tapahtui esim. yksilönvapauden loukkaamista todella huolestuttavassa määrin, ei siihen syyllistyneitä juuri oikeuslaitoksemme taholta vaivaututtu edes kuulustelemaan. Eräät yksityistapaukset asettavat jopa kyseenalaiseksi todellakin maassa vallitsevan oikeusturvan. Oikeuslaitoksemme nähtävästi sisältää vieläkin sellaisia piirteitä, jotka on katsottava todellakin eräänlaiseksi vaaraksi demokratiallemme ja myöskin vaaraksi valtiojärjestyksellemme ja jotka osoittavat, että suuresta mainostuksesta huolimatta ei oikeuslaitoksemme täytä vielä sitä kypsyy- ja kehitystasetta, joka on länsimaisen oikeuskäsityksen ja sen nykyisen tason mukainen.

Asetettu kuukauden määräaika työehtosopimusten solmiamiselle osoittautui käytännössä liian lyhyeksi. Tärkeimmistä pääsopimuksista saatiin, oikeastaan vain raskaan metalliteollisuuden työehtosopimus allekirjoitetuksi määräajan kuluessa. Vapun molemmilla puolilla saatiin kuitenkin sopimus toisensa jälkeen nopeasti päätökseen, niin että kesäkuun alkuun mennessä olivat itse asiassa kaikki alat jo uudelleen sopimusten piirissä. Työehtosopimuskenttä käsittää meillä nykyisin kaikkiaan lähes 90 eri työehtosopimusta, joiden piirissä on järjestäytyneiden työnantajain palveluksessa noin 400 000 työntekijää. Tuottavuuskorotuksen soveltaminen palkkaperusteisiin ei tuottanut millään alalla ylipääsemättömiä vaikeuksia, ja voidaan todeta, että soveltaminen on kulkenut eri sopimuksissa melko yhtenäistä linjaa ja noudattaen yleislakon lopettamisopimukseen liittyvän pöytäkirjan suositusta. Sopimusten uudistamisen yhteydessä päästiin myös useimpien sopimusten kohdalla eteenpäin joissakin erikoiskysymyksissä. Niinpä eräissä sopimuksissa saatiin aikaan kesätyöajan lyhennyksiä • ja eräissä toisissa parannettiin aikatyöjärjestelmää. Edelleen saatiin aikaan parannuksia palkkaryhmiänsä nähden, työkalukorvausten suhteen, matkapäivärahasäännöksiin jne.

Oman lukunsa muodostaa valtion viran- ja toimenhaltijain palkkakysymyksen järjestely. Lakosta irti sanoutuneiden, meidän sanontaamme käyttäen keltaisten, järjestöjen, kuten Akavan ja Virkamiesliiton, toimesta esitettiin jo lakon aikana ja sen jälkeen, että ne eivät voi tyytyä SAK:n vaatimusten merkitsemään ratkaisuun, siihen ratkaisuun, jonka SAK ja sen jäsen joukko öliivä.1 aikaansaaneet myös SAK:n ulkopuolella olevia palkansaajia varten. Varsinkin

korkeampipalkkaiset virkamiehet ovat toimineet aktiivisesti saadakseen palkan-
korotuksen kononaan prosentuaaliseksi, ja liikkuiivat heidän vaatimuksensa
alkuun 11—16%/o:n tasolla. On täysin ymmärrettävää, että SAK:hon ja Valtion-
virkailijain Yhteisjärjestöön kuuluvat liitot eivät voineet tällaista kehitystä sallia.
SAK:n ehdottoman asenteen tuloksena loppujen lopuksi olikin, että hallituksen
päättökseksi tuli kaikille varan- ja toimenhaltijoille 2 400 mk:n kuukausikorotus
sekä tämän lisäksi 3 %/o:n tuottavuuslisä. Akava on ratkaisuun tyytymättömänä
julistanut toimialaansa kuuluvat valtionvirat hakusaartoon. Niinkuin tiedämme,
Sillä ei kuitenkaan ole ollut käytännössä sanottavaa merkitystä. Asia vielä loppu-
osaltaan tälläkin hetkellä on ratkaisemattomana, ja yhtä paljon kuin varsinainen
reaalinen palkankorotus tässä taistelussa merkitsevät myöskin virkamiesjärjestöjen
ideologinen pyrkimys pyrkiä väheksymään SAK:n tässä maassa aikaansaamaa
ratkaisua myöskin virkamieskunnan hyväksi.

Ennen kuin ryhdymme tarkastelemaan talouspoliittista kehitystä yleislakon
jälkeen, lienee syytä todeta, että suhdanteet ja talouselämän reaaliteikijöiden
kehitys eivät anna aihetta maassa huolestumiseen. Yleismaailmallinen korkea
Suhdanne jatkuu edelleen, eikä tällä hetkellä ole suinkaan näkyvissä mitään
erikoisen hälyttäviä merkkejä suhdannekäänteestä. Vientimme osalta on tilanne
sellainen, että paperin ja selluloosan kysyntä on jatkuvasti suurempi, kuin mitä
meidän toimituskykymme edellyttää ja että hintataso on säilynyt vakanaa ja
jopa jonkin verran kiinteytynytkin. Sen sijaan sahatavaran suhteen on ollut
huomattavia vaikeuksia, ja kuluvan vuoden ensimmäisten kuukausien saha-
tavaran myynnit ovatkin vain noin puolet normaalista myyntimäärästä. Mark-
kinoilla kuitenkin hartaasti odotetaan elpymistä, joskin sahatavaran vientihinnat
kaikesta päättäen, tulevat olemaan laskusuunnassa. Tammi- helmikuun teollisuus-
tuotanto oli meillä uudella ennätystasolla eli noin 10 %/o suurempi kuin viime
vuonna samaan aikaan. Maaliskuu merkitsi luonnollisesti lakon vuoksi huomatta-
vaa takaiskua ja tuotannon määrä supistui vähempään kuin puoleen normaalista,
mutta jälleen huhti- kesäkuussa on saavutettu tammi- helmikuun korkea tuotanto-
taso ja jopa se on ylitettykin. Tämä merkinnee myöskin sitä, että lakon mene-
tyksistä huolimatta meillä on edelleen kaikki mahdollisuudet normaaliin kansan-
tulon, nousuun myöskin kuluvana vuonna. Lakon merkitsemä kansantulon tappio
arvioidaan noin 13 miljardiksi markaksi, mutta varsin useilla tuotannon aloilla
on suuria mahdollisuuksia tämän tappion kiinnisaamiseksi ja peittämiseksi tuo-
tanta tehostamalla.

Yleislakon lopettamisen henki edellytti sen tulonjaon säilyttämistä, joka
lakkoratkaisulla palautui ja luotiin. Ennen muuta oli katsottava edellytykseksi,
että helmikuun hintataso säilyisi ja että niin ollen myöskin elinkustannusindeksi
ei kohoaisi pisteluvun 107 tasosta suurella määrin. Tällaisen tasapainotilan
muodostuminen oli perusehto, jotta tapahtuneilla ratkaisuilla olisi se arvo, jonka
myös kokonaisuuden etu vaatii. Tältä pohjalta katsoen myös työn tuottavuuden
perusteella solmitut palkkasopimukset ovat täysin realistisella ja perustellulla
pohjalla, koska työntuottavuuden nousu on meillä viime aikoina vuotta kohden
ollut keskimäärin 3 % ja * koska esim. vuodesta 1951 lähtien ovat reaalin
palkkakehitys ja työntuottavuuden nousu pysytelleet suurinpiirtein tasassa, joskin
työntuottavuus on noussut hieman nopeammin kuin teollisuustyöväen palkat.

Lakon lopettamissopimuksen solmimisen aikana oltiin varsin hyvin selvillä
myös siitä, että valtion taloudessa on kuluvana vuonna odotettavissa Vaikeuksia.
Nämä vaikeudet periytyvät sellaisinaan ja suurelta osin viime vuoden puolelta,
ja jo vuoden vaihteessa tehtiin arvioita, että mikäli valtion tuloja ei lisätä
tai menoja supisteta, muodostuu kuluvan vuoden valtiontalous noin 10 miljardia
markkaa alijäämäiseksi. Varsinaista lakon johdosta aiheutunutta valtiontalouden
lisärasitusta oli vain noin 5 miljardia markkaa, koska on huomattava, että
maaliskuussa kertymättä jääneet verotulot tolevat muodossa tai toisessa valtion

kassaan myöhemmin. Keväällä tehtiin joka tapauksessa pessimistisiä laskelmia siitä, että valtiontalous tulee kuluvana vuonna osoittamaan noin 20 miljardia markkaa alijäämäisyyttä. Näille laskelmille ei olisi kuitenkaan SAK:n käsityksen mukaan tullut antaa niin suurta arvoa, kuin mitä niille loppujen lopuksi käytännössä annettiin. Tosiasiaan on se, että meillä on säännöllisesti joka vuosi oltu liian kärkeäitä kevätkaudella esittämään mustamaalauksia valtiontalouden tilasta, ja kun tilivuosi on sitten loppunut, niin onkin huomattu, että tulot ovat kasvaneet odotettua nopeammin ja mitään alijäämää siinä mielessä ei ole säännöllisesti syntynyt. Joka tapauksessa on katsottava kahtalokkaaksi, että valtion talouden tasapainottamiseksi lähdettiin niin jyrkkiin toimenpiteisiin, että ne merkitsivät huomattavaa välittömien elinkustannusten nousua ja erikoisesti kohtalokasta esimerkkiä koko yksityiselle hintasektorille. Valtiontalouden tasapainottamiseksi suoritettiin huhti- toukokuussa erillisiä toimenpiteitä siinä määrin, että niiden yhteisvaikutus tulee kuluvan vuoden osalta olemaan noin 20 miljardia markkaa ja ensi vuonna kaikesta päättäen noin 30 miljardia markkaa. Toukokuun indeksissä oli näiden vaikutus jo noin 1,2 pistettä, ja myöhemmin pääasiassa kesäkuussa vaikuttavat toimenpiteet tulevat nostamaan elinkustannusindeksiä edelleen 0,6 pistettä. Merkittävimmät näistä olivat sokerin hinnannousu, joka kaikkine heijastusvaikutuksineen mm. makeisten ja keksien hinnan osalta vaikuttanee lähes 0,8 pistettä. Alkoholiuomien hinnannousun vaikutus on puolestaan noin 0,2 pistettä, margariinin 0,13 pistettä, rautatie-tariffien 0,2 pistettä, koulu- ja sairaalamaksujen 0,23 pistettä. Toukokuun elinkustannusindeksiin vaikuttavat lisäksi jo sängen lukuisi, yksityisen hintasektorin osalta tapahtuneet hinnannousut, kuten mm. ruokaleivän, kahvileivän, sanoma- ja aikakauslehtien, sähkövirran, eräiden vaatetustarvikkeiden, kalan ja lihan hintojen kohoaminen. Huhtikuun elinkustannusindeksi osoitti pistelukua 108,1. Toukokuun indeksi nousi yllämainituista syistä pistelukuun 109,7 eli pyöristettynä pistelukuun 110. Tarkkoja ja varmoja arvioita kehityksestä kesäkuun ja lähikuukausien osalta ei tietenkään voida vielä suorittaa, mutta tiedossa on nyt jo runsaasti tekijöitä, jotka kaikesta päättäen merkitsevät hintojen nousun jatkumista. Eräiden valtion asianomaisten viranomaisten suorittaminen ennakkolaskelmien mukaan tulevat kesäkuussa vaikuttamaan elinkustannusindeksiä nostavasti rautatiemaksujen ja linja-automaksujen ohella mm. lihan hinnan jatkuva nousu, lämmityskustannusten ja sairaalamaksujen nousu sekä erät pienemmät hinnannousut elintarvikkeiden kohdalla. Näitä tosin osittain kompensoi kananmunien ja kalan kausiluontoinen hintojen aleneminen. Kokonaisvaikutus muodostunee joka tapauksessa sellaiseksi, että indeksi kuluvan kuun aikana nousee edelleen noin 0,3—0,4 pistettä. Ennakoarvioiden mukaan tulee tämä kehitys edelleen jatkumaan heinäkuussa. Huomattavimmat silloin vaikuttavat hintojen nousut tulevat tapahtumaan tekstiilituotteiden kohdalla, joiden osalta on jo myönnetty oikeus hinnantarkistuksiin. Huomattavana tekijänä tulee viimeistään ensi kuussa mukaan myös kuljetuskustannusten kohoamisen heijastuminen vähitellen lähes kaikkien tarvikkeiden hintoihin. Laskelmien mukaan tulee heinäkuun indeksi osoittamaan pistelukua 111. Elokuussa on edelleen odotettavissa hintojen kausi-luontoista nousua mm. useiden ruokatarvikkeiden kohdalla sekä niissä tekstiili-tarvikkeissa, joiden hinnat eivät vielä ole heinäkuussa indeksiin vaikuttaneet.

Tällä hetkellä emme vielä tiedä, osoittaako elokuun indeksi pistelukua 111 taikka pistelukua 112. Jälkimmäinen merkitsisi suoraan SAK:n ja Suomen Työn-antajan Keskusliiton välisen indeksisopimuksen merkitemän palkkojen tarkistus-menettelyn aloittamista. Todellisuudessa «on asia kuitenkin niin, että mikään tällainen vaa'ankieliasetus ei tule suuria merkitsemään. On nim. olemassa eräs tekijä, jonka vaikutus muodostuu huomattavaksi heti syyskuun alussa, jos mihinkään talouspoliittiseen sopimukseen ei tätä ennen päästä. Voimassa olevan maataloustulopäätöksen mukaan joudutaan nimittäin, mikäli maataloustulo-;

päätöksen kirjaimesta pidetään kiinni, toteuttamaan syyskuun alusta lukien maataloustulon korotus. Tässä vaiheessa on tuskin mitään mahdollisuuksia maataloustulon korottamiseen muulla tavoin kuin ainakin pääasiassa tuotteiden kuluttajahintoja nostamalla. Ennakkolaskelmien mukaan tulee korotus olemaan 7—8 miljardia markkaa eli noin 8 % maataloustulosta sellaisenaan. Tämän vaikutukset elinkustannusindeksiin tulevat toteuttamistavasta riippuen olemaan 0,8—1,5 pistettä. Todennäköinen indeksitilanne on silloin se, että syyskuun elinkustannusindeksi tulee osoittamaan pistelukua 113—114, jolloin palkkakompensointi indeksisopimuksenkin mukaan tulee olemaan jo väistämätön.

Voidaan tietenkin järjeillä sillä, että indeksisopimuksen määräämän määrääjän mennessä umpeen syyskuun lopussa on lopullisesti ja virallisesti tiedossa vasta elokuun indeksiluku, jonka suhteen ei ole varmuutta, ylittääkö se tämän 112 pisteen polttorajan vai ei ylitä. Mutta kuten jo edellä todettiin, tämä on siltikin toisarvoinen kysymys, sillä syyskuun hinnankorotusten vaikutus on täysin luotettavasti selvitettävissä jo syyskuun aikana ja yleislakon päättymissopimus hengeltään tarkoittaa tosiasiassa tapahtunutta elinkustannusten nousua eikä suinkaan sitä, että joku indeksiluku on ehditty virallisesti julkaista.

Näillä näkymillä on asia sellainen, että ellei SAK:ltä tyydyttävää kokonaisratkaisua hintojen ja palkkojen tasapainon palauttamiseksi saada aikaan syyskuuhun mennessä, tietää se viimeistään mataloustulopäätöksen soveltamisen merkitsevän hinnankorotusten jälkeen indeksin olemista sellaisessa pisteluvussa, että elinkustannusten nousua vastaava palkankorotus olisi täysin oikeutettu työehtosopimuksen ja indeksisopimuksen voimassaolosta huolimatta ja erikoisesti indeksisopimuksen hengen perusteella. Joudumme toteamaan myös sen, että lokakuun alusta lukien tulee jälleen mukaan eräs tekijä, joka kohottaa elinkustannusindeksiä. Silloin otetaan nim. indeksilaskelmiin mukaan viime vuoden aikana valmistuneet uudet asunnot vuokrat indeksiä laskettaessa, ja tämä tietää kokonaisindeksin nousua 0,7 pisteellä. Ei pidä myöskään ummistaa silmiä niiltä mahdollisuuksilta jotka johtuvat siitä, että valtioneuvosto mahdollisesti pyrkii jälleen subventioiden vähentämiseen, niinkuin koko viimeaikainen yleinen linja on edellyttänyt. Meillä on edelleenkin mm. maidolla 4,50 mk kilolta hintasubventioita ja voim hinnassa 194 mk kilolta. Edelleen makkaratuotteilla on subventioita noin 20 % kuluttajahinnasta. Jos kaikki nämä subventiot poistettaisiin, niin maidon ja kerman osalta tämä merkitsisi 1,23 pisteen nousua elinkustannusindeksissä, voim osalta vastaavasti 2,64 pisteen nousua ja makkara tuotteiden osalta 0,7 pisteen nousua. Yhteensä siis kaikkien subventioiden poistaminen nostaisi indeksiä 4,6 pistettä. Tämä osoittanee sellaisenaan sen, että subventioiden poistamiseen ei ole mitään mahdollisuuksia ilman sangen huomattavia palkankorotuksia, jotka ovat jo kustannustekijöinäkin vaikuttavat.

Tämän tapaisia lyhyesti sanoen, ovat tämän hetken ongelmamme. Helppoja ne eivät ole, ja oikeudenmukaisen sekä rauhallisen ratkaisun löytäminen tulee tuottamaan varmuudella suuria vaikeuksia — niin siinäkin tapauksessa, että eri •eturyhmät olisivat todellakin valmiita hakemaan sovinnollista ja yhteisvastuullista ratkaisua. Ammattiyhdistysliike ei voi tässä vaiheessa ajatellaakaan sellaista mahdollisuutta, että se luopuisi oikeudenmukaisista vaatimuksistaan palkansaajien turvallisuutta ajatellen. Meidän tehtävämme on valvoa, että palkansaajaväestön kustannuksella ei ratkaista näitä meidän taloudellisia ongelmiamme, niinkuin näyttää viime päivinä sanomalehdissä julkaistun, tämän maan porvariston talouspoliittisten miesten kaavailun edellyttävän. Meidän tehtävämme on valvoa ongelman oikeudenmukaista selvittämistä. Jos joudumme jälleen inflaatioon, niin se ei merkitse "mitään muuta kuin sitä, että palkansaajien elintaso pyritään pitämään alhaalla alati nousevien kulutustarvikkeiden hintojen avulla, samaan aikaan kun reaaliomaisuuden ja inflaatiovoitot kertyvät toisten käsiin. Jokin sellainen ratkaisu olisi löydettävä, joka jälleen vakauttaisi rahamme arvon

ja lopettaisi sen rauhattomuuden ja turvattomuuden, joka nyt on jälleen leviämässä talouselämään ja erikoisesti palkansaajakunnan keskuuteen. Vaihtoehtoja ei enää tällä hetkellä ole monta, sen jälkeen kun SAK:n taholta useasti toistetut esitykset on jätetty huomiotta. Joku kuukausi sitten niitä olisi ollut useampia, mutta SAK:n esitykset eivät silloin saaneet riittävää myötätuntoa muiden eturyhmien osalta. Kaikkein parhain ratkaisu olisi ollut se tie, jota SAK useaan otteeseen suosittelee jo pari kuukautta sitten. Esitimme näet silloin, että elinkustannukset olisi ollut palautettava ja pidettävä 107 pisteen tasolla, samalla tavoin kuin tapahtui vuoden 1954 lopussa, siinäkin tapauksessa, että se olisi merkinnyt valtiontaloudelle erittäin suuria tämän hetken vaikeuksia, ja siinäkin tapauksessa, että se olisi merkinnyt sisäpoliittisen tilanteen arvion perusteella syntyneiden määrättyjen taloudellisten sopimusten uudelleen arvioimista erikoisesti maataloustulon kohdalla. Meidän esityksemme, niinkuin on todettu, ei silloin kelvannut muille eturyhmille. Käsitksemme mukaan ei nyt ole enää mitään mahdollisuuksia siihen, että voisimme pidättäytyä palkansaajien osalta vaatimasta niitä palkkojen korotuksista, jotka meille elinkustannusten nousun perusteella ja myöskin tehtyjen sopimusten perusteella ennen pitkää kuuluvat.

SAK ei ole myöskään suositellut sitä tietä, että lähtisimme kahlitsemattomaan inflaatioon ja lunastaisimme yhteiskunnalle sovinnon sen kustannuksella, että kaikki saisivat sen mitä tällä hetkellä pyytävät. Tasapainollinen ratkaisu olisi löydettävä ja sen jälkeen tehtävä mahdollisimman voimaperäinen yritys rahanarvon uudelleen vakaannuttamiseksi ja ennenkaikkea sellaisen järjestelmän aikaansaamiseksi, jossa yhteiskunnalla ja valtiovallalla on oikeus kontrolloida tässä maassa nykyistä suuremmassa määrässä myöskin yksityisen yritteliäisyyden hoitelemaa hintatilannetta.

Talousneuvosto sai toista kuukautta sitten tehtäväkseen selvittää niitä mahdollisuuksia ja menettelytapoja, joiden avulla hintojen ja palkkojen tasapaino voitaisiin jälleen palauttaa. Asiaa on käsitelty talousneuvoston piirissä tiiviisti ja joukko sekä kokonaisratkaisuesityksiä että yksityisiä toimenpide-esityksiä tuotu esille. On tehty sellaisia esityksiä, jotka merkitsevät osittain uhrausta ja vaatimuksista luopumista eri eturyhmien osalta. Näyttää kuitenkin, että tällaisen vaihtoehdon kohdalla tuskin onnistutaan.

SAK on ollut valmis neuvottelemaan kaikista sellaisista vaihtoehdoista, jotka tasapuolisesti kohdistuisivat kaikkiin eturyhmiin. Nän sen vuoksi, että me tunnemme, että vastuu talouspolitiikkamme tasapainosta, rahanarvon säilyttämisestä ja sitä tietä perustettavasta palkansaajien turvallisuudesta on meidän.

Maataloustuottajat ovat kuitenkin puolestaan osoittaneet jälleen kerran kypsymättömyytensä. He eivät suostu edes neuvottelemaan mistään muusta kuin sellaisesta ratkaisusta, joka antaisi heille kaiken sen, mikä määrättyjen sopimusten varassa on heille erääntynyt; ja asiallisesti katsoen muille, ei myöskään palkansaajakuluttajille tulisi mitään muuta kuin pelkkää menetystä.

Asioiden ollessa tällä kannalla ei meillä ole enää mahdollisuuksia muuhun kuin täsmälliseen kiinnipitämiseen siitä, mitä palkansaajille järjestelmän sopimusten mukaan kuuluu. Mutta aiomme tehdä vielä vakavan vakauttamisyrittäksen myöskin mahdollisten maataloustulon nostamisen ja sitä seuraavan palkkojen korotuksen jälkeen. Meillä ei ole mitään syytä kieltää myötävaikijustamme sellaisilta ratkaisuilta, joilla poistettaisiin talouspolitiikassamme vielä olevia erilaisia vinoasuuntauksia ja teennäisyyksiä. Näiden ratkaisujen edellytyksenä on vain nyt ja vastaisuudessa se, että kaikki asiaan osalliset tekevät itselleen riittävän selväksi, että ratkaisuja ei toimeenpanna yksipuolisesti eikä meidän yhteiskunnassamme enää tänä päivänä palkansaajajärjestöjen käsitystä kuulematta.

Tässä vaiheessa SAK:n edustajakokouksella on erittäin vastuullinen ja harkinanarvoinen tehtävä määritellä ne periaatteelliset linjat, joita ammattiyhdistyspolitiikassa meidän talouselämämme yleistä kulkua koskevana on pyrittävä

noudattamaan. Yhtä vastuullinen ja harkinnanarvoinen tehtävä on tällä edustajakokouksella määritellä ne menettelytavat, joilla meidän liikkeemme on suhtauduttava tänäpäivän erittäin vakavaan talouspoliittiseen kriisiin, jossa ainoastaan tulon siirtoyritys palkansaaajien kustannuksella näyttää poryarillisten talousmiestemme käsityksen mukaan olevan ainoa menettelytapa päästä tästä nykyisestä pulmasta. Me tiedämme, että meidän köyhässä talouselämässämme on erittäin suuria pulmia; tiedämme, että meidän tehtävämme myöskin palkansaaajien osalta on vastata tämän maan talouselämän vakauttamisesta, sen tuotantoedellytyksistä ja niiden parantamisesta; tiedämme, että tämä yhteiskunta myöskin talouselämän osalta on meidän oma yhteiskuntamme; Siinä mielessä SAK:n sekä vastuuntuntoisen ammattiyhdistysliikkeen ei ole syytä kieltää vastuutaan eikä uhrauksiakaan silloin, jos todetaan, että ne ovat välttämättömiä tai jos ne uhraukset tiettyssä vaiheessa edellyttävät myöskin kaikkien osapuolten, kaikkien eturyhmien tasa-arvoista asennoitumista. Tähän ajatteluun ei näytetä vielä tälläkään hetkellä oltavan kypsä maassamme. Ja niin kauan kuin ajattelutavassa ei tapahdu muutosta, ei palkansaaajien järjestötoiminnan osalta nähtävästi ole mahdollisuuksia muuhun kuin korostaa tämän yleisen ajattelun ja vastuun välttämättömyyttä, mutta samalla myöskin ehdottomasti pitää kiinni palkansaaajien jokapäiväisestä turvallisuudesta.

Käsitteäkseni SAK:n edustajakokouksen tehtävänä on ottaa kanta näihin tämänpäivän -ongelmiin — ei suinkaan mihinkään yksityiskohtiin sen vuoksi, että niistä sellaisenaan ei ole kysymys. Kysymys on periaatteellisesta linjan määrittelystä, niistä periaatteista, joiden mukaan SAK:n valittavan tulevan johdon tulisi pitää huolta jokapäiväisessä elämässä tapahtuvasta turvallisuustaistelusta palkansaaajien hyväksi. Keskustelu näistä mahdollisuuksista voitaneen käydä tämän alustuksen taikka sitten sen alustuksen yhteydessä, jossa SAK:n työvaliokunnan esitys talouspoliittisista kysymyksistä tulee kokouksen käsiteltäväksi.

Puheenjohtaja: Kuulimme katsauksen vuoden 1956 tapahtumista ja toiminnasta. Katsauksen johdosta sallitaan keskustelu.

Keskustelu:

Aarne Saarinen (SAK:n työvaliokunta): Arvoisat edustajatoverit! Maaliskuun lakko oli epäilemättä maamme ammattiyhdistysliikkeen tähänastisen historian eräs merkittävin tapahtuma. Sellaisena se tulee myös säilymään Hlkk: keemme historiassa ja siksi meidän tässä edustajakokouksessa kannattaa perusteellisesti arvioida sen merkitystä ja selvittää myös itsellemme niitä kokemuksia, joita se on mahdollisesti meille antanut. Tässä arvioimisessa meidän on myös oltava rehellisiä. Tosiasia on, että monien vuosien aikana ovat liikettämme repineet ja kalvaneet puoluepoliittiset riidat ja ennakkoluulot. Luottamus oli hyvin suuressa määrin laskenut ammattiyhdistysliikettämme kohtaan laajoissa palkkatyntehtäjäin piireissä. Voi olla, että luottamuskriisi on ollut osittain aiheettomastikin kärjistynyttä, mutta ei-myöskään" voida väittää, että se on ollut aiheetonta, huonon tahdon tai sopeutumishalun puuttumisen tulosta, sillä kyllä asiallisia syitäkin siihen on ollut runsaasti.

Voidaksemme arvioida käydyin taistelun merkitystä ja ottaaksemme siitä jotakin oppia meidän on palautettava mieliimme eräitä ammattiyhdistystiedon aakkosia.

Palkkatyöntekijät, ruumiillisen ja henkisen työn tekijät muodostavat suuren ja alati kasvavan luokan meidänkin yhteiskunnassamme. Se on siis luokka, jolla on määrättyjä yhteisiä taloudellisia ja sosiaalisia etuja. Tämä kokonaan riip-

pumatta siitä, ovatko he itse kaikissa tapauksissa tietoisia yhteisistä eduistaan ja vaikka he omaksuvatkin erilaisia, jopa vastakkaisia poliittisia mielipiteitä ja katsomuksia. Ammattiyhdistysliikkeen tehtävänä on organisatoorisesti yhdistää tämä luokka, ja tässä mielessä ammattiyhdistysliike on luokkajärjestö ja olemukseltaan vastakohtainen työnantajain järjestöille, jotka niinkään ovat ensisijaisesti luokkajärjestöjä, joilla on vastakkaiset peruspyrkimykset työväen ammatillisiin järjestöihin nähden. Tästä syystä ne eivät voi koskaan välttää taistelua sennetta eivätkä kokonaan välttää joutumasta avoimeen työtaistelutilanteeseen: lakkoon, sulkuihin, saartoon jne. Tämä kuuluu asian luonteeseen ja on yhtä selvää kuin se, että päivä seuraa aina yötä. Siksi liikkeemme on perusolemukseltaan ei vain luokkajärjestö, vaan myöskin luokkataistelujärjestö. Ken yrittää liikkeemme tätä perusolemusta kieltää, hän yrittää tehdä sille väkivaltaa samalla tavoin kuin jos jotakin työvälinettä käytettäisiin tarkoitukseen, johon se ei tarkoitukseltaan ja olemukseltaan sovi ja josta se kärsii vakavia vaurioita.

Liikkeemme olemuksesta johtuu myös se, että se sulkee piiriinsä erilaisia poliittisia mielipiteitä omaavia työläispiirejä. Ellei näin olisi, ei se olisi ammatillista, vaan lähinnä poliittista liikettä. Tästä syystä liikkeemme toiminnan on oltava itsenäistä ja poliittisista puolueista riippumatonta. Sen ainoana toiminnanohjenuorana täytyy olla palkkatyöntekijäin etujen puolustaminen ja parantaminen luokkataistelun taloudellisella ja sosiaalisella rintamalla huomioonottaen kaikki mahdollisuudet. Tämä ei merkitse suinkaan sitä, että liikkeemme toiminnan silti tarvitsisi olla ristiriidassa työväenpuolueiden pyrkimysten kanssa, vaan päinvastoin olisi suotavaa, että ne sointuisivat yhteen työväenpuolueiden taloudellisten ja sosiaalisten pyrkimysten kanssa. Mutta meille on tärkeintä, että liikkeemme asettaa tavoitteensa ja tehtävänsä itsenäisesti, samoin kuin menettelytapalinjansakin. Näin on nähtävästi kuluvan vuoden palkkapolitiittisten ratkaisujen yhteydessä tapahtunutkin.

Mitä tämä on merkinnyt? SAK ja sen johto ovat saaneet palkkaseen kasvavan luottamuksen ja kannatuksen siltä taholta, josta sen tuleekin sitä saada voidakseen täyttää menestyksellisesti tehtävänsä, nimittäin palkkatyöntekijäin suurten joukkojen taholta. Se on meidän liikkeellemme suureksi onneksi ja voimaksi iloita siitä, että työllisyys on liittojen toimistoissa entisestään lisääntynyt uusien jäsenten kortittamiseksi ja uusien jäsenkirjojen toimittamiseksi kentälle.

Tosin pääomapiirit ja heidän propagandistinsa ovat esittäneet voimakkaita syytöksiä ja moitteita liikettämme vastaan, mutta sehan kuuluu asian luonteeseen ja on normaali-ilmiö aina, kun ammattiyhdistysliikkeen onnistuu menestyksellisesti puolustaa jäsentensä ja koko palkkatyöväestön etuja. Yleislakolla oli niin ihmeellinen vaikutus, että porvarilliset piirit eivät enää helpolla löydä keskuudestamme ns. vastuuntuntoisia ammattiyhdistysmiehiä, talousmiehiä jne., vaan pääasiassa kansanpuhujia, laittomuuksien puolustajia jne. Tämän asenteen sanelee luonnollisesti pääomapiirien omat intressit, eikä meidän kannata siitä pahastua. Kaikkein vähiten meillä on aihetta kosiä luottamusta ja kiitosta siltä taholta, sillä se voidaan saavuttaa vain jatkuvilla myönnytyksillä pääomapiirien hyväksi ja työväestön ja samalla ammattiyhdistysliikkeen yhteiseksi vahingoksi.

Me emme kuitenkaan saa antaa tälle parjaus- ja halventamispropagandalle liian vähäistä merkitystä, koska sillä kuitenkin on määrätty vaikutuksensa myöskin pelkästään porvarillista lehdistöä lukevan palkkatyöväestön keskuudessa. Tällä propagandalla pyritään luomaan sellainen kuva, että yleislakon jälkeen alkanut hintavyöry on seuraus palkkojen noususta. Samalla tahdotaan tehdä ymmärrettäväksi, että kapitalistiset yritykset ovat olleet sellaisessa asemassa, että ne eivät kestäneet saavutettua palkankorotusta ilman hintojen korotusta ja että uudet palkankorotukset johtaisivat uusiin hintojen korotuksiin. Sama koskee hallituksen asennetta, joka ensimmäisenä vastoin ohjelmaansa ja saamiaan hintasäännöstelyvaltuuksiaan, lähti hintojen ja maksujen korottamisen tielle. Ilmeistä

on, että tämän hintavyöryn yhtenä päätarkoituksena oh antaa ns. opetus työläisille ja ammattiyhdistysliikkeelle siitä, että palkankorotukset ja lakot ovat työläisille pelkäksi vahingoksi. Monet seikat puhuvat sen puolesta, että kysymys on erään* laisesta kustotoimenpiteestä työnantajapiirien tappiomielialojen kohentamiseksi.

Tämän vuoksi meidän ensisijaisena tehtävänämmä on torjua nämä hyökkäykset ammattiyhdistysliikkeen heikentämiseksi ja turvata täydellisesti raskaan ja suuria uhrauksia vaatineen taistelumme tulokset.

Miten se on mahdollista? En näe muuta mahdollisuutta kuin sen, että meidän on saatava työnantajapiirit vakuuttuneiksi siitä, että me emme luovu millään hinnalla saavutetuista tuloksista, toisin sanoen meidän on Saatava työnantajapiirit vakuuttuneiksi siitä, että hintojen nousua tulee välittömästi seuraamaan palkkojen korotus ja että tämän vuoksi hintojen korottaminen on hyödytöntä hommaa. Meidän on nyt annettava tämä opetus, sillä muuten emme voi turvata taistelun tuloksia ja liikkeemme voiman ja arvovallan kasvua. Ellemme sitä tee, joutuisimme myöntämään, että se tulonjakosuhde, joka muodostui yleislakko-ratkaisun yhteydessä, on väärä. Tällaisiin myönnytyksiin ei ilmeisestikään ole mitään perusteltua aihetta ottaen huomioon kansantulon ja työn tuottavuuden yhä jatkuvan ja verrattain voimakkaan kasvun ja kehitysnäköalat, joita toveri Antikainen seloituksessaan toi esille. Ja näillä sanoilla minä yhdyin pääkohdittain puheenjohtajan esittämiin ajatuksiin ammattiyhdistysliikkeen asennoitumisesta tämän hetken talouspoliittiseen tilanteeseen.

Johan Lönneroth Merimies-Unioni — (Maist. S. Kiurun suomennos): Kuten kaikki tiedätte, Ahvenanmaalla on monivuotisen itsehallintonsa vuoksi erikois- asema. Sen perusteella kukaan ei uskonut, että lakko koskee myös Ahvenanmaata. Meidän ei tarvitse sellaiseen ryhtyä, meidän voimme päättää omista asioistamme, sanottiin. Tietenkin oli sellaisia tapauksia, etteivät ahvenanmaalaiset työläiset ryhtyneet lakkoon. Uskon Ahvenanmaan paikallisjärjestöltä saamiini tietojen perusteella, että paikallisjärjestön ja SAK:n välillä oli käyty Ahvenanmaan lakkokysymyksestä neuvotteluja, joiden tuloksena oli, että Ahvenanmaa voisi olla lakon ulkopuolella, mikäli siellä päästään erikoissopimuksen työnantajain ja -tekijäin kesken. Tällaisissa neuvotteluissa ei kuitenkaan oltu päästy mihinkään tulokseen. Tietyllä taholla on myös väitetty, että saamme palkankorotuksen sen jälkeen, kun mannermaan työläiset ovat saaneet vaatimuksensa tyydytetyksi. Näinhän olisi kaikki mennyt hyvin, mutta tiedämme Ahvenanmaalla, että täällä mannermaalla usein sanotaan, etteivät ahvenanmaalaiset itse halua tehdä mitään, vaan ottavat toisten työn tulokset valmiina tarjottimella. Tämän Ahvenanmaan paikallisjärjestö tiesi hyvin ja siksi päätimme johtokuntamme kokouksessa olla mannermaan työläisten kanssa solidaarisia. Ahvenanmaan työnantajataholta väitettiin, että mannermaalta muuttaneet työläiset pyrkivät sanelemaan työläisten politiikan Ahvenanmaalla. Otin selvää asiasta ja totesin, että ne, jotka olivat lakkoon lähtemisen kannalaj olivat enemmistöltään syntyperäisiä ahvenanmaalaisia. Tiedämme, että n. 50 %> työntekijöistämme on järjestyneitä. Merimies- unionin järjestäytymisprosentti on 100. Työnantajat väittivät myös, että muurarit menettivät taloudellisesti sen työehtosopimuksen johdosta, joka solmittiin tämän lakon jälkeen, mutta minä olen keskustellut muurarien kanssa ja he sanovat, että eivät he tässä suhteessa mitään menettäneet.

Mitä me nyt tarvitsemme, niin sanoisin, että me tarvitsemme erikoisesti sitä, että SAK tehostaisi toimintaansa., Haluaisin erikoisesti sanoa — arvostele- matta SAK:ta — että se tehostaisi työtään Ahvenanmaalla ahvenanmaalaisen työläisten järjestämiseksi sekä että se ennen edustajakokousta lähettäisi ruotsin-

kielistä aineistoa ruotsinkielisille jäsenilleen. Minulle, joka tosin ymmärrän suomea auttavasti, on ollut vaikea paneutua SAK:n työhön. — Mitä muuten tulee puoluepolitiikkaan, siitä me ahvenanmaalaiset haluamme pysyä sivussa.

Frans Jalonen (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät toverit! Yleislakossa karsimansa tappion johdosta on pääomapiirien toimesta ryhdytty täysin mielivaltaisiin ja häikäilemättömiin kostotoimenpiteisiin ammattiyhdistysliikettä vastaan. Ilmeisenä pyrkimyksenä on ammattiyhdistysliikkeen oikeuksien ja toimintavapauksien supistaminen, jonka vuoksi tämän edustajakokouksen on syytä ns. laillisuusturvamiesten vehkeilyihin puuttua. Eri puolilla maata, ehkä eniten Tampereella ja sen ympäristössä, näiden laillisuusmiesten toimesta on nostettu hirmuinen ajojahti lakossa aktiivisesti toimineita tovereita ja heidän perheidensä jäseniä vastaan, joita rikospoliisit juoksuttavat ja kuljettavat kuulusteluissa ja useissa tapauksissa on jo nostettu syytteitä ja annettu tuomioitakin aina kuritus-huonerangaistuksiin asti. Todettava on myöskin, että jos näitä toimenpiteitä valtion virkamiehet saavat rauhassa jatkaa, niin tuomioiden määrä vain lisääntyy ja oikeusilveily laajentuu. Mistään rikollisuudesta tai laittomuudesta syytettyihin nähden ei suinkaan ole kysymys, niinkuin porvarillinen sanomalehdistö pyrkii selittämään. Näinkin suuressa lakkoliikkeessä, mikä yleislakko oli, ei suinkaan voida pitää rikollisena ja yhteiskuntaa vaarantavana seikkana, jos esim. joku parkettiliikkeen johtaja saa provosoiduksi lakossa olevista työläisistä vetämään hatun hänen silmillensä, josta tähän asti tiettävästi raskain tuomio on annettu, tai sitä, että samaisessa tapauksessa eräs toveri paheksui tätä menettelyä ja siitä hänelle annettiin muutaman kuukauden vankeustuomio. Ei myöskään sitä, että lakkovahdit annettujen ohjeiden mukaan antoivat pysäyttämiskerkejä autoille, jotka liikennöivät Lakkopäivinä,, tiedustellakseen, oliko kuljettajalla asianomainen lupa tai auto muuten hyväksyttävässä ajossa.

Mitä tuumataan sellaisesta oikeuskäsityksestä, kun annetaan tuomio yllytyksestä virkavallan anastamiseen, vaikka asianomainen ei edes tunne henkilöitä, joita tästä rikkomuksesta syytettiin, eikä koskaan ollut heidän kanssaan ollut missään tekemisissä? Tätä luotteloahan voisi jatkaa loputtomiin. Miltei kaikkien syytettyjen ja tuomitujen kohdalta nämä rikkomukset ovat saman luontoisia. Mutta minä uskon, että teillä kaikilla on tiedossa vastaavia esimerkkejä ja niitä löytyy, kun tutustuu näihin vainotoimenpiteisiin.

Korostettava on, kuitenkin vielä sitä seikkaa, että syytettyjen etsiminen on ollut määrättyjen piirien painostuksen tulosta, johon eräät virkavallan edustajat ovat alistuneet, ja he puolestaan ovat jopa vaatineet sellaisia henkilöitä, jotka ovat olleet lakkolaisten kanssa keskusteluissa tai muissa tekemisissä, nostamaan syytteitä lakkolaisia vastaan ja täten sitten ne muodollisuudet, jotka näihin rikkomuksiin on tarvittu, ovat syntyneet. Työläiset, lakossa olleet toverit, jotka tuntevat nämä tapahtumat ja taantumuspiirien todelliset pyrkimykset, seuraavat valppaasti tilannetta

Muutamista yksityistapauksista on esitetty oikeusprosessi lakkotehtävissä olleiden tovereiden rankaisemiseksi. Kysymys ei ole enää yksinomaan lakkovartijan tehtävissä olleiden syyttämisestä laittomuuksista, vaan myöskin johtavilla paikoilla olleiden tovereiden, muun muassa Tampereen keskuslakkotoimikunnan virkailijain syyttäminen ja tuomitseminen muka rikollisesta toiminnasta. Tämä on omiaan vahvistamaan sitä käsitystä, että tällaiselle oikeusilveilylle on asetettava sulku. Työläiset ovat käsitelleet näitä tapauksia ammattiosastojen kokouksissa ja työpaikoilla ja saattaneet ajatuksensa myöskin kirjelmien ja lähetystöjen kautta keskusliittomme SAK:n tietoon. Työläiset ovat tydytyksellä todenneet myönteisen suhtautumisen ja sen, että SAK:n taholta ovat saaneet tukea oikeus-

tapausten esillä ollessa, mutta me täällä olevat edustajat, puhumattakaan jäsenjoukkojen käsityksistä, olemme yhtä mieltä siitä, että päättävämpiin ja tehokkaampiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä. Toveri Antikaisen Tampereella paperiteollisuustyöläisten juhlassa pitämän puheen ajatus ja hänen äsken täällä lausumansa käsitys tästä asiasta on varmaan omiaan rohkaisemaan maamme palkkatyöläisiä taisteluun näitä taantumusporvariston hyökkäyksiä vastaan. Luokko-oikeuden edessä olemme kaikki syyllisiä ja rikollisia, johon emme kuitenkaan alistu. Emme halua tässä kysymyksessä mitään armoa, koska mitään rikollista ei ole tapahtunut eikä tehty, vaan vaadimme oikeutta. Se on myöskin ammattiyhdistysliikkeen arvovallan mukainen tämän hetken vaatimus. Jäsenistö odottaa tältä kokoukselta konkreettista päätöstä, joka johtaa tämän oikeusilveilyn loppumiseen ja antaa oikeutta kärsimään joutuneille.

Kiinteästi taantumuspierien ryntäykseen työläiseen elinotujen ja toimintaoikeuksien supistamiseksi liittyy yleislakon jälkimaininkeina maakunnan miesten tuella toimeenpantu, uuslapualaisuuden esiinmarssi. Tämän liikkeen sisällä entiset lapuanliikkeen johtohenkilöt selvittävät pyrkimyksiään erittäin ihanteellisina laillisuuden, turvallisuuden ja yksilövapauden suojaamiseksi. Todellisuudessa ja käytännön pyrkimyksissä tavoitteet ovat kuitenkin päinvastaiset. Ne ovat erittäin vahingollisia työväestön kannalta. Julkiset alkutoimenpiteet tämän uuslapuanliikkeen organisoinniseksi suoritettiin lakon aikana Seinäjoella, jossa rikollisina lakkautettujen faskistijärjestöjen johtohenkilöt päätöksellä selvittelivät tilaisuuteen kutsutuille maakunnan miehille, miten lakossa oleva roskajoukko estää työn suorittamisen ja tekee hirmuisia tihutöitä, ja että tällaisen menon lopettamiseksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin. Tällaisia selvityksiä ja selvitystilaisuuksia pidettiin sittemmin muuallakin, ja jokin aika sitten Tampereella pidettiin tämän populan perustava kokous. Uuslapualaisuus tämän kokouksen päätöksellä pyritään nyt rekisteröimään Lainsuoja-nimisenä järjestönä. Kysymyksessä on siis järjestö, joka voitaisiin kutsua myöskin rikkurijärjestöksi, sillä sen yhtenä ohjelmatehtävänä on koota maakunnan miehiä mahdollisten lakkojen varalta lakon murtajiksi. Lisäksi on tietenkin otettava huomioon, että tällaisten järjestöjen toiminta on eräiden valtiosopimusten vastainen. Tiedämme, että kysymyksessä on järjestö, jonka toimintaa emme voi hyväksyä, ja sen vuoksi ammattiyhdistysliike ei voi vaitiolla sitä sivuuttaa. Lakien vartiointia ei voida ajatella näiden piirien käsiin. Ammattiyhdistysliike voi ja pystyy sanomaan ratkaisevan sanan näille lainsuojajoukoille (Puheenjohtaja: Aika on täysi).

Erkki Korhonen (Puutyöväen Liitto): Maaliskuun yleislakon alettua ja kestänyt muutaman päivän asetti valtioneuvosto kolmimiehistöisen toimikunnan tekemään ehdotusta syntyneen selkkauksen selvittämiseksi. Palkansaajille antoi eräänlaisen turvallisuuden tunteen se, että yksi tuosta 3-henkisestä toimikunnasta oli SAK:n entinen puheenjohtaja. Ammattiyhdistysväen taholla odotettiin, että komitea saa työnsä nopeasti päätökseen ja että riittävästi saadaan selvitettyä. Komitean työ kuitenkin venyi pitkälliseksi ja se välitysehdotus, jonka komitea myöhemmin antoi, tuli hylätyksi. Tietävästi tuon komitean välitysehdotuksen sisältö oli ainakin ulospäin yksimielinen, ja koska tämä SAK:n entinen puheenjohtaja Sumu on täällä meidän keskuudessamme, niin minä pyytäisin, että hän antaisi meille selvityksen niistäkin tekijöistä, jotka aiheuttivat sen, että tuo komitean välitysehdotus ei mennyt läpi. Sumulla olisi ollut varmasti mahdollisuuksia saada ennakolta ammattiyhdistysväen kannanmääritys tehtyyn esitykseen ja jonkinlainen varmuus siitä, tuleeko se menemään lävitse, vai eikö. Koska Sumu tältä osalta on täällä meidän kutsuvieraana, emme me tietenkään

voi päättää, että hänen on tuo selvitys annettava, mutta ainakinhan me voimme sitä toivoa.

Puuttuisin muutamalla sanalla porvaripiirien toimenpiteisiin lakon päätymisen jälkeen.

Heti, kun porvarilliset sanomalehdet pääsivät ilmestymään, aloitettiin niissä ja niiden palstoilla ammattiyhdistysliikettä vastaan erittäin voimakas rynnistys. Osoittautui, että tuo hyökkäys ei ollut ohimenevää, vaan se on jatkunut ja näyttää jatkuvan vielä tänäkin päivänä. Näissä kirjoituksissa ja porvarien puheissa on täydellisesti unohdettu ne syyt, jotka aiheuttivat maaliskuun yleislakon. On myöskin unohdettu se seikka, että palkansaajien lakko ei ollut ainoa lakko, joka maaliskuussa käytiin. Samanaikaisesti, joskin lyhyemmän ajan, käytiin maataloustuottajain luovutuslakkoa. Minä en ainakaan ole huomannut julkisen sanan palstoilla tästä lakosta kirjoituksia, enkä ole kuullut, että tämän lakon johdosta olisi suoritettu kuulusteluja tai toimeenpantu syytteitä, ja kuitenkin tietävästi maataloustuottajain lakon aikana tehtiin suurempia laittomuuksia kuin mitä palkansaajien lakon aikana. Silloinkin, senkin lakon aikana pysäytettiin autoja ja kaadettiin maahan maito. Näistä ei kuitenkaan ole syytteitä nostettu enempää kuin kuulustelujakaan suoritettu. Porvaripiirien propaganda näyttää tähtäävän siihen, että yleinen mielipide maassa saataisiin ammattiyhdistysliikkeen vastaiseksi. On syytä ottaa harkittavaksi, onko meillä edelleen mahdollisuuksia ja varaa jatkaa sitä hiljaisuutta, millä meidän puoleltamme on tähän porvarien propagandaan suhtauduttu. Me emme ole mielestäni riittävällä tavalla julkisuudessa tuoneet esiin niitä syitä, jotka lakon aiheuttivat, ja tahtoo olla niin, että ihmiset unohtavat helposti erinäisiä asioita, ja niin saattaa käydä, että yleinen mielipide unohtaa nuo syyt, jotka lakon aiheuttivat, jollemme me tuo niitä aina silloin tällöin esille. Minä ehdottaisin, että asianomaiselle valioikunnalle annettaisiin tehtäväksi laatia julkilausuma näistä porvaripiirien toimenpiteistä ja että me SAKin piirissä ja sen jäsenliittijien piirissä luopuisimme siitä hiljaiselosta, millä me tähän saakka olemme suhtautuneet porvaripiirien toimenpiteisiin.

Vihtori Rantanen (SAK): Hyvät toverit! Täällä toveri Korhonen äsken teki kysymyksen erälle ensimmäisen sovittelulautakunnan jäsenelle, toveri Sumulle siitä, mitkä perusteet ja mitkä syyt olivat siinä, että ehdotus tästä ns. Auran sovittelukomitealta tuli yksimielisenä. Minä haluan tässä yhteydessä lausua, koska olin mukana näissä neuvotteluissa alusta loppuun saakka ja luulen tuntevani asioiden kulun melkoisen tarkasti, että toveri Sumu teki tällä teollaan palveluksen ammattiyhdistysliikkeenne eikä suinkaan tappiota.

Kun tuntee tämän sovitteluelimen kokoonpanon, siinähan oli puheenjohtajana pääjohtaja Aura ja jäseninä tohtori Waris Suomen Pankista sekä puheenjohtaja Sumu, niin tietää ilman muuta, että siinä on työväen edustus vähemmistönä. Silloin, kun tämä komitea työskenteli, meillä oli melkoisen tiivis yhteistyö toveri Sumun kanssa kaikissa vaiheissa myöskin* siitä, millä tavalla tämä komitea työnsä tekee, jättääkö se sen kokonaan kesken, mennäänkö siinä äänestyspäätökseen vai pyritäänkö saamaan mahdollisesti uittettua jokin määrätty linja sieltä ulos siitäkin huolimatta, että se ei tule tyydyttämään SAK:ta. Jos me katselemme, mikä oli asetelma silloin, kun yleislakkoon lähdettiin, niin siinä oli perusvaatimuksena 12 mk tunnilta. Tämän komitean ehdotus, mikä tuli yksimielisenä ulos, sisälsi tämän 12 mk tunnille lisää. Siinä oli, tässä ehdotuksessa, myöskin asetettu valtiovallan kannettavaksi huomattavan suuri taakka, huomattavan suuri kompensatio työnantajille ja tuottajille. Samoin siinä mitätöitiin mahdolliset työehtosopimusten yhteydessä tapahtuvat parannukset. Oli aivan selvää, että

SAK:n taholta ei voitu lähteä hyväksymään tämän tapaista linjaa, ja tämä myöskin ilmoitettiin toveri Sumulle, mutta pidettiin tärkeänä sitä, että 12 mk tulee naulittua jossakin elimessä kiinni ja uskoimme, emmekä laskeneetkaan väärin, että työnantajapuoli tulee tämän ehdotuksen hyväksymään. Näin ollen työnantajat hyväksyivät siinä vaiheessa tämän 12 mk, jonka jälkeen heiltä oli moraalisesti pohja pois kieltäytyä sitä maksamasta sen jälkeen, kun asiasta päästäisiin oikein lopullisesti neuvottelemaan, Minä en syyttäisi toveri Sumua suinkaan tästä menettelystä, vaan se oli taktiikkaa, erinomaisen hyvää taktiikkaa, jossa toveri Sumu, aivan kuten Korhosen puheenvuorosta kävi selville, tavallaan leimasi itsensä petturiksi monien silmissä.

Aku Sumu (Kutsuvieras): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Minä olin pyytänyt tämän puheenvuoron jo ennenkuin puheenjohtaja Rantanen käytti edellisen puheenvuoron, ja tämän puheenvuoron jälkeen ei olisi ollut tarpeenkaan pyytää puheenvuoroa, mutta ehkä on kuitenkin paikallaan, koska tässä puhutaan tapahtumasta, joka jää ja on myöskin jäävä historiaan sellaisena asiana, joka toistuu noin viidenkymmenen vuoden periodeilla. Niin se on, että suurlakko ja yleislakko noin 50 vuoden, välieroin esiintyy, ja toivottavasti ei ole tarpeen näin vakavia asioita toistaa useammin suomalaisessa yhteiskunnassa — siksi vaikea ja siksi raskas juttu koko maan ja kansan kannalta on sellainen tilanne, jos joudutaan yleislakkoon.

Minä olen täällä kutsuvieraana, niinkuin puheenjohtaja Antikainen sanoi, mutta osaltaan olen täällä myöskin vastaamassa niiden vuosien osalta, joiden aikana olin SAK:n puheenjohtajana. Ne vuodet ovat menneet, ja ne on täällä keskusteltu. Tällä hetkellä minä en siis käytä puheenvuoroani SAKin entisenä puheenjohtajana, vaan Auran välityskomissionin ns. puolueettoman välityskomissionin jäsenenä, ja siinä mielessä minä en ole vastuullinen tälle kokoukselle, vaan valtiovallelle, jos käyttäisin näin turvallista sanontaa.

Kun -toveri Korhonen täällä pyysi selitystä, miten tämä esitys, komissionin työ rakentui, mille pohjalle ja mihin tämä lopputulos rakentui, niin minä olen myöskin valmis sitä selostamaan, en kuitenkaan niin, että olisin siitä vastuullinen tälle kokoukselle, niinkuin olen aikaisemmin sanonut.

Minusta Rantanen selosti tätä asiaa jo riittävästi, joten minä vain muutamalla sanalla viittaatan siihen. Tämä kolmen miehen välityskomkea oli, niinkuin sanottu, puolueeton välityskomissioni. Minä olin entinen SAK:n puheenjohtaja ja jo virasta poissa ja olin siellä siis valtion virkamies, niinkuin olivat kaikki muutkin välityskomissionin jäsenet. Meidän tavoitteemme oli se, että pyrimme sellaiseen ratkaisuun, jonka vaikutukset eivät olisi inflatoorisia. Tämä oli se meidän työmme pohja ja perusta ja tavoitej- ja tältä pohjalta on tätä meidän teemmämme välitysehdotusta tarkasteltava ja arvosteltava.

Edelleen oli selvää, että ellei tämän välityskomissionin ehdotus olisi muodostunut, niinkuin asiat oli, yksimieliseksi, niin mitään välityskomissionin ehdotusta ei olisi syntynyt. Ei voinut olla kysymys mistään äänestyksestä 2—1, kun meitä kolme oli. Jos olisi sellainen tilanne ollut, siitä hyvin pitkään keskustelimme, niin ei olisi syntynyt mitään välitysehdotusta, vaan ainoa edellytys oli se, että tässä välityskomissionissa näkökannat ja näkökohdat puoleen ja toiseen ovat kompromissina eräänlaiseen yksimieliseen ehdotukseen, ja niin tapahtui. Minä henkilökohtaisesti, niinkuin puheenjohtaja Rantanen sanoi, seurustelin niinä päivinä SAK:n toimihenkilöiden kanssa ja tietysti kuulostelin niitä mielialoja, ja tiesin, mikä oli SAK:n alunperäinen esitys. Se oli 12 mk! Tämä riitti minulle välityskomissionissa, ja minä tänä päivänäkin olen tyytyväinen siinä suhteessa, että onnistuimme tässä välityskomissionissa saamaan tämän primäärisen tavoit-

teen 12 mk lävitse niin, että myöskin työnantajapuoli sen sitten hyväksyi. Minun tietääkseni ammattiyhdistysliike erilaisissa palkkaliikkeissä tuskimpa on koskaan pystynyt sataprosenttisesti saavuttamaan tavoitettaan, vaan aina on jouduttu tinkimään ja kompromisseeraamaan, ja niin tapahtui tässäkin palkkaliikkeessä, ja tältä pohjalta tämä välityskomissionin ehdotus rakentui ensivaiheessa Asia ratkesi pala palalta ja tämä 12 mk:n pala oli ensimmäinen pala siinä kamppailussa, joka ei ollut suinkaan mikään helppo. Minä varmasti tiedän ja tunnen sen! Se taistelu oli hyvin raskas ja vaikea, ei vain tämän maan palkansaajille, vaan koko maalle ja koko kansalle. Henkilökohtaisesti toivon, että sitä ei olisi tarpeen uusia, että Suomen yhteiskunta ymmärtäisi ammattiyhdistysliikkeen ja palkansaajien käsitykset jo riittävän ajoissa, niin että ei syntyisi tällaisia tilanteita muuta kuin korkeintaan 50 vuoden väliajoin.

Tämän minä olen halunnut selostaa välityskomissionin työstä. Eräs päätavoite kuten sanottu oli se, että me yritimme pyrkiä sellaiseen lopputulokseen, jonka vaikutukset eivät olisi inflatooriset, koska me tiedämme, että sellaisen kehityksen alaisina palkansaajat aina ovat sittenkin heikommalla puolella, ja ne piirit, jotka hallitsevat reaaliomaisuutta, ovat paremmalla puolella. Tämä on eräs linja jota SAK on aina pitänyt tärkeänä ja korostanut. Minä uskon, että minun entiset järjestötoverini ymmärtävät nämä tavoitteet, jotka siinä olivat. Ei ollut kysymys minkään sellaisen ratkaisun aikaansaamisesta, joka olisi palvellut työnantajan asiaa, vaan palkansaajan asiaa, ja myöskin koko tämän maan vähäväkisen kansan asiaa, ja myöskin koko maan kokonaistaloutta. Tämä on eräs sellainen näkökohta, joka täytyy ja pitää aina pitää silmällä, sillä emme me mitkään piirit tässä maassa souda missään erillisessä veneessä yksiksemme, vaan tästä soutamisesta muodostuu kokonaiskuva. On myöskin selvää, että silloin kun eletään intressiyhteiskunnassa, intressipiirien yhteiskunnassa, talouselämässä, jossa laineet lyövät voimakkaina, niin kukin tietysti pitää omia puoliaan, ja ammattiyhdistysliikkeen tehtävänä on aina ollut ja on eteenkinpäin puhua puolestaan palkansaajain asemasta ja tulonjaosta tässä suomalaisessa yhteiskunnassa. — Kiitos!

-. Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Kun tämä katsaus on täällä läpikäyty ja tähän ei ole minkäänlaista muutosesitystä tehty, edustajakokous voinee hyväksyä tämän katsauksen.

Vuoden 1956 toimintakatsaus hyväksyttiin yksimielisesti.

Puheenjohtaja: Mutta ehkä tämä katsaus lähetettäisiin menettelytapavaliokuntaan julkilausuman saamista varten näistä tärkeistä kysymyksistä, joita meillä nyt ovat ja tulevat lähitulevaisuudessa esille. Lähetetään tältä kohdalta menettelytapavaliokuntaan!

Puheenjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: Kokous keskeytetään ruokailua varten ja palaamme jatkamaan täsmälleen klo 14 00.

Kokous päättyy tältä erää.

Kokous keskeytettiin aamiaistauon vuoksi klo 11 59.

Kokousta jatkettiin klo 14 02.

Puhetta johti Eero Antikainen.